

Виробництво, переробка й маркування

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки (станом на жовтень 2022 року)

Це переклад Міжнародного стандарту біодинамічного виробництва Demeter. Для сертифікації Demeter дійсна англійська версія. Цей Переклад був зроблений у 2024 році та включає найактуальніші дані зі Зборів членів 2022 року».

Зміст

Виробництво, переробка й маркування

Зміст

1. Вступ	13
2. Загальні основи	15
2.1. Загальні основи виробництва	15
2.2. Загальні основи переробки	17
2.3. Загальні основи екологічної відповідальності	18
2.3.1. Утилізація відходів.....	19
2.4. Загальні основи соціальної відповідальності	19
2.5. Регламент, загальна характеристика	19
2.5.1. Сфера дії Регламенту	19
2.5.2. Комітет з питань Регламенту	21
2.5.3. Систематика Регламенту	21
2.6. Сертифікація	21
2.6.1. Засади	21
2.6.2. Рада з питань акредитації	22
2.6.3. Гарантія якості	22
2.6.4. Зберігання, розділення й рух товарів та документування	23
2.6.5. Спеціальні дозволи	23
2.7. Залишки	23
2.7.1. Знос вітром	24
3. Основні врегулювання	26
3.1. Склад продуктів з торговим знаком Demeter	26
3.1.1. Якість сировини – загальні положення	26
3.1.2. Походження сировини.....	26
3.1.3. Наявність сировини зі знаком Demeter	27
3.1.4. Напівфабрикати, сертифіковані за органічними стандартами	28
3.1.5. Оцінка частки Demeter	28
3.2. Технології переробки	29
3.2.1. Технології переробки, ліцензовані в цілому і з певними обмеженнями.....	29

3.2.2. Технології, заборонені для застосування в цілому	30
3.3. Додатки й допоміжні засоби для переробки	31
3.4. Технічна вода.....	37
3.4.1. Визначення технічної води.....	37
3.4.2. Дозволені заходи – технічна вода	37
3.4.3 Транспортування	38
4. Регламент про маркування.....	40
4.1. Вступ	40
4.2. Законодавчі рамки	40
4.3. Використання торгових знаків	41
4.4. Торгові знаки Demeter і Biodynamic	42
4.4.1. Торговий знак Demeter	42
4.4.2. Зображення квітки	42
4.4.3. Сертифікаційний знак The Biodynamic®.....	43
4.4.4. Сертифікаційна печатка.	43
4.5. Маркування продуктів в залежності від частки Demeter.....	44
4.6. Стандартне розміщення на товарних знаках	46
4.6.1. Вимоги до кольорового оформлення логотипу Demeter	47
4.7. Текстові вставки до торгового знака	48
4.8. Маркування груп продуктів	49
4.8.1. Маркування алкогольних напоїв	49
4.8.2. Маркування вин	49
4.8.3. Маркування товарів з алкогольними інгредієнтами	50
4.8.4. Маркування косметичних продуктів.....	50
4.8.5. Маркування текстильних виробів.....	51
4.8.6. Маркування продуктів біодинамічної селекції	52
4.8.7. Маркування продукції при вирощуванні півників одного виводку	53
4.8.8. Маркування продукції бджільництва.....	53
4.8.9. Маркування продукції з канабісу	53
5. Засоби для боротьби зі шкідниками та засоби для чищення	55
5.1 Вступ	55
5.2 Сфера дії	55
5.3 Заходи з профілактики	55
5.4. Боротьба зі шкідниками.....	56
5.4.1. Протокол виконаних робіт	56

5.4.2. Роботи, виконання яких дозволене у складських приміщеннях.....	56
5.4.3. Заходи, реалізація яких дозволена для обробки сировини	56
5.4.4. Інші заходи.....	57
5.5. Засоби для чищення	57
5.5.1. Засоби для чищення – загальні дані.....	57
5.5.2. Рекомендовані засоби для чищення.....	58
5.5.3. Дозволені до використання засоби для чищення.....	58
5.5.4. Заборонені засоби	58
6. Вирощування	59
6.1. Землеробство й рослинництво	59
6.1.1. Сфера дії	59
6.1.2. Насіння й садивний матеріал	59
6.1.2.1. Насіння й садивний матеріал – загальні основи	59
6.1.2.2. Насіння й садивний матеріал картоплі	60
6.1.2.3. Насіння й садивний матеріал дерев і багаторічних культур	60
6.1.3. Внесення добрив – загальні положення.....	60
6.1.3.1. Внесення добрив - кількість добрив, типи господарств та джерела	61
6.1.4. Догляд та захист рослин	64
6.1.5. Сівозміна в рослинництві	64
6.1.6. Садівництво та польові овочі	65
6.1.6.1. Ґрунти та субстрати	65
6.1.6.2. Технології вирощування.....	65
6.1.6.3. Догляд та захист рослин	65
6.1.6.4. Контроль за бур'янами	66
6.1.6.5. Вирощування під склом і плівкою	66
6.1.6.6. Паростки та зародки	70
6.1.7. Багаторічні культури	71
6.1.7.1. Допоміжні матеріали.....	71
6.1.8. Гриби	71
6.1.8.1. Походження спор	71
6.1.8.2. Походження субстратів для вирощування рослин.....	71
6.1.8.3. Біодинамічні заходи	71
6.1.8.4. Освітлення	72
6.1.8.5. Здоров'я рослин	72

6.1.8.6. Очищення та дезінфекція теплиць і субстратів для вирощування рослин	72
6.1.9. Біорізноманіття та навколишнє середовище	72
6.1.9.1. Вирубка пралісів	72
6.1.9.2. Полив	72
6.1.9.2.1. Полив - загальні положення	72
6.1.9.2.2. Полив – якість води й очищення	73
6.1.9.2.3. Полив – дефіцит води й план управління водними ресурсами	73
6.1.9.3. Зони біорізноманіття	74
6.1.10. Біодинамічна селекція рослин	74
6.1.10.1. Сфера дії й засади	74
6.1.10.2. Загальні вимоги до виведення нових сортів	75
6.1.10.3. Вимоги до селекції з метою збереження сортових якостей	76
6.1.10.4. Спеціальні вимоги до документування	76
6.1.10.5. Кроки до прозорості у створенні сортів	76
6.2. Біодинамічні препарати	77
6.3. Тваринництво	78
6.3.1. Сфера дії	78
6.3.2. Зобов'язання утримувати тварин	78
6.3.3. Кількість тварин	79
6.3.4. Кооперація між господарствами (фермами)	80
6.3.5. Загальні засади утримання тварин	80
6.3.5.1. Утримання великої рогатої худоби	81
6.3.5.2. Утримання овець, кіз та коней	83
6.3.5.3. Утримання свиней	83
6.3.5.4. Утримання птиці – засадничі врегулювання	83
6.3.5.5. Утримання птиці – спеціальні регулювання	85
6.3.6. Годівля	86
6.3.6.1. Частка фермерського господарства/частка Demeter по всіх видах тварин	86
6.3.6.2. Корм для переходу на інший режим годівлі	87
6.3.6.3. Годівля молочної худоби, овець, кіз та коней	88
6.3.6.4. Годівля великої рогатої худоби, що вирощується на м'ясо	88
6.3.6.5. Годівля м'ясних і племінних телят, лошат, ягнят та козенят	88
6.3.6.6. Поголів'я худоби, що кочує з місця на місце, утримання на випасі або необробленій землі	89

6.3.6.7. Тварини, що здаються на догляд на певний період часу	89
6.3.6.8. Спільні пасовища	90
6.3.6.9. Годівля свиней.....	90
6.3.6.10 Годівля птиці	90
6.3.7. Вирощування і маркування	91
6.3.7.1. Вирощування.....	91
6.3.7.2. Ідентифікація тварин і книга обліку тварин.....	91
6.3.8. Походження, закупівля та маркетинг тварин	91
6.3.8.1. Купівля тварин для племінної роботи або розширення стада	91
6.3.8.2. Купівля тварин для відгодівлі	92
6.3.8.3. Молоко, молочна худоба, телята та м'ясна худоба	92
6.3.8.4. Вівці й кози	93
6.3.8.5. Свині	93
6.3.8.6. Птиця.....	94
6.3.9. Лікування тварин ветеринарними препаратами.....	96
6.3.9.1. Загальні вимоги для всіх видів тварин	96
6.3.9.2. Спеціальні вимоги – дрібна/велика рогата худоба, верблюди, коні, дичина вольєрного утримання і свиноматки	96
6.3.9.3. Додаткові вимоги – птиця, свині на відгодівлі, кролики й інші дрібні ссавці	97
6.3.10. Транспортування й забій	97
6.4. Перехід на органічне виробництво	97
6.4.1. План переходу.....	97
6.4.2. Перехід господарства в цілому	98
6.4.3. Перехід на нові площі	99
6.4.4. Сертифікація переходу	99
6.4.4.1. Стандартний (типовий) перехід	99
6.4.4.2. Швидкий перехід, перехід із середньою швидкістю	100
6.4.4.3. Перехід від багаторічних культур у тропічних і субтропічних кліматичних умовах	102
6.5. Бджільництво й продукти бджільництва	103
6.5.1. Принципи біодинамічного бджільництва	103
6.5.2. Утримання бджіл.....	104
6.5.2.1. Розміщення бджолосімей.....	104
6.5.2.2. Вулики й стільники – дозволені й заборонені заходи.....	104
6.5.2.3. Розмноження бджолосімей – дозволені й заборонені заходи.....	105

6.5.2.4. Годівля	106
6.5.3. Добування меду й упаковка	106
6.5.3.1. Принципи добування меду	106
6.5.3.2. Добування меду - дозволені й заборонені заходи	106
6.5.3.3. Упаковка	107
6.5.4 Перехід	107
6.5.5 Сертифікація, залишки й сортування товару	108
Додаток 1: Калькуляція кількості тварин (поголов'я).....	108
Додаток 2: Корми, дозволені для закупівлі	110
Додаток 3: Переробка кормів та продуктів для годівлі тварин – добавки та премікси в годівлі.....	112
Додаток 4: Дозволені й лімітовані щодо використання добрива та засоби покращення властивостей ґрунту	114
Додаток 5: Дозволені заходи й діючі речовини для догляду за культурами й лікування.....	121
Додаток 7: Спеціальні дозволи.....	124
Додаток 8: Мінімальний вік забою.....	128
Додаток10: Біодинамічні препарати	128
7. Регламент з питань переробки в залежності від виду продукту.....	131
7.1. Регламент з питань пакування.....	131
7.1.1. Сфера дії	131
7.1.2. Загальні положення	131
7.1.3. Категорично заборонені пакувальні матеріали	131
7.1.4. Дозволені або лімітовані щодо використання пакувальні матеріали	132
7.2. Фрукти й овочі	135
7.2.1. Сфера дії	136
7.2.2. Добавки, технологічні добавки, фільтрувальний матеріал та методи обробки..	153
7.2.3. Фрукти	135
7.2.4. Овочі (в т.ч. гриби й картопля)	136
7.2.5. Упаковка фруктів та овочів	137
7.3. Хліб і випічка.....	138
7.3.1. Сфера дії	139
7.3.2. Добавки, технологічні добавки, фільтрувальний матеріал та методи обробки ..	157

7.3.3. Загальні основи – хліб і випічка.....	138
7.3.4. Приправи, добавки й технологічні добавки для переробки хліба й випічки	139
7.3.5. Спеціальні технології переробки продукту – хліб і випічка	140
7.4. Зернові, продукти із зернових культур та борошно-круп'яних виробів.....	141
7.4.1. Сфера дії	141
7.4.2. Добавки, технологічні добавки, фільтрувальний матеріал та методи переробки	141
7.4.3. Загальні основи – продукти із зернових культур і борошно-круп'яних виробів	141
7.4.4. Інгрідієнти, добавки, технологічні добавки - продукти із зернових культур і борошно-круп'яних виробів.....	141
7.4.5. Спеціальні технології переробки продукту - продукти із зернових культур і борошно-круп'яних виробів	142
7.5. Трави і приправи.....	143
7.5.1. Добавки, технологічні добавки фільтрувальний матеріал та методи переробки.....	162
7.5.2. Загальні основи – трави і приправи.....	144
7.5.3. Інгрідієнти, добавки, технологічні добавки – трави і приправи	144
7.5.4. Спеціальні технології переробки продукту – трави і приправи	144
7.6. М'ясні й ковбасні вироби	145
7.6.1. Добавки, технологічні добавки фільтрувальний матеріал та методи переробки.....	145
7.6.2. Загальні основи – м'ясні й ковбасні вироби	145
7.6.3. Інгрідієнти, добавки, технологічні добавки – м'ясні й ковбасні вироби.....	145
7.6.4. Спеціальні технології переробки продукту – м'ясні й ковбасні вироби.....	146
7.7. Молоко й молочні продукти.....	147
7.7.1. Сфера дії.....	147
7.7.2. Загальні інгрідієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	147
7.7.3. Загальні основи - молоко й молочні продукти	147
7.7.4. Інгрідієнти, добавки, технологічні добавки - молоко й молочні продукти.....	147
7.7.5. Спеціальні технології переробки продукту - молоко й молочні продукти.....	148
7.8. Молочні суміші для немовлят.....	150
7.8.1. Сфера дії	150
7.8.2. Загальні інгрідієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	170
7.8.3. Загальні основи - молочні суміші для немовлят	150

7.8.4. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – молочні суміші для немовлят	151
7.8.5. Спеціальні технології переробки продукту – молочні суміші для немовлят	151
7.9. Харчові олії та жири	152
7.9.1. Сфера дії.....	152
7.9.2. Загальні інґредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	152
7.9.3. Загальні основи – харчові олії та жири.....	152
7.9.4. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – харчові олії та жири.....	153
7.9.5. Спеціальні технології переробки продукту – харчові олії та жири.....	153
7.10. Цукор, підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво та шоколад.....	155
7.10.1. Сфера дії.....	155
7.10.2. Загальні інґредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	155
7.10.3. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – цукор, підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво та шоколад.....	155
7.10.4. Спеціальні технології переробки продукту – цукор, підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво та шоколад.....	156
7.11. Пиво.....	157
7.11.1. Загальні інґредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	157
7.11.2. Загальні основи – пиво.....	157
7.11.3. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – пиво.....	158
7.11.4. Спеціальні технології переробки продукту – пиво.....	158
7.12. Вино й іґристе вино	160
7.12.1. Сфера дії	160
7.12.2. Загальні інґредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	160
7.12.3. Загальні основи – вина й іґристі вина	160
7.12.4. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – вина й іґристі вина.....	160
7.12.5. Спеціальні технології переробки продукту – вина й іґристі вина	162
7.12.6. Упаковка й засоби для чищення – вина й іґристі вина	164
7.13. Сидр, фруктове вино й оцет	166
7.13.1. Сфера дії.....	166
7.13.2. Загальні інґредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	166
7.13.3. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – фруктові вина.....	166
7.13.4. Інґредієнти, добавки, технологічні добавки – оцет.....	167

7.13.5. Спеціальні технології переробки продукту – фруктові вина	167
7.13.6. Спеціальні технології переробки продукту - оцет.....	167
7.13.7. Упаковка – оцет і фруктові вина	167
7.14. Спирт для подальшої переробки та лікєро-горіччані вироби	169
7.14.1. Сфера дії.....	169
7.14.2. Загальні інгредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	169
7.14.3. Загальні основи – спирт та лікєро-горіччані вироби.....	169
7.14.4. Інгредієнти, добавки, технологічні добавки – спирт та лікєро-горіччані вироби	170
7.14.5. Спеціальні технології переробки продукту – спирт та лікєро-горіччані вироби.....	170
7.14.6. Дозрівання й упаковка – спирт та лікєро-горіччані вироби	170
7.15. Косметика та засоби догляду за тілом	172
7.15.1. Сфера дії.....	172
7.15.2. Загальні інгредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	172
7.15.3. Загальні основи – косметика	172
7.15.4. Класифікація згідно з положеннями Директиви про косметику	174
7.15.5. Якість і підрахунок інгредієнтів косметики	174
7.15.6. Спеціальні технології переробки продукту – косметика	176
7.15.7. Інгредієнти не сільськогосподарського походження	177
Додаток I.....	178
7.16. Вироби з текстилю	181
7.16.1. Сфера дії.....	181
7.16.2. Загальні основи – вироби з текстилю	181
7.16.3. Сировина – вироби з текстилю.....	182
7.16.4. Спеціальні технології переробки продукту – вироби з текстилю	182
7.17. Харчові та оздоровчі добавки	183
7.17.1. Сфера дії.....	183
7.17.2. Основні інгредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки.....	184
7.17.3. Інгредієнти, добавки, технологічні добавки – харчові та оздоровчі добавки.....	184
7.17.4. Спеціальні технології переробки продукту - харчові та оздоровчі добавки	184
7.17.5. Харчові та оздоровчі добавки в капсулах та оболонці	184
7.18. Соеві продукти, зернові та горіхові напої	185

7.18.1. Сфера дії	185
7.18.2. Основні інгредієнти, технологічні добавки, фільтрувальні матеріали та технології переробки	185
7.18.3. Загальні основи – соєві продукти, зернові та горіхові напої.....	185
7.18.4. Інгредієнти, добавки, технологічні добавки – соєві продукти, зернові та горіхові напої.....	186
7.18.5. Спеціальні технології переробки продукту – соєві продукти, зернові та горіхові напої	186
7.19. Спеціальні дозволи – переробка й маркування	187

Список таблиць

Таб. 1. Список дозволених або дозволених у обмеженому обсязі добавок і технологічних добавок	32
Таб. 2. Торговий знак Demeter	42
Таб. 3. Варіанти використання зображення квітки	42
Таб. 4. Приклади логотипу у формі сертифікаційної печатки	43
Таб. 5. Маркування частки Demeter.....	49
Таб. 6. Вимоги до форматування торгового знаку Demeter	51
Таб. 7. Приклади текстових вставок до торгового знаку.....	53
Таб. 8. Варіанти дизайну логотипу «Bioverita» з додатком «біодинамічний»	57
Таб. 9. Максимальна кількість добриві засобів для удобрення в залежності від типу господарства.....	63
Таб. 10. Вимоги до вирощування під склом і пластиком	66
Таб. 11. Тваринництво й типи господарств	79
Таб.12. Частка власного виробництва й частка, що відповідає якісним стандартам Demeter, у середньорічному раціоні всіх видів тварин в розрахунку на суху масу.....	87
Таб.13. Маркування продукції, отриманої від купленої молочної худоби, а також куплених телят чи м'ясної худоби	92
Таб. 14. Маркування продукції, отриманої від придбаних овець та кіз.....	93
Таб. 15. Маркування продукції, отриманої від куплених свиней.....	93
Таб. 16. Маркування продукції, отриманої від купленої птиці	94
Таб. 17. Правила переходу для господарств, що досі працювали за традиційними методами	100
Таб.18. Перехід із середньою швидкістю за умови попереднього господарювання за стандартами органічного виробництва щонайменше впродовж одного року	101
Таб.19. Швидкий перехід за умови попереднього господарювання за стандартами органічного виробництва не менше трьох років.....	101
Таб. 20. Швидкий перехід при вирощуванні багаторічних культур в тропіках або субтропіках.....	103
Таб. 21. Розрахунок кількості тварин	109

Таб. 22. Національні спеціальні дозволи	124
Таб. 23. Мінімальний вік забою птиці.....	128
Таб. 24. Препарати – матеріали й оболонка.....	129
Таб. 25. Список груп продуктів та їхні скорочення.....	132
Таб. 26. Дозволені або дозволені в обмеженому обсязі типи упаковки	150
Таб. 27. Максимально допустимий показник концентрації SO ₂ у вині.....	183
Таб. 28. Оглядова характеристика спеціальних дозволів (СД) – в галузі переробки і маркування..	188

1. Вступ

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» та споріднені з ними торгові знаки містить рамкові умови процесно-орієнтованої переробки з максимальним збереженням цінних властивостей та постійним вдосконаленням переробки продуктів, сертифікованих зазначеними торговими знаками. У всіх випадках вживання у цьому Регламенті слова, стилізації слова, сертифікаційної печатки або торгового знака «Demeter» в їхнє значення входить і слово/поняття «біодинамічний продукт» («biodynamic»).

Цей Регламент є основою для використання торгових знаків «Demeter», «Biodynamic» та інших споріднених з ними торгових знаків.

Кожен перероблений продукт зі знаком «Demeter» складається з продуктів, вирощених біодинамічним способом відповідно до чинного Регламенту з питань вирощування федерації Demeter. При цьому особлива увага приділяється переробці рослинної і тваринницької продукції, вирощеної з дотриманням біодинамічних технологій з метою збереження високої якості сировини, маркованої знаком федерації Demeter, та її подальшого вдосконалення з урахуванням потреб споживачів.

В антропософськи орієнтованій теорії харчування основна увага приділяється не лише складникам, а й цінним властивостям, притаманним продукту. Метою якісної переробки є збереження цінних властивостей і по можливості їхня активація та використання. Згідно із сучасним рівнем знань продукт харчування, окрім загальновизнаного поживного та фізіологічного значення, в сенсі повноцінного харчування може стати особливо корисним за умови послідовної й гармонійної реалізації притаманних йому якостей. При переробці, в результаті якої виробляється продукт із знаком федерації Demeter, потрібно належним чином враховувати цю обставину.

Регламент з питань переробки з метою отримання товарного знаку федерації Demeter не спрямований на запровадження обмежень чи відмежування. Він є цілком усвідомленою спробою реалізації підходу, спрямованого на забезпечення якості всіх важливих процесів. Зрештою йдеться про те, щоб гарантувати будь-якому переробнику можливість відповідально здійснювати свою виробничу діяльність на базі цього Регламенту і з опорою на власний досвід. Передумовою успішного господарювання та досягнення успіхів кожного з нас є розуміння важливості спільної для всіх ідеї біодинамічного підходу, а загальний результат складається з діяльності на основі такого підходу на місцях, навіть якщо вона залишається непомітною для стороннього ока. Тому кожен з нас покликаний діяти таким чином, щоб доводити цінність продуктів із торговим знаком Demeter і зміцнювати довіру до них споживачів завдяки господарюванню на основі використання біодинамічних технологій.

Найкращою і найбільш дієвою рекламою на споживчому ринку у довготривалій перспективі є постійна гарантія першокласної якості продуктів із торговим знаком Demeter, в якій щодня пересвідчуються споживачі цієї продукції.

Регламент федерації Demeter з питань переробки продукції розробляється відповідальними представниками окремих галузей або професійних об'єднань у складі фахових робочих груп й ухвалюється уповноваженими на це органами. Кожна із сторін, залучених до цього процесу, має можливість і покликана брати участь у подальшому вдосконаленні Регламенту. Для цього слід звертатися за своїми пропозиціями до фахових груп та представницьких органів федеральних земель.

2. Загальні основи

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

2.1. Загальні основи виробництва

У процесах життєдіяльності взаємодіють різноманітні сили, зумовлені не лише матеріальними чинниками. Тому всі сільськогосподарські роботи повинні бути спрямовані на активізацію стимулюючих та відновлювальних природних факторів.

Біодинамічне сільське господарство - це, по суті, спосіб організації життєдіяльності, який не вичерпується лише процесом виробництва певного технічного продукту. Завдяки праці людей, ферму можна перетворити на живий організм, дбаючи про родючість ґрунту, здійснювати догляд за сільськогосподарськими культурами, забезпечувати якість насіння та утримання домашніх тварин з урахуванням природних умов відповідного регіону. Величезне розмаїття живої природи означає, що одні й ті ж сільськогосподарські роботи можуть виявитися оптимальними в одному місці й хибними – в іншому. При організації господарств відповідно до цього Регламенту потрібно також враховувати й різні вподобання та здібності фермерів. Важливу роль відіграють і терміни виконання робіт, що органічно влітаються у природні процеси. Сюди слід додати ще й сумлінне та систематичне використання біодинамічних препаратів і включення космічних ритмів у процеси вирощування рослин та утримання тварин.

Для роботи на базі біодинамічного підходу потрібно постійно пам'ятати про сутність біодинамічного способу господарювання, його принципи й цілі. Для цього необхідне глибоке занурення у світ природи шляхом спостережень, осмислення та сприйняття. Завдяки постійним зусиллям можна досягти дедалі глибшого розуміння взаємозв'язків у природі, що ґрунтується на знаннях. Спільна діяльність у складі різних асоціацій з консультування, організація заходів, видання спеціалізованих журналів та літератури є важливою основою й запорукою успіху.

Спеціальні знання в галузі біодинамічного сільського господарства, що виходять за межі практичного та науково-природничого досвіду, ґрунтуються на курсі Рудольфа Штайнера 1924 року "Духовні наукові основи землеробського процвітання" та на духовному підґрунті антропософії, яким просякнуті лекції його курсу.

Слід завжди намагатися здійснювати господарювання таким чином, щоб джерелом його продуктивності і здоров'я була організація господарства в цілому, завдяки якій

досягається можливість його самозабезпечення потрібними засобами виробництва. Однак, якщо хтось хоче використати Регламент, як це часто трапляється із законами, щоб лише формально дотримуватися його вимог або знайти лазівки для їхнього обходу з метою отримання економічних вигод, то він сповідує зовсім інший стиль ведення сільського господарства, який немає нічого спільного з господарюванням на основі біодинамічного підходу. Уповноважені й дорадчі структури федеральних земель повинні протидіяти таким тенденціям.

Зрештою, важливо також посилювати усвідомлення відповідальності кожним виробником за здійснення ним своєї діяльності на вимогах цього Регламенту та власних знань і досвіду. Передумовою успішного господарювання та досягнення успіхів кожним біодинамічним виробником є розуміння важливості спільної для всіх ідеї біодинамічного підходу, а загальний результат складається з діяльності на основі такого підходу на місцях, навіть якщо це залишається непомітним для стороннього ока. Тому кожен з нас повинен завжди діяти так, щоб виправдати і зміцнити довіру споживачів до методу біодинамічного землеробства і продуктів зі знаком Demeter.

Сільське господарство є виявом активної і взаємно формуючої взаємодії людини й природи. Організація сільського господарства визначається потребами людей як представників відповідної культурної спільноти. Продукти, що виробляються таким сільським господарством, повинні бути орієнтовані на сутнісну природу людини, щоб стати її справді базою для здорового способу життя. Утримання великої рогатої худоби та отримання господарством гною було і є передумовою інтенсивного землеробства. Тваринництво вимагає виробництва кормів, а скотарство, зокрема, виробництва грубих кормів, і, таким чином, є важливим фактором організації сівозміни. Вирощування сільськогосподарських культур визначається харчовими потребами людей і сільськогосподарських тварин та вимагає дбайливого поводження з ґрунтом. Землеробство з урахуванням місцевих особливостей повинне здійснюватися з урахуванням потреб рослин і ґрунту, тварин і людей.

«Сільське господарство реалізує свою сутність у найкращому сенсі цього слова, якщо воно усвідомлюється як щось унікальне й індивідуальне, і кожне господарство повинне наближатися до такого стану, якого повністю досягнути неможливо, але до якого слід прагнути, тобто стану самодостатньої унікальності й індивідуальності.»

Рудольф Штайнер (GA327, «Сільськогосподарський курс», лекція 2)

Всі живі істоти створені на основі органічного принципу. Окремі органи, що утворюються один з одного, зливаються воедино й творять живу систему. Організм є чимось більшим, ніж сума його частин. Організми оточені оболонкою. Організм починає жити власним життям, пов'язаним з його земним і космічним оточенням. Коли власне життя організму починає розвиватися на основі самозабезпечення, народжується індивідуальність.

Якщо сільськогосподарське підприємство, діє на основі цих принципів внутрішньої організації, а тому є по суті єдиною взаємодіючою системою живих мікроорганізмів у ґрунті, розвитку рослин і утримання тварин, що відповідає специфічним вимогам виду, ми можемо з повним правом говорити про підприємство як цілісний організм. Організовані таким чином господарства виробляють здорові й корисні продукти харчування завдяки формуванню родючості ґрунту, підвищенню життєдайних властивостей рослин і утриманню тварин з урахуванням специфіки відповідного виду. Водночас такі підприємства формують культурний ландшафт, здатний до розвитку і потужної регенерації.

Кожна місцевість відрізняється від іншої. Вирощування певних культур з огляду на форми обробітку ґрунту, сівозміну та удобрення впливає на розвиток ґрунтових мікроорганізмів. Вирішальним чинником якості ґрунту й покращення його родючості є види тварин, котрі стають невід'ємною частиною ландшафту, та обрана для них форма утримання. Кожне господарство несе на собі відбиток рішень, що ухвалюються людьми, та форм господарської кооперації. Окрім цього людина завдяки науковому прогресу привносить гармонію й системність вищого порядку у цілісний сільськогосподарський організм. На основі окремого фермерського господарства як цілісного організму формується індивідуальний профіль цього господарства.

Рослинництво і землеробство

Рослина як живий організм, що особливо залежить від впливу навколишнього середовища, потребує відповідного місця розташування, а також достатньої кількості тепла і світла. Сприятливий для розвитку кореневої системи і багатий на мікроорганізми ґрунт є передумовою правильного росту листя, квітів і плодів. Ці властивості вашої ділянки є більш важливими для здоров'я рослини, ніж окремо взяті агрономічні заходи. Важливим є й вибір відповідних видів і сортів, а збалансована та адаптована до особливостей відповідної місцевості сівозміна може компенсувати однобічний характер різних культур. При цьому слід приділити особливу увагу сталій родючості ґрунту шляхом вирощування в достатньому обсязі бобових культур - бажано багаторічних - і високій питомій вазі у сівозміні листових культур.

«Удобрювати - значить оживляти ґрунт»: цей принцип ґрунтується на внесенні добрив, спрямованому на забезпечення життєво важливого взаємозв'язку між рослинним і тваринним світом. Вміле й фахове використання біодинамічних препаратів при господарюванні на основі добрив відіграє суттєве значення.

Важливою метою обробітку ґрунту є інтенсифікація біологічних процесів у ґрунті з акцентом на енергоефективні методи його обробітку.

2.2. Загальні основи переробки

Мета

Продукти зі знаком федерації Demeter слугують харчуванню, задоволенню життєвих потреб людини та виготовленню одягу для неї. Тому людина завжди перебуває в центрі уваги і є мірилом всіх дій.

Метою переробки на продукти зі знаком федерації Demeter є постійне підтримання і, по можливості, подальше поліпшення якості, досягнутої шляхом ведення біодинамічного сільського господарства.

Продукти харчування зі знаком федерації Demeter є не лише основою для забезпечення організму людини необхідними їй поживними речовинами, а й для здорового психічного та духовного життя. Такий більш комплексний підхід до харчування означає необхідність врахування ще й внутрішніх духовних потреб людини.

Основа

Фундаментом якості продуктів, вироблених за стандартами Demeter, є гуманітарна теорія Рудольфа Штайнера (1861-1925), з якої виростили ідеї та методи біодинамічного сільського господарства та антропософськи орієнтована наука про харчування. На відміну від традиційного кількісного підходу тут до уваги беруться також якісні внутрішні духовні й

психічні чинники життя.

Переробка

Переробка покликана зберегти й примножити якість та властивості продуктів. Адже переробка – це процес вдосконалення властивостей сировини, отриманої біодинамічним методом вирощування.

Якість продукції вирішальним чином залежить від процесу її переробки. Тому мета полягає в переробці, здатній задовольнити комплексні потреби людей з урахуванням властивостей вихідного продукту.

Слід по можливості уникати використання добавок і допоміжних матеріалів. Деякі з них є зайвими з огляду на високу якість сировини, отриманої шляхом біодинамічного господарювання. Від інших можна відмовитися завдяки професійним вмінням та використанню оптимальних технологій.

Оцінка продуктів харчування зі знаком Demeter

На якість продуктів харчування впливають не лише інгредієнти, а й методи їхньої обробки.

Тому, окрім аналітичних, мікробіологічних та тактильних методів оцінки продуктів харчування, маркованої знаком Demeter, використовуються ще й методи комплексного врахування життєвих сил (наприклад, метод аналізу якісних властивостей та взаємодіючих сил об'єктів дослідження).

Описання продукту

Тільки той продукт, склад та історія походження якого є повністю прозорими і для продавця, і для споживача, можна вважати чесно виготовленим продуктом. Чітке оприлюднення такої інформації – це перший крок.

Екологія

Вирощування, переробка та продаж продуктів, маркованих торговим знаком Demeter, повинні здійснюватися з максимальним дотриманням екологічних вимог. На всіх етапах відповідальність за людей та природу повинні бути завжди у фокусі уваги.

2.3. Основи екологічної відповідальності

Виробництво, переробка та торгівля продукцією з торговим знаком Demeter повинні здійснюватися з повним усвідомленням своєї відповідальності за функціонування екосистем, які є основою всього живого на землі, а також своєї залежності від них.

Біодинамічне сільське господарство та переробка можуть зробити практичний внесок у вирішення серйозних криз, які загрожують нашому життєвому середовищу, в тому числі зміни клімату, деградації ґрунтів, забруднення та втрати біорізноманіття.

Тому компанії, що виробляють продукти, марковані торговим знаком Demeter, повинні пам'ятати про свою відповідальність за стан локальних та глобальних екосистем і добробут майбутніх поколінь при плануванні подальшого розвитку свого бізнесу та ухваленні фундаментальних рішень.

На практиці це вимагає оцінки використання ресурсів на кожному етапі ланцюжка створення доданої вартості продукції зі знаком Demeter з акцентом на використання

викопного палива та не відновлюваних ресурсів.

2.3.1. Утилізація відходів

З метою захисту довкілля та збереження ресурсів усі власники ліцензій повинні мати систему управління утилізацією відходів, яка відповідає щонайменше наступним вимогам та принципам:

- Мінімізація відходів за рахунок зменшення кількості пакувальних матеріалів, матеріалів та обладнання з довгим періодом розкладання, ремонт замість купівлі нового устаткування тощо.
- Переробка відходів, яких неможливо уникнути, в максимально можливому обсязі. Це вимагає відповідного сортування (органічні відходи, папір, пластик, метал, скло і т.д.). Якщо є вибір з точки зору придатності до переробки, слід надавати перевагу матеріалам, які легше піддаються ресайклінгу, навіть якщо вони дорожчі.
- Відходи, яких неможливо уникнути або які не піддаються ресайклінгу, повинні зберігатися та утилізуватися таким чином, щоб вони не створювали небезпеку для поверхневих і ґрунтових вод, ґрунту, тварин і людей.

Усі працівники повинні бути ознайомлені з існуючою системою утилізації відходів та проходити постійний інструктаж. План менеджменту відходів у письмовій формі може сприяти досягненню цієї мети особливо у великих компаніях зі складним (комплексним) виробництвом, але ефективне впровадження завжди важливіше, ніж відповідний документ.

2.4. Основи соціальної відповідальності

Соціальна відповідальність та справедливі умови праці є фундаментальними принципами Регламенту федерації Demeter та біодинамічного вирощування, переробки й торгівлі продуктами, маркованими торговим знаком Demeter. Щоб підкреслити значення соціальної відповідальності, відповідні мінімальні вимоги сформульовані в окремому Регламенті.

Із сертифікацією федерації Demeter за параметрами соціальної відповідальності й справедливих умов праці можна ознайомитися в Міжнародному регламенті з питань соціальної відповідальності, чинному для брендів Demeter, Biodynamic та споріднених з ними брендів.

2.5. Регламент, загальна характеристика

2.5.1. Сфера дії Регламенту

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки Demeter, Biodynamic та споріднені з ними знаки вперше було ратифіковано на загальних зборах Біодинамічної федерації (Demeter International) 25 червня 1999 року в Сабаудії, Італія. Він є обов'язковим для кожного власника ліцензії кожної країни-учасниці в чинній редакції.

Сфера застосування поширюється на переробку і виробництво всіх продуктів рослинного і тваринного походження з використанням у рекламних цілях торгових брендів Demeter, Biodynamic та споріднених з ними брендів відповідно до Регламенту з питань маркування або іншої інформації з посиланням на біодинамічні методи господарювання, а також на всі категорії продуктів, на яких у процесі збуту (реалізації)

вміщені посилання на Регламент федерації Demeter або на сертифікацію згідно з вимогами федерації Demeter.

Цей Регламент є складовою частиною статуту Біодинамічної федерації Demeter International, міжнародного статуту колективних торгових марок, всіх індивідуальних ліцензійних або сертифікаційних угод відповідних національних організацій з їхніми ліцензіатами або членами, угод про довірчу власність між Біодинамічною федерацією Demeter International та національними біодинамічними федераціями, а також є головним нормативним документом, яким зобов'язані керуватися всі національні регламенти органів, уповноважених здійснювати сертифікацію.

Регламент доповнюється і супроводжується Посібником з управління якістю та Регламентом роботи Біодинамічної федерації Demeter International.

В Регламенті прописані мінімальні вимоги до продукції зі знаком Demeter. В національних регламентах можуть запроваджуватися додаткові обмеження або більш детально сформульовані стандарти. Національні нормативні документи, які не відповідають вимогам Міжнародного регламенту, є недійсними.

Регламент та поправки до нього мають бути ухвалені загальними зборами Біодинамічної федерації Demeter International і ратифіковані Міжнародною асоціацією органічного сільського господарства (IBDA) як власником прав на торгові марки. Вони набувають чинності після оприлюднення Біодинамічною федерацією Demeter International і є основою для сертифікації вищезгаданих торгових марок у всьому світі.

Цей Регламент зосереджений на біодинамічних аспектах виробництва та переробки. Він не заміняє собою органічну сертифікацію.

Для визнання відповідності вимогам цього Регламенту рекомендується супутня органічна сертифікація. З огляду на те, що в усьому світі існують різні національні правові норми стосовно визнання відповідності вимогам органічного землеробства та переробки, цей Регламент не містить конкретних вимог, які стосуються вибору виду такої сертифікації. Національні органи сертифікації мають право сертифікувати всі типи ліцензіатів за Регламентом федерації Demeter навіть без відповідної органічної сертифікації, за умови, що це дозволено відповідною нормативно-правовою базою. Якщо організація відмовляється від базової сертифікації за органічними стандартами, вона повинна гарантувати, що:

- Всі аспекти органічної сертифікації, які не охоплені Регламентом федерації Demeter, будуть інтегровані в системи контролю й сертифікації Demeter.
- Продукція без органічної сертифікації не буде експортуватися до країн, де органічна сертифікація є обов'язковою.

Пріоритетними правовими нормами (без претензій на вичерпність) є:

- Все національне сільськогосподарське законодавство, що стосується виробництва, переробки, маркування продукції та сільськогосподарської сировини, захисту рослин, селекції, торгівлі та виробництва кормів.
- Спеціальні й значимі в контексті цієї тематики правові норми, що стосуються органічного землеробства та переробки.

Якщо будь-які національні або міжнародні правові врегулювання, які стосуються переробки, виробництва, антимонопольного права, дистрибуції, зберігання або маркування, суперечать положенням цього Регламенту, використання торговельних

марок, зазначених у Регламенті з питань маркування, неможливе.

2.5.2. Комітет з питань Регламенту

Органом, відповідальним за тлумачення та розробку цього Регламенту, є Комітет з питань Регламенту (КР) Біодинамічної федерації Demeter International, який обирається кожні три роки загальними зборами членів Біодинамічної федерації Demeter International.

Більш детальна інформація викладена в Посібнику з управління якістю та Регламенті роботи федерації.

2.5.3. Систематика Регламенту

Регламент включає в себе загальний розділ (глави 1, 2 і 3) для всіх ліцензіатів і органів сертифікації, а також окремі розділи для конкретних видів діяльності (виробництво і переробка) або навіть окремі настанови, які стосуються лише певних видів продукції.

Регламент є по суті позитивним переліком: все, що не зазначене в ньому, або заборонено, або потребує звернення до відповідного органу з сертифікації чи уповноважених органів Біодинамічної федерації Demeter International (BFDI).

2.6. Сертифікація

2.6.1. Засади

Орган з сертифікації отримує право на сертифікацію лише в разі визнання відповідності стандартам BFDI та акредитації Біодинамічною федерацією Demeter International.

Оскільки більшість національних органів з питань сертифікації проводять сертифікацію відповідно Регламенту Demeter на основі стандартів приватного права, акредитація державою або авторизованим нею органом не є обов'язковою для організацій, що проводять таку сертифікацію. Тим не менш, органи сертифікації повинні дотримуватися таких загальних принципів та засад акредитації:

- Прозорість.
- Неупередженість.
- Рівне ставлення.
- Незалежність від фінансових впливів.

Більш детальна інформація викладена в Посібнику з управління якістю BFDI.

2.6.2. Рада з питань акредитації

Рада з питань акредитації (Accreditation Council/AC) є статутним органом Біодинамічної федерації Demeter International і обирається загальними зборами членів федерації.

AC відповідає за єдність процедур сертифікації окремих організацій, уповноважених на її здійснення. Для цього Рада з питань акредитації сприяє подальшому розвитку національних організацій і розробляє та підтримує загальну єдину внутрішню процедуру оцінки й акредитації.

Більш детальна інформація викладена в Посібнику з управління якістю BFDI.

2.6.3. Гарантія якості

Кожний окремий власник ліцензії та сторона договору несе відповідальність за гарантії якості продукції зі знаком Demeter, що забезпечується застосуванням оптимальних методів обробки та добре зваженими заходами й належною організацією процесів. Ця відповідальність є особливо важливою з огляду на високий рівень довіри споживачів до колективного бренду та спільний імідж бренду на ринку, оскільки дефекти чи недоліки впливають не лише на компанію, яка є їхнім винуватцем, але й на всю спільноту, що використовує той же бренд. Тому вкрай необхідно, щоб зусилля із забезпечення якості підтримувалися системами гарантій та менеджментом управління якістю, адаптованими до розміру компанії.

Рекомендується також проводити регулярні тренінги для співробітників, щоб забезпечити високу професійну майстерність та добитися усвідомлення значення біодинамічної якості та її особливого характеру.

2.6.4. Зберігання, розділення й рух товарів та документування

Якщо компанія здійснює переробку продуктів із торговим знаком Demeter і органічних та/або традиційних продуктів, необхідно вести точні й детальні протоколи розділення товарів та партій використаних кормів чи комбікормів з метою виділення залишків критичних добавок або ветеринарних препаратів між окремими технологічними циклами. Потрібно забезпечити, щоб сировина та продукція зі знаком Demeter в жодному разі не змішувалися з іншими товарами ані при отриманні товару, ані в процесі його переробки чи на наступних етапах. З цією метою робочі операції та документація повинні бути організовані таким чином, щоб уникнути такого змішування і при очищенні робочого обладнання та ємностей, і при зберіганні та проходженні через відповідні канали для переробки. Як правило, переробка продукції зі знаком Demeter в технологічному процесі має передувати переробці органічної або традиційної продукції.

Весь персонал повинен бути поінформований і регулярно проходити навчання щодо ведення протоколів розділення товарів та заходів із забезпечення якості. Окрім того, кожна компанія повинна мати особу, відповідальну за розділення товарів та ведення документації, а також за інші заходи, спрямовані на забезпечення якості та підтримку належного рівня обслуговування. Виробничі процеси повинні бути вибудовані таким чином, щоб унеможливити змішування товарів різної якості. Окреме зберігання та чітке маркування всієї сировини, напівфабрикатів та готової продукції є обов'язковою умовою для всіх продуктів та сировини зі знаком Demeter, а вищезгадані протоколи повинні описувати процедури розділення продуктів.

Будь-яке виробництво повинне забезпечувати прозорість товарних потоків від закупівлі сировини до продажу готової продукції.

Крім того, товари, що пропонуються на продаж, повинні бути задокументовані у формі товарних накладних або подібних їм документів. Чіткому документуванню підлягають також рецептура виробів, ліцензії на виробництво, інгредієнти, добавки й технологічні добавки.

2.6.5. Спеціальні дозволи

Цей Регламент містить загальнообов'язкові вимоги до всіх організацій із сертифікації та їхніх ліцензіатів. У добре обґрунтованих і задокументованих випадках можуть надаватися спеціальні дозволи на основі встановлених процедур їхньої видачі.

Кожен власник ліцензії може подати заявку на отримання спеціального дозволу. Заява до відповідної організації із сертифікації подається у письмовій формі. Якщо предмет спеціального дозволу охарактеризований в цьому Регламенті, відноситься до сфери дії національного регламенту або стосується сфери регулювання, яка згідно з міжнародним Регламентом не вимагає спеціального дозволу, але такий дозвіл може бути необхідним з точки зору національного законодавства, він може бути наданий організацією із сертифікації.

У всіх інших випадках організація, що здійснює сертифікацію, повинна подати заявку на видачу національного спеціального дозволу до Комітету з питань Регламенту Біодинамічної федерації Demeter International (BFDI).

2.7. Залишки

У цьому розділі йдеться про такі залишки, як гербіциди та пестициди або засоби виробництва в цілому, використання яких суперечить цьому Регламенту та принципам органічного й біодинамічного сільського господарства. Загальні чинники забруднення навколишнього середовища, які можуть вплинути на товарність сировини та продукції, незалежно від їхнього сертифікаційного статусу, до уваги не беруться.

- Якщо сировина або продукт втрачає свій органічний статус з огляду на перевищення гранично допустимих параметрів, або якщо доведено факт використання заборонених речовин, це автоматично призводить і до втрати сертифікації федерацією Demeter.
- Через відсутність вичерпних законодавчо встановлених максимальних рівнів залишків виключно для органічного землеробства при аналізі результатів дослідження залишків організації з сертифікації Demeter керуються так званими орієнтовними (контрольними) показниками BNN (Федеральної асоціації натурального харчування й натуральних товарів).
- При отриманні результатів аналізу з показником, який перевищує 0,01 мг/кг по відношенню до не переробленого вихідного продукту, необхідно провести пошук можливих причин, беручи до уваги можливі похибки у вимірюваннях і стандартний діапазон розсіювання для відповідної речовини.
- Якщо додаткове розслідування уповноваженої організації з питань сертифікації свідчить, що занесення поза всяким сумнівом не було навмисним, а спричинене неминучими чинниками, такими як залишки старого забруднення, знесення вітром або забруднення внаслідок неналежного зберігання, національна організація може надати дозвіл на випуск відповідного продукту навіть в разі перевищення орієнтовного показника.
- Це не стосується випадків перевищення орієнтовного (контрольного) показника по більше ніж двох речовинах на продукт або сировину.
- Відповідний ліцензіат зобов'язаний повідомити національну організацію про результати аналізу, що перевищують орієнтовні показники. При свідомому уникненні такого обов'язку або наступному виявленні залишку організацією із сертифікації чи третьою стороною право вимагати оцінки залишків як орієнтовного

(контрольного) показника втрачається.

- Організація з сертифікації зобов'язана повідомити АС про перевищення контрольних показників та відповідне рішення щодо сертифікації.
- Додаткові санкції за дотримання дозволених і заборонених контрольних показників врегульовані в переліках санкційних заходів відповідної організації з сертифікації.
- Вищезазначені норми діють лише в тому випадку, якщо іншими законодавчими положеннями не передбачені більш суворі правила.

2.7.1. Знос вітром

Усі сільськогосподарські підприємства зобов'язані всіма можливими засобами запобігати зносу вітром шкідливих речовин на сертифіковані за стандартами федерації Demeter землі. Реальний ризик зносу вітром може сильно відрізнятися в залежності від типу підприємства, регіону, місцезнаходження та культури.

Тому організації з сертифікації мають право вимагати проведення в рамках інспекції аналізу ризиків окремих компаній, регіонів або навіть всієї території, що знаходиться під сертифікацією. За зміст і обсяг відповідного аналізу несе відповідальність відповідна організація з сертифікації. Вона ж має право вимагати відповідний план заходів з метою протидії ризикам на основі такого аналізу.

План управління ризиками розробляється відповідною організацією з сертифікації і може містити як елементи, описані нижче, так і заходи, що виходять далеко за їхні межі:

- Письмова угода з сусідніми підприємствами, що практикують традиційні методи господарювання.
- Належна буферна зона між сертифікованими культурами та сусідніми полями з традиційним обробітком. Продукція з цієї зони не може продаватися під торговим знаком Demeter. Це стосується й важливої документації на звичайну або органічну сировину, що продається на ринку.
- Перед продажем зібрана продукція з уражених шкідливими речовинами полів повинна перевірятися на наявність залишків. Аналізи повинні проводитися в акредитованій лабораторії, а витрати на них має взяти на себе компанія/підприємство.

- За можливості слід закладати живі огорожі.

Стислий огляд найважливіших моментів:

- Цей Регламент є документом вищого порядку стосовно всіх національних регламентів. Національні регламенти можуть бути більш суворими або більш широкими, але завжди повинні відповідати мінімальним вимогам цього Регламенту.
- Національні процедури сертифікації завжди повинні забезпечувати дотримання головних принципів: неупередженості, рівного ставлення, прозорості та незалежності від фінансових впливів.
- Групи товарів, які можуть не підпадати під дію законодавчих норм щодо органічного землеробства, зокрема косметичні чи текстильні вироби, як правило, потребують додаткової сертифікації або, принаймні, органічної сертифікації на сировину, що використовується для їхнього виготовлення.
- Поправки або зміни до Регламенту мають бути ухвалені загальними зборами Біодинамічної федерації Demeter International .
- Регламент доповнюється та супроводжується іншими офіційними документами, такими як регламенти роботи відповідної організації, угоди та статуту.
- В обґрунтованих випадках і в рамках описаних процедур можуть надаватися спеціальні дозволи. Спеціальні дозволи в перехідній регуляторній сфері між національними та міжнародними регламентами можуть надаватися організаціями, що здійснюють сертифікацію. Спеціальні дозволи в рамках міжнародного Регламенту можуть бути надані лише Комітетом з питань Регламенту й потребують затвердження загальними зборами членів Федерації.

3. Основні врегулювання

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

3.1. Склад продуктів з торговим знаком Demeter

3.1.1. Якість сировини – загальні положення

Регламент з питань переробки містить положення, якими переважно регулюються склад і переробка продуктів з торговим знаком Demeter, а також використані інгредієнти, добавки, технологічні добавки й методи переробки. Дозволені добавки й технологічні добавки, перераховані в Розділі 3.3, перелік принципово заборонених методів переробки можна знайти в Розділі 3.2.1.

Для виробництва продукції, маркованої брендом Demeter, можна використовувати лише дозволені добавки, технологічні допоміжні засоби та методи обробки.

В Регламенті з питань виробництва також частково описується склад сировини, маркованої торговим знаком Demeter, наприклад, кормів чи їхніх компонентів, а також інших виробничих ресурсів.

У наступному розділі описано склад цих понять з точки зору якості використаної сировини або статусу сертифікації. Далі термін "сировина" використовується в загальному значенні, але стосується всіх ресурсів, що використовуються підприємством, яке має сертифікат відповідності стандартам федерації Demeter, зокрема таких як різні види сировини, інгредієнти, корми, виробничі ресурси, добавки, тварини та насіння.

В Розділі 3.1 немає опису маркування товарів різної якості чи сертифікаційного статусу або мінімальних вимог до сировини, що відповідає стандартам Demeter, у продуктах, позначених торговим знаком Demeter. Такий опис можна знайти в Загальному регламенті з питань маркування (Розділ 4. 5 і далі) або в Регламенті з питань виробництва (Розділ 6.3.8 Закупівля та збут тварин).

3.1.2. Походження сировини

По суті для переробки або подальшої переробки може застосовуватися лише сировина сільськогосподарського походження (включаючи тварин), яка виготовлена

сертифікованим за стандартами федерації Demeter господарством (тобто господарством, що має чинний контракт з відповідною організацією з питань сертифікації), або добавки та технологічні допоміжні засоби, використання яких дозволено федерацією Demeter. В разі відсутності сировини, яка б відповідала вимогам пункту 3.1.1. щодо якості продукції із торговим знаком Demeter при використанні сировини з відхиленнями у якісних параметрах необхідно дотримуватися такого порядку:

- В разі відсутності товару, що має сертифікат федерації Demeter, перевагу слід надавати товарам інших аналогічних асоціацій виробників. Якщо й їх немає в наявності:
- Використовувати сировину з базовою сертифікацією для органічного сектору відповідно до національних або міжнародних правових стандартів, таких як Європейські правові стандарти для сектору органічного сільського господарства, NOP (Національна органічна програма США), JAS (Національні стандарти Японії щодо продуктів харчування сільськогосподарського походження) або рівнозначних їм правових стандартів. В разі відсутності такої сировини можна використати:
- Не сертифіковану, традиційну сировину. Слід зауважити, що частка традиційної сировини регулюється відповідними правовими нормами для органічного сільського господарства і не може перевищувати визначену максимальну частку для традиційних інгредієнтів. Морська риба також має бути сертифікована відповідно до вимог Ради із захисту морського середовища ІМО.

Якщо в продукті із сертифікацією за стандартами федерації Demeter використовується сировина іншої якості, на додаток до сказаного просимо дотримуватися вимог Регламенту з питань маркування, а саме положення про повне оприлюднення даних.

3.1.3. Наявність сировини зі знаком Demeter

Якщо сировина зі знаком Demeter є в наявності, саме її слід використати для виробництва. Наявність оцінюється уповноваженою організацією з сертифікації відповідно до встановленої їй прозорої процедури. Процедура повинна бути оприлюднена для ліцензіатів і охоплювати всі аспекти наявності/відсутності. Причини відсутності можуть бути різними:

- відсутність: не існує жодного національного чи міжнародного виробника, який би виготовляв необхідну сировину;
- віддаль: відстань та витрати на транспортування є не сумірними з потрібними обсягами;
- якість: параметри якості, що не залежать від сертифікації, наприклад, мікробіологічна стабільність або технічні характеристики, які не відповідають допустимому діапазону;
- ціна: ціна на напівфабрикати, особливо на ринках, де їх мало, а також на ключові види сировини, непропорційно висока порівняно з альтернативними варіантами з іншим сертифікаційним статусом. Для оцінки за цим критерієм національна організація повинна брати до уваги частку використання такої сировини в кінцевому продукті.

Якщо у продукті з сертифікатом відповідності стандартам федерації Demeter використовується сировина іншої якості, на додаток до сказаного просимо

дотримуватися вимог Регламенту з питань маркування, а саме положення про повне оприлюднення даних.

3.1.4. Напівфабрикати, сертифіковані за органічними стандартами

Якщо використовуються сертифіковані органічні напівфабрикати, такі як фруктові заготовки для виробництва йогуртів, вони не повинні містити жодних добавок, які не дозволені цим Регламентом. Забороняється також застосування будь-яких технологічних допоміжних засобів, не дозволених Регламентом федерації Demeter.

3.1.5. Оцінка частки Demeter

Відсотковий вміст усіх інгредієнтів відповідної якості в продуктах з торговим знаком Demeter розраховується на основі ваги або об'єму рідини. Сіль, вода та додані інгредієнти мінерального походження до розрахунку не включаються.

Момент оцінки

Оцінка рецептури виробництва продукту з торговим знаком Demeter здійснюється в момент першого використання за сукупністю всіх інгредієнтів. Якщо процес переробки включає декілька стадій, для оцінки слід використати останню стадію переробки. Якщо на останній стадії переробки використовуються інгредієнти в різному агрегатному стані, слід дотримуватися таких правил:

Оцінка за вагою

Загальна вага нетто композитного продукту зі знаком Demeter/Biodynamic та органічних інгредієнтів в момент виробництва (за винятком солі, мінералів і води) ділиться на загальну вагу всіх разом узятих інгредієнтів (за винятком солі, мінералів і води).

Оцінка за об'ємом

Об'єм рідини всіх інгредієнтів зі знаком Demeter/Biodynamic та органічних інгредієнтів (за винятком води, солі та мінералів) ділиться на об'єм готового продукту (за винятком води, солі та мінералів).

Оцінка в разі застосування твердих та рідких інгредієнтів

Загальна вага твердих і рідких інгредієнтів зі знаком Demeter/Biodynamic та органічних інгредієнтів (за винятком води, солі та мінералів) ділиться на загальну вагу всіх інгредієнтів (за винятком води, солі та мінералів).

Оцінка частки води

Натуральні інгредієнти, які містять воду, включаються в розрахунок за наступними ваговими відсотками:

- Овочеві соки прямого віджиму (без додавання води): 100%
- Концентрати овочевих соків: сам концентрат вважається інгредієнтом. Будь-яка вода, використана для розведення концентрату, в розрахунок не включається.
- Рідкі екстракти: обраховується лише рослинна частка.
- Рідкі алкогольні екстракти настоянки: обраховується рослинна частка й частка алкоголю.

У всіх продуктах, які використовуються в рецептурі виробів, що позначені товарним знаком Demeter/Biodynamic, необхідно вказувати точні відсоткові дані обох часток – Demeter/Biodynamic та Bio.

Більш детальну інформацію можна знайти в Регламенті з питань маркування.

3.2. Технології переробки

В цьому Регламенті неможливо охопити всі наявні на сьогоднішній день технології переробки з метою виробництва харчових продуктів. Окрім того, постійні технологічні зміни можна відслідковувати лише покроково. Тому наведені нижче переліки не є вичерпними. Перш ніж впроваджувати нові методи переробки або освоювати нові напрямки виробництва і ділянки, щодо яких у Вас існують сумніви, радимо зв'язатися з відповідною національною організацією з питань сертифікації.

3.2.1. Технології переробки, ліцензовані в цілому і з певними обмеженнями

- Застосування всіх **фізичних процесів**, таких як миття, очищення, просіювання, фільтрування (зверніть увагу на обмеження у використанні фільтрувального матеріалу), механічне подрібнення, змішування, пресування, центрифугування, бланшування, зціджування, обробка паром тощо, дозволене для всіх продуктів зі знаком Demeter.
- Екстракція з використанням розчинників або без них: дозволене використання таких розчинників: CO₂, вода, олія та спирт, вся сировина з сертифікатом Demeter, зокрема мед, цукор, оцет. Зверніть увагу на обмеження для ароматичних екстрактів (3.3).
- Допускається **центрифугування**. Дотримуйтеся обмежень при використанні пива та сироватки.
- Для зменшення мікробного навантаження можна використовувати **бактофугування**; бактофугат необхідно утилізувати.
- Дозволене зберігання в холодильних установках з автоматичним контролем температури й вологості повітря та використанням **CO₂ та N₂** у функції холодоагентів для контрольованого режиму повітря.
- Дозволяється заморожування та **глибоке заморожування продуктів** та інгредієнтів, але необхідно дотримуватися обмежень для хліба та овочів.
- **Сублимаційне сушіння** допускається лише в певних випадках і за наявності спеціального дозволу відповідної національної організації. (ANG VI: Глава 7.19).
- Дозволяється сушка **сушильними установками розпилювального типу**.
- Можна виробляти **сухе молоко з молока**, маркованого торговим знаком Demeter, за умови використання дозволених технологій сушіння, однак тут існують обмеження щодо маркетингу й маркування. Продукти з козячого та кіньського молока можуть продаватися під цією торговою маркою. Коров'яче молоко можна використовувати лише як інгредієнт у продуктах переробки.
- Дозволено застосовувати **нагрівання**, але воно має використовуватися з урахуванням вимог до мікробіологічної стабільності та терміну придатності продукту. Дозволена також стерилізація та пастеризація в межах правової бази, встановленої для відповідних груп продуктів. Там, де це можливо, для консервування завжди слід використовувати методи високотемпературної обробки (асептичного консервування: HTST) з метою збільшення строку зберігання продуктів.
- Дозволено застосовувати **автоклавування продуктів** із дотриманням обмежень щодо молока й молочних продуктів.
- **Екструзія** дозволена в обмеженому обсязі. Методи екструзії поділяються на «холодну екструзію» - будь-який тип м'якого холодного пресування шляхом

протискування пластифікованої їстівної речовини крізь отвір екструзійної головки преса з метою надання певної форми, і «гарячу екструзію» - за допомогою високого тиску та/або високих температур, коли змінюється не тільки фізична форма продукту, а й структура вихідного матеріалу (так звана «модифікуюча екструзія»). Холодна екструзія дозволена, тоді як гаряча екструзія заборонена. Оскільки часто неможливо провести чітку межу між цими технологіями, для холодної екструзії встановлена верхня межа в 75°C і 90 бар тиску.

■ **Пряме й непряме копчення**, як холодним, так і гарячим димом, дозволяється з використанням наступних коптильних матеріалів:

- місцеві тверді породи деревини у вигляді тріски або борошна, переважно з бука або дуба,

■ пишки хвойних дерев, частини таких рослин, як ялівець і верес,

- трави та спеції.

■ Ультрафіолетове опромінювання можна використовувати для дезінфекції технічної води або повітря в приміщенні, а також з метою виявлення цвілевих грибків та їхніх токсинів.

3.2.2. Технології, заборонені для застосування в цілому

■ **Заборонені високочастотне сушіння**, хімічне сушіння (за винятком засолювання) і пряме сушіння з використанням викопних видів палива.

■ Не дозволяється використання **мікрохвильових пристроїв**.

■ **Заборонено використовувати високочастотні інфрачервоні печі**.

■ При переробці продуктів харчування зі знаком Demeter не можуть використовуватися покриття з політетрафторетилену (ПТФЕ), які піддаються інтенсивному навантаженню в процесі переробки, мають ознаки зносу або зазнають впливу температур вище 250°C. Рішення про сумнівність (небезпечність) застосування, яке тим самим не відповідає встановленим вимогам, приймається відповідною організацією з сертифікації.

■ Забороняється застосування пастеризації під високим тиском (НРР), в т.ч. холодної пастеризації.

■ Не дозволяється лазерне маркування й використання лазерів для маркування фруктів та овочів.

■ Забороняється хімічна консервація виробів зі знаком Demeter, наприклад, обробка поверхні або фумігація хімічними консервантами.

■ Заборонене використання бромометану (метілброміду) для дезінфекції трав і спецій.

■ Забороняється виробництво харчових продуктів (сировини) зі знаком Demeter з використанням генетично модифікованих рослин і тварин або за допомогою добавок та/або допоміжних речовин, виготовлених із генетично модифікованих організмів або з їхнім застосуванням. Особливо обережно слід поводитися з такими типовими видами ГМО-сировини, як соя, а також з добавками, технологічними допоміжними засобами, ферментами та мікроорганізмами/стартерними (заквасочними) культурами.

■ **Іонізуюче опромінення** або опромінення рентгенівськими променями харчових продуктів зі знаком Demeter або інгредієнтів для харчових продуктів зі знаком Demeter заборонено. Компанії, що використовують рентгенівську детекцію для

обробки продуктів зі знаком Demeter, внаслідок чого несуть ще більшу відповідальність, можуть подати заявку на отримання спеціального дозволу на використання цієї технології до відповідної національної організації. (ANGV II: Глава 7.19.)

- Карбонізація напоїв під тиском.
- Заборонене **хімічне або ферментативне виробництво модифікованого крохмалю.**
- Не дозволяється використовувати **рідинне копчення.**
- Заборонено використовувати **гарячу («модифікуючу») екструзію** за допомогою високого тиску та/або високих температур, в результаті якої змінюється не тільки фізична форма продукту, але й структура вихідного матеріалу. В цьому Регламенті дається визначення гарячої екструзії, починаючи з температури 75°C і тиску в 90 бар.
- Про вплив **нанотехнологій** на здоров'я людини все ще мало відомостей, а тому використання для переробки продукції зі знаком Demeter нанотехнологій, а також засобів виробництва, інгредієнтів, речовин та допоміжних речовин, виготовлених із застосуванням нанотехнологій, дає підстави для критики. Однак, зважаючи на сучасний стан аналізу нанорозмірних структур, недостатню правову врегульованість з точки зору маркування, а також численні канали потрапляння (занесення) наночасточок, дрібнодисперсного пилу через препарати для тварин та виробничі поверхні або упаковки, а також відсутність ознак, які б дали можливість відрізнити традиційні та сучасні наноматеріали антропогенного походження, наявність нанотехнологій у продуктах зі знаком Demeter в принципі наразі не виключається.
- При вирощуванні та переробці не **дозволяється використання сортів**, отриманих методом запилення (схрещування) рослин із цитоплазматичною чоловічою стерильністю (ЦЧС). Як і у випадку з іншими методами генної інженерії, існує проблема забруднення в процесі виробництва насіння, вирощування, транспортування та переробки. Відсутність законодавчо встановленого маркування та паралельна переробка з іншими видами продуктів органічної якості ще більше ускладнює точне розмежування сортів. Якщо в разі відсутності сировини зі знаком Demeter використовується органічно сертифікована сировина, виробник несе підвищену відповідальність за незастосування ЦЧС у формі письмових документальних гарантій того, що його продукція не містить сортів рослин, отриманих методом запилення ЦЧС.
- **Мікрокапсуляція** повністю заборонена.
- **Фумігація харчових продуктів** і сировини з метою дезінсекції або зменшення мікробного забруднення заборонена, за винятком використання CO₂ і N₂.
- Заборонено використання методу протравлення насіння електронами в разі наявності альтернативних технологій, дозволених цим Регламентом.

3.3. Додатки й технологічні допоміжні засоби

Перелік груп продуктів та їхніх скорочень (аббревіатур)

Абр.	Група продуктів	Абр.	Група продуктів
A	Алкогіль	MI	Молоко й молочні продукти
B	Пиво	OG	Фрукти й овочі

BB	Хліб та випічка	OEL	Олії й харчові жири
FW	М'ясо й ковбаса	SM	Підсолоджувачі, шоколад, морозиво
G	Зерноборошняні, макаронні вироби, тофу	SMN	Дитячі молочні суміші
KG	Трави й спеції	W	Вино
CFW	Сидр і фруктові вина	NGE	Харчові й оздоровчі добавки
Всі групи	В цілому дозволені для використання по всіх групах продуктів (крім косметики), якщо немає обмежень вищого порядку, наприклад у зв'язку із загальним законодавством про використання добавок	SGN	Продукти із сої, зернові й горіхові напої

Таб.: 1 Перелік дозволених або дозволених в обмеженому обсязі добавок та технологічних допоміжних засобів

Добавки/допоміжні технологічні речовини	Е-номер	Група продуктів	Обмеження/Примітки
Карбонат кальцію CaCO ₃	E170	всі	як засіб проти злежування солі
		W	для кислотного регулювання
		MI	тільки для кисломолочних сирів
		KG	як засіб від злежування трав і спецій
Діоксид вуглецю CO ₂	E290	всі	як інертний газ/допоміжна технологічна речовина для всіх груп продуктів
			CO ₂ як інгредієнт для виробництва безалкогольних напоїв
Азот N ₂	E941	всі	як інертний газ/допоміжна технологічна речовина для всіх груп продуктів
Аргон Ar	E938	всі	як інертний газ/допоміжна технологічна речовина для всіх груп продуктів
Озон O ₃			обмежується застосуванням у холодильних установках без прямого застосування у продуктах зі знаком Demeter
Лецитин	E322	SM	в органічному шоколаді
		NGE	соняшниковий лецитин, щонайменше в органічній якості у капсулах або оболонці
		OEL	
		SGN	в напоях з горіхів
Лимонна кислота C ₆ H ₈ O ₇	E330	OEL	для видалення слизистих речовин
		SM	освітлення (гідроліз крохмалю)

		A	
Цитрат натрію $C_6H_5Na_3O_7$	E331	FW	тільки для варених ковбас, якщо немає можливості теплової обробки м'яса
Цитрат кальцію $Ca_3(C_6H_5O_7)_2$	E333	OG	
		FW	тільки для варених ковбас, якщо немає можливості теплової обробки м'яса
Винна кислота $C_4H_6O_6$	E334	W	кислотне регулювання, технологічна добавка
		OG	
Гідротартрат калію (винний камінь) $KC_4H_5O_6$	E336	W	стабілізація тартратів
Агар-агар	E406	OG,SM,G	тільки для спредів на основі фруктів або солодких молочних продуктів, наприклад морозива
		MI	лише для пудингів
Камедь ріжкового дерева	E410	всі	
Гуарова камедь	E412	всі	
Гумка арабська	E414	SM,NGE	
Пектин	E440i	BB,MI,OG; NGE	
Винний камінь Пекарний порошок (штучні розпушувачі) $KHCO_3/NaHCO_3/C_4H_6O_6/$ $KC_4H_5O_6/NaC_4H_5O_6$	E500/ E501/ E334/ E335/ E336	BB	(винний камінь або карбонат натрію, з винною кислотою, тартрат натрію-калію в будь-якій комбінації); крохмаль зернових культур є єдиним дозволеним носієм
Карбонат натрію $NaHCO_3$	E500	SM	
		SGN	
Бікарбонат калію $KHCO_3$	E501	W	кислотне регулювання
		OG	для сушіння винограду/родзинок
Карбонат калію K_2CO_3	E501	BB	лише для імбирних пряників
Карбонат натрію Na_2CO_3	E500	B	пом'якшення води для пивоваріння
Карбонат магнію	E504	NGE	як засіб розділення або засіб для змащування харчових форм для NGE,
		всі	як засіб проти злежування солі для всіх груп продуктів
Сульфат кальцію $CaSO_4$	E516	B	
		SGN	виробництво зернових, тофу
Хлорид магнію	E511	SGN	виробництво тофу
Гідроксид	E524	BB	лише лужна (содова) випічка

натрію NaOH		SM	виробництво цукру
		G	для регулювання показника рН у виробництві крохмалю
Гашене вапно/Гідроксид кальцію Ca(OH) ₂	E526	SM	виробництво цукру
Хлорид кальцію CaCl ₂	E509	MI	лише у виробництві твердого сиру
		CFW	для освітлення та очищення яблучного соку у виробництві сидру
Карбонова кислота H ₂ CO ₃		SM	для осадження надлишку вапна
Сірка SO ₂	E220	W	чиста сірка у формі газу чи розчину, дисульфід калію, метабісульфіт калію, обмеження по кількості в залежності від типу вина
		CFW	SO ₂ й метабісульфіт, 50 мг/л для фруктових вин/питного (хмільного) меду та 100 мг/л для ігристих фруктових вин
Сіль		BB	морська сіль, кам'яна сіль або рафінована сіль без добавок йоду чи фтору. Дозволені для використання засобом проти злежування є карбонат магнію, для всіх інших засобів потрібний спеціальний дозвіл у письмовій формі відповідного органу.
Добавки/допоміжні технологічні речовини	E-номер	Група продуктів	Обмеження/Примітки
			(ANGV IV:Розділ 7.19.)
Харчовий желатин (принаймні в органічній якості)		BB	лише для випічки, що містить в собі йогурт, м'який сир або вершки
		OG	для освітлення й кращого зовнішнього вигляду фруктових і овочевих соків (з оптичних міркувань)
		Всі категорії окрім вина	як інгредієнт із зазначенням на етикетці
Нативний, прежелатинізований та модифікований крохмаль		всі	щонайменше в органічній якості
Дим		MI,MS	з місцевих, необроблених порід деревини, таких як ялівець, хвойні дерева та спецій.
Ароматичні екстракти		всі	чисті ефірні олії або чисті екстракти з однойменної вихідної сировини з використанням дозволених екстрагентів
		A	лише для лікерів

Бджолиний віск Карнаубський віск Рослинна олія		ВВ	як засіб розділення
Рослинні воски		NGE	як засіб для склеювання й скріплення
Сичуг		МІ	в т.ч. й хімічно консервованій
Бджолиний віск, натуральні тверді парафіни, мікрокристалічний віск, пластикові покриття		МІ	у формі безбарвної й необробленої фунгіцидами маси для покриття лише твердих сирів (та без інших добавок, таких як низькомолекулярні поліолефіни, поліізобутилен, бутилкаучук або циклокаучук)
Молочна кислота $C_3H_6O_3$		FW	лише для обробки натуральних кишок
		OG	

Добавки/допоміжні технологічні речовини	Е- номер	Груп продуктів	Обмеження/Примітки
		MI	як підкислювач для виробництва моцарели, виготовленої мікробіологічним способом
Стартерні культури		всі	без ГМО , без хімічних консервантів
Етилен C ₂ H ₄		OG	лише для дозрівання бананів
Ферменти: в т.ч. добавки й носії повинні відповідати таким вимогам: <ul style="list-style-type: none"> ■ без ГМО ■ без консервантів (може надаватися спеціальний дозвіл, якщо немає в наявності у щонайменше 3 виробників) (ANGV III : Розділ 7.19.) ■ до ферментів можна додавати гліцерин, але він повинен бути отриманий з екологічно чистих джерел 		OG	для віджиму та освітлення соків
		SM	крохмаль зернових культур, виробництво інвертного цукру: ксилосо-ізомераза (глюкозо-ізомераза)
		A	тільки при солодуванні зернових, картоплі й кукурудзи - тільки пектинази та амілази
		SGN	для напоїв із зернових культур з метою видалення слизу й оцукрювання крохмалю
		CFW	для освітлення яблучного соку й більш приємного зовнішнього вигляду у виробництві сидру
Дріжджі		BB,W,A,B, CFW,	без ГМО
Олія		SM	з метою запобігання піноутворенню
		OG	як засіб проти злипання сушених фруктів та овочів
		A	рослинні олії для запобігання піноутворенню
Фільтрувальні матеріали		всі	без азбестовмісних матеріалів, без хлору
Діатомова земля (кізельгур)		всі	для боротьби із шкідниками. Як добавка чи допоміжна технологічна речовина для всіх груп продуктів із можливістю використання активованих і неактивованих форм. Необхідно проводити аналізи на залишковий вміст мипг'яку, рівень якого повинен відповідати законодавчим вимогам до харчових продуктів.

Добавки/допоміжні технологічні речовини	E- номер	Група продуктів	Обмеження/Примітки
Перліт	E599	всі	
Бентоніт		всі	
Активоване вугілля (вугільні фільтри)		всі	
Рослинні протеїни, наприклад, гороховий протеїн		OG	з оптичних міркувань, для освітлення й більш приємного зовнішнього вигляду
		W	Гороховий, картопляний або пшеничний протеїн для більш приємного зовнішнього вигляду
		CFW	з оптичних міркувань, для освітлення й більш приємного зовнішнього вигляду
Дубильна кислота		A,SM	натурального походження
Ефір сахарози		SM	в органічній якості
Сірчана кислота		SM	для контролю рівня рН у виробництві цукру
Інулін та інші олігосахариди		SM	в органічній якості, лише для морозива

3.4. Технічна вода

3.4.1. Визначення поняття «технічна вода»

Цей розділ містить вимоги до технічної води в переробній промисловості та на сільськогосподарських підприємствах. У цьому контексті технічна вода визначається як вода, що використовується для післязбиральної обробки, очищення, підготовки та транспортування сировини і не переробленої сільськогосподарської продукції. Наведені нижче норми не поширюються на воду, що використовується для остаточної обробки продукції в цілому, і на воду як інгредієнт рецептури для виготовлення продуктів зокрема.

3.4.2. Дозволені заходи – технічна вода

В принципі, якість технічної води повинна відповідати якості питної води без додаткового очищення. Оскільки цей Регламент використовується у всьому світі, а в багатьох регіонах питна вода в першу чергу слугує безпосередньому її споживанню людиною, дозволяється здійснювати такі заходи для отримання технічної води з метою підвищення безпеки продукції:

- Всі види обробки з використанням натуральних кислот, таких як концентрований лимонний сік, оцтова або молочна кислота.
- В разі неможливості забезпечити певний рівень кислотності технічної води (або необхідності забезпечити такий рівень) чи для зменшення мікробного

навантаження можна використати лимонну, яблучну або оцтову кислоту.

- Дозволяється використання хлорованої питної води в регіонах із суцільним (по всій території) хлоруванням питної води. Якщо неможливо гарантувати наскрізну якість водопостачання, слід віддати перевагу альтернативним заходам. Якщо альтернативні заходи не можуть бути реалізовані або не дають належного ефекту, дозволяється додаткове хлорування до рівня 2 мг/л для чистої води і 4 мг/л для каламутної води. Якщо вода хлорується безпосередньо перед вживанням, ця доза повинна бути меншою.
- Дозволяється використання перекису водню (H₂O₂).
- Дозволяється обробка шляхом опромінення ультрафіолетовими променями.
- Потрібно віддавати перевагу закрити системам; в закритих системах дозволено обробляти воду озоном або використовувати іони міді.

Всі зазначені вище заходи можуть бути використані для зменшення негативного впливу через забруднення води. Проте їхня реалізація для профілактики або з метою збільшення терміну зберігання продуктів за рахунок додаткового консервуючого ефекту заборонена.

3.4.3. Транспортування

Перевезення авіатранспортом продуктів і сировини, маркованих торговим знаком Demeter, як правило, не дозволяється, але можна звернутися із запитом про надання спеціального дозволу в разі дотримання наступних умов:

- Переконливе й аргументоване письмове обґрунтування необхідності здійснення перевезення авіатранспортом.
- Компенсація викидів CO₂ принаймні на рівні споживання (ANGV XVII: Глава 7.1).

Ліцензіати, які організують переліт (авіарейс), несуть відповідальність за подання заявки на отримання спеціального дозволу.

Стислий виклад найбільш важливих моментів:

- В принципі, сировина, інгредієнти, корми, тварини, насіння, рослини, ресурси для виробництва, добавки та технологічні допоміжні засоби повинні надходити з підприємств, що мають сертифікат відповідності стандартам федерації Demeter.
- Якщо якогось із зазначених вище продуктів в якості Demeter немає, слід дотримуватися такої загальної схеми – продукти з торговим знаком Demeter/продукти компаній, що належать до іншої асоціації із ще більш суворими вимогами у порівнянні з вимогами ЄС щодо органічної продукції/органічні продукти/традиційні продукти. Як правило, пропорції (частки) не повинні перевищувати певних відсотків і мають відповідати вимогам органічної сертифікації.
- Доступність (наявність) оцінюється уповноваженою організацією з сертифікації відповідно до чітко встановленої процедури та за такими критеріями: наявність/відстань/якість/ціна.
- Часовим відрізком для оцінки рецепту приготування продукту, поміченого торговим знаком Demeter, є момент, коли всі інгредієнти вперше використовуються разом. Якщо процес переробки включає кілька етапів, для оцінки слід використовувати останній етап переробки.
- Цей Регламент є позитивним переліком, тобто все, що не дозволено в явній формі, є забороненим.
- В разі сумнівів зв'яжіться із своєю організацією з сертифікації або координатором/координаторкою Комітету з питань регламенту BFDI.

4. Регламент з питань маркування

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2021 року

4.1. Вступ

Власник зареєстрованої торгової марки зобов'язаний законом захищати торговий знак від неправомірного використання. Власниками різних біодинамічних торгових знаків, згаданих у цьому Регламенті з питань маркування ("квітка", "логотип Roggenkamp", «фірмовий знак» тощо) у всьому світі наразі є національні організації, IBDA (Міжнародна біодинамічна асоціація) або Біодинамічна федерація Demeter International. Мета полягає в передачі всіх прав на торгові знаки міжнародному органу. В більшості випадків права на торгові знаки, а тим самим і зобов'язання із їхнього захисту, делегуються відповідній національній організації у формі фідучіарного доручення.

В принципі, торгові знаки федерації Demeter можуть використовуватися лише тими підприємствами та компаніями, які мають чинну угоду про використання торгового знаку з відповідною компетентною та уповноваженою національною організацією, або яким це право було делеговане в рамках угоди про членство в таких організаціях.

Використання терміну "біодинамічний" на продуктах, в супровідній товарній документації, в контексті зв'язків з громадськістю або в маркетингових матеріалах, які не пов'язані з торговими знаками, названими в цьому Регламенті з питань маркування, не дозволяється. Будь-яке вживання назви «Demeter» та/або торгових знаків, зазначених в цьому Регламенті та зареєстрованих відповідно до його вимог, кваліфікується як використання торгового знака. Особливо це стосується випадків, коли в громадській думці тим чи іншим чином створюється враження, ніби продукт вироблено з дотриманням принципів цього Регламенту.

4.2. Законодавчі рамки

Чинні національні та наднаціональні нормативні акти й правові положення, що стосуються виробництва та переробки сільськогосподарської сировини й харчових продуктів, є обов'язковими для виконання. Те ж стосується і всіх чинних законодавчих врегулювань у сфері виробництва та переробки органічної сільськогосподарської сировини та продуктів харчування, а також пов'язаного з ними маркування, обраного відповідною організацією з сертифікації як базове для органічної сертифікації. Кожне підприємство бере на себе відповідальність за всі дії в рамках зазначених вище правових норм. Відповідні правові обмеження не

скасовуються, не обмежуються і не тлумачаться цим Регламентом.

Якщо будь-яке національне або міжнародне правове врегулювання з питань переробки, виробництва, конкурентного права, дистрибуції, зберігання або маркування суперечить положенням цього Регламенту, право на використання торгових знаків, згаданих у Регламенті з питань маркування, не діє.

4.3. Використання торгових знаків

Як зазначено в розділі 4.1, продукти та сировина можуть маркуватися та рекламуватися торговими знаками лише за умови дотримання цього Регламенту підприємствами, що мають чинну сертифікацію на відповідність стандартам федерації Demeter та відповідні договори з організацією, яка має право здійснювати сертифікацію та передавати права на використання торгових знаків.

- Використання торгового знака включає будь-яке використання торгового знака федерації Demeter, захищеного знака «Biodynamic®», назви «Biodynamic» або слова чи терміну «Demeter» для маркування продукції, виготовлення маркетингових матеріалів або надання загальної інформації, зокрема у прайс-листах або товарній документації.
- На кожному продукті зі знаком Demeter повинні бути чітко вказані реквізити відправника – договірному партнера, який має чинну угоду про використання торгового знака та/або уклав угоду про сертифікацію з посиланням на право використання відповідного торгового знака. Підприємство-ліцензіат повинне однозначно бути впізнаваним на маркуванні та в рекламних матеріалах.
- Будь-які посилання на біодинамічну якість або біодинамічне сільське господарство на продуктах або в маркетингових матеріалах можливі лише за наявності чинного сертифіката відповідності стандартам федерації Demeter та загального права на використання в рекламних цілях символіки (фірмових марок або спеціального маркування інгредієнтів) федерації Demeter.
- Використання терміну або торгового знака «Demeter» в поєднанні з назвою підприємства або фірмовим знаком підприємства-ліцензіата можливе лише за наявності письмової угоди з уповноваженою національною організацією або Біодинамічною федерацією Demeter International. Сільськогосподарські підприємства можуть використовувати слово «Demeter» у поєднанні з назвою господарства (наприклад, Demeter-Hof-Schmid) без такої письмової угоди за умови наявності чинного сертифіката. Переробні підприємства, афілійовані з сільськогосподарськими підприємствами, наприклад, фермерськими пекарнями чи винними погребами відносяться до категорії переробних підприємств, тому вищезгадана вимога щодо обов'язкової письмової угоди поширюється і на них.

На маркуванні або упаковці продукту для надання додаткових роз'яснень можуть використовуватися такі текстові доповнення:

Demeter – торговий знак для продуктів харчування, що виробляються сертифікованим біодинамічним сільським господарством

Demeter – знак для продуктів харчування біодинамічного виробництва.

Більш детальну інформацію про оцінку інгредієнтів сільськогосподарського та несільськогосподарського походження та їхньої якості, авторизацію продукції та доступність сировини можна знайти в розділах 2.6 "Сертифікація" та 3.1 "Склад продуктів з торговим знаком Demeter".

4.4. Торгові знаки Demeter та Biodynamics

4.4.1. Торговий знак Demeter

Більшість продуктів, вироблених у всьому світі, продаються під торговим знаком Demeter. Саме цей торговий знак використовується більшістю організацій із сертифікації. Змінювати розмір і колір торгового знака заборонено. Додаткову інформацію про використання на продуктах та рекламних матеріалах можна знайти в Посібнику з дизайну BFDI та в розділі 4.6 і далі.

Таб. 2. Торговий знак Demeter

4.4.2. Квітка

Деякі організації, що здійснюють сертифікацію, використовують виключно або як доповнення до фірмового (торгового) знака Demeter логотип квітки. Використання логотипу квітки може бути обмежене певними категоріями продуктів.

Якщо у вас виникли запитання щодо використання логотипу квітки, будь ласка, зверніться до Вашої національної організації із сертифікації, де Ви отримаєте інформацію про те, чи можна її використовувати на Ваших продуктах і за яких умов.

Таб. 3. Варіанти використання зображення квітки

Логотип квітки	Логотип квітки з попереджувальним маркуванням у вигляді латинської літери ® (лише у США)	Логотип квітки у поєднанні з написом «сертифікований згідно з біодинамічними стандартами» (лише у США)	Логотип квітки у поєднанні з написом «сертифікований згідно з біодинамічними стандартами» (лише у США)

Змінювати розмір чи колір логотипу квітки заборонено.

BFDI виступає за уніфіковане використання торгового знака Demeter. Тому в Регламенті немає подальших вимог щодо розміщення, розміру та кольору логотипу квітки. Ці вимоги можна знайти в національних регламентах відповідних організацій, що здійснюють сертифікацію і надають право на маркування із логотипом квітки.

4.4.3. Сертифікаційний знак Biodynamic®

Поєднання знаку Biodynamic із сертифікаційним знаком "зареєстрована торгова марка" - Biodynamic® може використовуватися тільки в країнах з відповідною юридичною реєстрацією. У Сполучених Штатах Америки використання символу "зареєстрованої торгової марки®" є обов'язковим. За додатковою інформацією звертайтеся до BFDI або до Вашої національної організації.

У Сполучених Штатах термін Demeter® може використовуватися тільки в тому випадку, якщо на етикетці також є напис Biodynamic® або Demeter Certified Biodynamic®.

4.4.4. Логотип сертифікаційної печатки

Деякі організації, що здійснюють сертифікацію, пропонують альтернативну можливість маркування логотипом сертифікаційної печатки. Як правило, таке маркування можливе лише за дотримання певних умов або додаткових критеріїв. Для отримання більш детальної інформації звертайтеся до своєї національної організації із сертифікації.

Таб. 4. Приклади логотипу у формі сертифікаційної печатки

BFDI виступає за уніфіковане використання торгового знака Demeter. Тому в

Регламенті немає подальших вимог щодо розміщення, розміру та кольору логотипу сертифікаційної печатки. Ці вимоги можна знайти в національних регламентах відповідних організацій, що здійснюють сертифікацію і надають право на маркування логотипом сертифікаційної печатки.

4.5. Маркування продуктів в залежності від частки Demeter

Усі наведені нижче положення в першу чергу стосуються торгового знака Demeter, але повинні застосовуватися у цьому ж розумінні й до всіх інших форм використання торгових знаків, зазначених у розділі 4.4.

- **Монопродукти** можуть рекламуватися під цими торговими знаками, лише якщо вони на 100% складаються з сировини, маркованої торговим знаком Demeter, положення про частку 90% і 66% в цьому випадку не застосовується. Монопродукти складаються лише з однієї сировини, наприклад, фасоване борошно або бобові; продукти. Продукти, що складаються з однієї сировини, але пропонуються в різних варіантах, наприклад, кавові суміші або кюве (суміші різних вин), не є монопродуктами в розумінні цього Регламенту.
- **Монопродукти** з сертифікаційним статусом «на стадії переходу до виробництва за стандартами Demeter» та необмеженим органічним статусом можуть рекламуватися під цією торговою маркою. Однак упаковка на відному місці має містити напис «на стадії переходу до виробництва за стандартами Demeter». В якості альтернативи можна використати торговий знак з текстовим доповненням «на стадії переходу» (див. наведену нижче таблицю). Рішення про можливість використання обох варіантів або обов'язкове використання лише одного з них перебуває в компетенції організації, що здійснює сертифікацію.
- Якщо в маркуванні монопродуктів з міркувань браку місця (наприклад, наклейки на фруктах та овочах) неможливо розмістити таку примітку, обов'язковим є використання торгової марки з текстовим доповненням «на стадії переходу».
- Монопродукти з сертифікаційним статусом «на стадії переходу до стандартів Demeter» та «на стадії переходу на органічне виробництво» не можуть рекламуватися цим торговим знаком. В таких випадках на упаковці можна лише розмістити посилання у формі тексту «*у процесі переходу до Demeter».
- Монопродукти та інгредієнти з сертифікаційним статусом «на стадії переходу до Demeter» без статусу переходу на органічне виробництво не можуть маркуватися ані торговим знаком, ані текстовим додатком «у процесі переходу до Demeter».
- Комбіновані продукти можуть рекламуватися цим торговим знаком, якщо щонайменше 90% інгредієнтів мають сертифікацію Demeter. Комбіновані продукти з часткою Demeter від 66% до 90% можуть рекламуватися цим торговим знаком лише в разі надання спеціального дозволу відповідною організацією із сертифікації (ANGV V: Розділ 7.19.).
- Продукти з часткою Demeter менше 66% і більше 10% не можуть бути марковані зображенням бренду. Можливе лише рекламування інгредієнтів фірмовим словом «Demeter» у списку інгредієнтів.

- На продуктах, до складу яких входить менше 100% інгредієнтів, сертифікованих згідно з вимогами стандартів федерації Demeter, у списку інгредієнтів має бути чітко зазначений відповідний сертифікаційний статус інгредієнтів за допомогою маркування «зірочкою»: *органічний, **Demeter або **біодинамічний, ***звичайний.
- Морська риба та морепродукти можуть використовуватися як інгредієнт у продуктах Demeter. Риба має бути сертифікована відповідно до вимог Комітету із захисту морського середовища (MSC). Частка Demeter у готовому продукті повинна становити не менше 70%. Якщо вона менша, застосовуються загальні правила маркування інгредієнтів.
- Якщо до складу продукту входять суміші одного і того ж інгредієнта з різними сертифікаційними статусами (Demeter та органічний), на товарі зазначається лише найнижчий сертифікаційний статус.
- Для розрахунку частки Demeter у продуктах інгредієнти зі статусом «на стадії переходу до Demeter» зараховуються до інгредієнтів з торговим знаком Demeter.

Додаткову інформацію про вимоги та інформацію щодо сертифікації на стадії переходу та маркування сільськогосподарської сировини на різних етапах переходу можна знайти в розділах 6.4.4 «Сертифікація переходу» та 6.3.8 "Закупівля і збут худоби" Регламенту з питань виробництва.

Таб. 5. Маркування часток Demeter

Частка Demeter	Маркування	Перелік інгредієнтів
100%		Обов'язкова для монопродуктів, в яких немає переліку інгредієнтів.
90-100%		На продукті мають бути зазначені частки Demeter та частки інгредієнтів з відхиленнями в якісних показниках від цього сертифікаційного статусу.
66-90%		На продукті мають бути зазначені частки Demeter та частки інгредієнтів з відхиленнями в якісних показниках від цього сертифікаційного статусу (маркування у формі *).
10-66%		Використання торгового знаку заборонене, дозволяється лише маркування інгредієнтів у формі «зірочки» * або тексту: «пшениця Demeter»).
100%		Для монопродуктів на стадії переходу до повноцінного органічного статусу як альтернатива маркуванню у формі виноски (примітки).

90–100%		<p>Склад у відсотках та сертифікаційний статус повинні бути чітко зазначеними на композитних продуктах та інгредієнтах.</p> <p>Сертифікаційний статус маркується знаком (*).</p> <p>Рішення про можливість використання обох версій або обов'язкове використання однієї з них ухвалюється відповідною організацією, що здійснює сертифікацію.</p>
66–90%		<p>Комбіновані продукти. Торговий знак може використовуватися тільки за наявності спеціального дозволу. Склад у відсотках та сертифікаційний статус повинні бути чітко зазначені на інгредієнтах. Рішення про можливість використання обох версій або обов'язкове використання однієї з них ухвалюється відповідною організацією, що здійснює сертифікацію.</p>

4.6. Стандартне розміщення на торгових знаках

Зображення бренду Demeter використовується для маркування продукції в ко-брендингу (спільному використанні бренду Demeter з брендом дистриб'ютора). При цьому необхідно дотримуватися наступних правил:

- Торговий знак Demeter бажано розміщувати по центру вгорі.
- Обов'язковим є розміщення зображення бренду у верхній третині лицьової сторони упаковки (що відразу ж потрапляє в поле зору).
- Зображення бренду Demeter можна також використовувати на манжетах до пляшок таким чином, щоб логотип бренду Demeter виділявся на тлі іншої інформації на манжеті.
- В будь-якому разі зображення знаку повинне бути добре помітним.
- На етикетці або упаковці повинні бути вказані ім'я та адреса власника ліцензії.
- У ситуаціях, коли немає ясності щодо використання зображення бренду Demeter, рішення про розміщення приймає уповноважена організація, що здійснює сертифікацію.
- Розмір – мінімум 20 мм, максимум 50 мм. В обґрунтованих випадках уповноважена організація з сертифікації може дозволити використання зображень бренду Demeter, що виходять за межі цих стандартних розмірів.
- Між торговим знаком та іншими логотипами з графічним чи/і текстовим контентом має бути достатня відстань. Мінімальні відстані, пропорції та норми для мінімальних за розміром упаковок зазначені у в Посібнику з дизайну. В будь-якому разі слід уникати накладання на торговий знак інших графічних елементів.

4.6.1. Вимоги до кольорового оформлення логотипу торгового знака Demeter

Наведені нижче вимоги стосуються загальних правил використання торгового знака Demeter на упаковках продуктів та в маркетингових матеріалах. Більш детальні вимоги й рекомендації щодо належного використання торгового знака, а також зразки текстових вставок і рекламних текстів з метою брендінгу можна знайти в офіційному Посібнику з дизайну Біодинамічної федерації Demeter International або в міжнародних версіях цього посібника.

Чинну нині редакцію Посібника з дизайну та офіційні графічні шаблони можна знайти на сайті <https://www.demeter.net/certification/labelling-demeter>

- Зміна форми та розмірів і пропорцій логотипу торгової марки заборонені.
- Якщо торговий знак і фон, на якому він розміщений, недостатньо чітко відрізняються між собою за кольоровим оформленням, необхідно знайти графічне рішення для забезпечення належного контрасту. Інформацію з цього питання можна знайти в Посібнику з дизайну.
- Якщо торговий знак використовується на круглих етикетках, його верхній край не підганяється під заокруглення, а розміщується у квадратній формі. Відстань між верхнім краєм торгового знака та краєм круглої етикетки має відповідати висоті літери "d" в назві торгової марки. Співвідношення по розміру та пропорції повинні бути приведені у відповідність з цими вимогами.

Якщо для друку етикеток або зовнішньої упаковки продукту Demeter використовується більше одного кольору, при подальшому регулярному використанні потрібно дотримуватися наведених нижче вимог до кольорового оформлення:

Таб. 6. Вимоги до кольорового оформлення логотипу торгового знака Demeter

Елементи торгового знака	Колір	Описання	
	Шрифт	Білий	
	ТЛО: помаранчеве	ColourSpace/Version	ColourCode
		CMYKcoated	0/65/100/0
		CMYKuncoated	0/57/100/0
		Pantonecoated	158C
		Pantoneuncoated	144U
		RGB	239-112-025

		HEX	#ef7019
	Підкреслювальна лінія: зелена	ColourSpace/Version	ColourCode
		CMYKcoated	100/0/70/30
		CMYKuncoated	100/0/80/23
		Pantonecoated	336C
		Pantoneuncoated	3288U
		RAL	6016
		RGB	000-120-087
		HEX	#007857

Монохромний друк

Якщо для друку застосовується лише один колір, можливі спеціальні форми використання торгового знаку.

Якщо Ви плануєте використати торговий знак в одноколірному варіанті, зв'яжіться, будь-ласка, з уповноваженою організацією із сертифікації.

Якщо торговий знак і фон не можливо чітко розрізнити, межі торгового знаку повинні бути виділені допоміжною лінією іншого кольору.

Кольоровий торговий знак – монохромний друк

Якщо з вагомих причин торговий знак Demeter не може бути (як описано в пунктах 4.5. і 4.6.1) використаний в оригінальному кольоровому оформленні на лицьовій стороні упаковки, можна скористатися золотистим, сріблястим, білим і чорним кольором (в т.ч. з різними відтінками). Рішення про те, які причини слід вважати вагомими, приймає відповідна сертифікуюча організація.

В разі одноколірного використання торговий знак повинен додатково розміщуватися на зворотній етикетці в оригінальних кольорах. Розміщення може бути довільним, але з дотриманням мінімального розміру 2 см.

4.7. Текстові вставки до торгового знаку

Використання текстових вставок будь-якої форми як доповнення до торгового знаку не передбачені.

Виняток становлять офіційні маркетингові рекламні слогани (гасла) у поєднанні з міжнародними брендами чи їхніми концепціями за погодженням з BFDI.

Використання торгового знаку без зв'язку із продуктом організаціями та приватними особами, що не пройшли процедуру сертифікації (наприклад, національними або міжнародними консультаційними чи фаховими навчальними установами) не підпадає під дію Регламенту і не регулюється цим Регламентом з питань маркування. Таке використання регулюється двосторонніми угодами про використання торгових знаків між вищезазначеними сторонами та відповідними власниками або довірчими власниками відповідних торгових знаків.

Таб. 7. Приклади текстових вставок на торговому знаку

Приклад зі сфери маркетингу	Приклад в разі використання без сертифікації
	

4.8. Маркування – групи продуктів

4.8.1. Маркування алкогольних напоїв

Маркування алкогольних напоїв логотипом торгового знака Demeter аналогічне маркуванню вина із торговою маркою Demeter-Wein (див. наступний розділ).

4.8.2. Маркування вина

- Якщо вино виготовлене з винограду Demeter/біодинамічного винограду і відповідає вимогам Регламенту з виробництва вина, воно може бути марковане логотипом торгового знака Demeter.
- Знак можна використовувати спереду, на манжеті або на зворотному боці з довільним розміщенням знака. Крім стандартних кольорів, знак Demeter може також розміщуватися на винних етикетках в чорному/білому, золотистому або сріблястому кольорі, незалежно від інших кольорів, що використовуються для оформлення етикетки.
- Якщо виноград Demeter або сертифікований біодинамічний виноград, який переробляється відповідно до Директиви ЄС про виробництво вина або рівнозначних їй директив, отримане вино може бути марковане як «вино з винограду з сертифікаційним статусом Demeter» або «вино з біодинамічного винограду» за наступних умов:
- Розміщення торгового знака або посилання на те, що вино сертифіковане за стандартами федерації Demeter, заборонене.
- Дозволяється здійснювати маркування на контретикетці словами «Вино з винограду, сертифікованого Demeter» або «Вино з біодинамічного винограду», виконане відповідно до шрифту й типу всього тексту.

- Дозволяється також розміщувати інші посилання на біодинамічний метод вирощування винограду на контретикетці, що відповідають шрифту і типу всього тексту.

4.8.3. Маркування продуктів з алкогольними інгредієнтами

На продуктах зі знаком Demeter, до складу яких входять алкогольні інгредієнти, але в яких алкогольний інгредієнт не є частиною захищеної торгової назви, повинне розміщуватися додаткове маркування. Додаткове маркування у формі переліку інгредієнтів не є обов'язковим. Додаткове маркування необхідне передусім на продуктах, які зазвичай не асоціюються з алкогольними інгредієнтами, таких як солодоші або хлібобулочні вироби.

4.8.4. Маркування косметичних продуктів

- Продукти, до складу яких входить щонайменше 90% інгредієнтів, сертифікованих за стандартами Demeter, та продукти, на які є спеціальний дозвіл (66-90% вмісту інгредієнтів сертифікованих за стандартами Demeter) можуть маркуватися відповідно до загальних вимог цього Регламенту з питань маркування, якщо вони відповідають вимогам Регламенту з питань переробки федерації Demeter, що наведені у Главі 7.15.
- Продукти з часткою Demeter менше 66%, які відповідають вимогам Регламенту з питань переробки косметичних засобів зі знаком Demeter, можуть рекламуватися з посиланням на біодинамічне походження своєї сировини відповідно до загальних стандартів маркування інгредієнтів.
- На продуктах з часткою Demeter менше 66%, які не відповідають вимогам Регламенту з питань переробки косметичних засобів зі знаком Demeter, можуть рекламуватися інгредієнти з посиланням на біодинамічне походження сировини та коротким посиланням на біодинамічне сільське господарство. У цьому випадку маркування та маркетингові матеріали не повинні створювати враження, що продукт в цілому складається із сировини зі знаком Demeter або сертифікований згідно з вимогами Регламенту Demeter. Посилання на Demeter та/або біодинаміку може наноситися на задню або бічну етикетку лише за умови дотримання наступних умов:
 - Продукт відповідає "органічному" або "натуральному" стандарту, який визнаний і маркований відповідним чином Біодинамічною федерацією Demeter International, або
 - Тип і розмір шрифту слів Demeter/Biodynamic такий самий, як і в списку інгредієнтів (без використання торгової марки Demeter).
 - Сертифіковані біодинамічні інгредієнти, що входять до складу продукту, вказані або на упаковці, або в описі продукту, що додається, а також в мережі Інтернет за допомогою посилання (лінку) на продукт.

Посилання на Demeter /Біодинамічне сільське господарство та сировину у продуктах, які містять менше 66% частки інгредієнтів, маркованих знаком Demeter/Біодинамічне сільське господарство, у загальній рецептурі, можуть здійснюватися лише так, як це зазначено вище. З інформації в Інтернеті та іншої спеціальної маркетингової інформації повинно бути чітко зрозуміло, що згадані вище продукти не є продуктами, які відповідають стандартам Demeter/Biodynamic.

Забороняється розміщення логотипу торгового знака Demeter/Biodynamic в будь-якому місці на упаковці.

4.8.5. Маркування текстильних виробів

- Маркування текстильних виробів, виготовлених із вовни або волокна зі знаком Demeter, які відповідають вимогам Регламенту з питань переробки, може здійснюватися відповідно до загальних стандартів маркування.
- При маркуванні продукції із волокна, отриманого із сировини, що відповідає вимогам Demeter, на ній можуть розміщуватися слова Demeter/Biodynamic як ознака якості сировини, а також стисла інформація про біодинамічне сільське господарство. Маркування сировини дозволяється лише за умови, що у процесі маркетингу та маркування тим самим не створюється враження, нібито мова йде про продукт, якому притаманна якість Demeter/Biodynamic у повному обсязі, або який виготовлений відповідно до вимог Розділу 7.16 Регламенту федерації Demeter з питань переробки.

Позначення Demeter або Biodynamic дозволено наносити **лише** збоку і з дотриманням таким передумов:

- Продукт відповідає "органічному" або "натуральному" стандарту, який визнаний і маркований відповідним чином Біодинамічною федерацією Demeter International *(наприклад, GOTS [Глобальний стандарт органічного текстилю]) або
- Продукт відповідає Регламенту про визнання текстильних виробів, виготовлених із волокна Demeter за винятком одного або декількох інгредієнтів/методів, використання яких дозволено відповідно до "натурального" стандарту, як зазначено вище, та
- Тип і розмір шрифту слів Demeter/Biodynamic такі ж, як і у всій текстовій частині списку інгредієнтів (без нанесення логотипу торгового знаку Demeter).
- Сертифікована біодинамічна сировина, що входить до складу продукту, вказується або на упаковці, або в описі продукту, що додається, а також в Інтернеті за допомогою посилання (лінку) на продукт.

Посилання на Demeter/Біодинамічне сільське господарство та сировину у зв'язку з відповідними продуктами може здійснюватися лише зазначеним вище чином. Із інформації в Інтернеті та іншої спеціальної маркетингової інформації повинно бути чітко зрозуміло, що згадані вище продукти не є продуктами, котрі відповідають вимогам сертифікації Demeter/Biodynamic.

Для визнання вимагається дотримання таких мінімальних вимог:

- мінімальна частка сертифікованих органічних інгредієнтів/компонентів сільськогосподарського походження становить 50%,
- відсутність інгредієнтів/компонентів змішаної якості (Demeter та «органічно сертифікований» або «традиційний» (конвенційний),
- відсутність ГМО,
- відсутність наночасточок.

Власник ліцензії повинен подати заявку на визнання іншого стандарту й довести, що він відповідає мінімальним вимогам, а також надати чинну сертифікацію відповідно до цього стандарту.

Використання торгового знаку Demeter в рамках маркування неможливе.

4.8.6. Маркування продуктів біодинамічної селекції

- Продукти біодинамічної селекції можуть маркуватися торговими знаками Demeter в цілому й логотипом торгової марки зокрема відповідно до цього Регламенту.
- Продукти біодинамічної селекції можуть додатково маркуватися текстовим посиланням «органічно виведений сорт» або подібними найменуваннями, наприклад «з біодинамічної селекції» або «з біодинамічно виведеного сорту» у поточному тексті.
- Продукти біодинамічної селекції можуть також рекламуватися з використанням комбінованого логотипу асоціації «Bioverita» у поєднанні з посиланням на біодинамічну селекцію.
- Для продуктів з текстовим посиланням або комбінованим логотипом діють наступні вимоги щодо мінімальних часток (пропорцій):
 - Насіння на 100% повинне походити з біодинамічної селекції.
 - У монопродуктах, які пропонуються на ринку насипом як необроблені товари, 100% сировини має походити з біодинамічної селекції.
 - У монопродуктах щонайменше 66% сировини в середньорічному розрахунку повинні походити з біодинамічної селекції.
 - У продуктах, що не належать до монопродуктів, щонайменше 50% сировини в середньорічному розрахунку повинні походити з біодинамічної селекції.
- Зазначені вище положення є чинними і для продукції з насіння, вирощеного на підприємствах (у господарствах) Demeter, яке згодом використовувалося органічними підприємствами (господарствами) для вирощування чи виробництва насіння.

Таб.8. Зображення логотипу «Bioverita» з додатком biodynamic

4.8.7. Маркування продукції при вирощуванні півників з одного виводку

Продукція кур-несучок, що відповідає стандартам Demeter, може маркуватися посиланням на вирощування півників від цих кур-несучок, лише якщо ці півники були вирощені у відповідності з вимогами Регламенту Demeter.

4.8.8. Маркування продуктів бджільництва

Маркування логотипом торгового знаку Demeter на етикетках та зовнішній упаковці продуктів, отриманих від діяльності у сфері бджільництва, яке відповідає стандартам Demeter, здійснюється з дотриманням загальних вимог до маркування. На етикетках на додаток до цього обов'язково розміщується текст або інша сформульована подібним чином інформація такого характеру:

«Вирішальним чинником впливу на виробництво продуктів бджільництва за стандартами Demeter є сам характер бджільництва (зумовлений природою бджіл*). З огляду на великий радіус польоту бджіл не варто очікувати того, що вони здебільшого збиратимуть мед лише на територіях з біодинамічними технологіями обробітку.»

* може вживатися за бажанням

4.8.9. Маркування продуктів із канабісу

Маркування продуктів із канабісу торговим знаком Demeter підлягає певним обмеженням:

- Заборонене маркування цим торговим знаком продуктів з наркотичною або одурманюючою дією.
- Продукти медичного призначення з вмістом тетрагідроканабінолом (ТТК) понад 0,5% не можуть маркуватися цим торговим знаком.

- Дозволяється маркування цим торговим знаком продуктів із вмістом канабідіолу (КБД) в межах відповідного законодавства та вмістом ТГК нижче 0,5 %.

Це стосується як маркування сировини у вигляді висушеного суцвіття, так і продуктів переробки, таких як косметичні засоби та олії, за умови дотримання відповідного Регламенту з питань виробництва.

Супровідні правові норми, такі як можливість сертифікації відповідно до органічного законодавства, законодавства про фармацевтичні й наркотичні засоби, пов'язані з продуктами із канабісу, іноді суттєво відрізняються в різних країнах світу й ці відмінності можуть зумовлювати подальші обмеження у використанні торгового знака в цих країнах. Відповідальність за врахування правової ситуації стосовно процесу сертифікації покладається на відповідну національну організацію, що проводить сертифікацію.

Стисло про найважливіше:

- Для використання торгової марки Demeter потрібний чинний договір про використання торгового знаку, а/або чинний сертифікаційний договір про використання торгового знаку з відповідною організацією з питань сертифікації та сертифікація у повному обсязі.
- Використання торгового знаку включає будь-яку форму застосування, що підпадає під дію Регламенту з питань маркування: торгові знаки Demeter, Biodynamic®, слова й найменування "Biodynamic" і "Demeter", що вживаються у зв'язку з маркуванням продукції, маркетинговими матеріалами або в загальній інформації, наприклад, преїскурантах або документації на продукцію.
- На кожному продукті мають бути чітко вказані реквізити ліцензіата.
- Розмір, пропорції, колір і розміщення торгового знаку Demeter підлягають певним правилам, які для деяких груп продуктів можуть відхилятися від загальних вимог.
- Інформація на продуктах Demeter для споживачів повинна бути максимально розлогою. Маркування повинне здійснюватися з дотриманням принципу повного оприлюднення даних стосовно якісних параметрів та частки Demeter у продукті.

5. Засоби боротьби із шкідниками й засоби чищення

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

5.1. Вступ

Як боротьба зі шкідниками, так і використання виробничими підрозділами очисних засобів для обробки технологічного обладнання значною мірою або взагалі не регулюються більшістю національних правових норм у сфері органічного сільського господарства. Тому на відміну від інших частин цього Регламенту немає жодних підстав вважати, що сертифікація за стандартами Demeter у цій сфері існує в повному обсязі. Кодекс правил, який би відповідав нагальним потребам гігієни та безпеки харчових продуктів у розрізі численних сфер використання та груп продуктів, мінімізуючи при цьому вплив на живі організми та навколишнє середовище, наразі перевищує можливості цього Регламенту та системи контролю, побудованої на його основі.

З цієї причини нижче розглянуті лише найбільш агресивні методи та засоби у відповідній області. Індивідуальна оптимізація менеджменту очищення й утилізації, а також боротьба зі шкідниками з урахуванням екологічних аспектів при мінімальном впливі на продукти Demeter та навколишнє середовище, є одним із найбільших викликів для кожного підприємства (господарства).

5.2. Сфера дії

Дія цього Регламенту поширюється не лише на переробні підприємства, а й на криті та відкриті складські приміщення у переробній, торговельній та виробничій сферах, а також на виробничі приміщення та потужності підприємств переробної промисловості та об'єктів сільськогосподарської переробки, таких як сироварні та доїльні установки.

5.3. Заходи з профілактики

Як при боротьбі зі шкідниками, так і у процесі використанні очисних засобів профілактика та належна гігієна виробництва завжди повинні перебувати у фокусі уваги, щоб запобігти появі шкідників і патогенних мікроорганізмів та знизити шкідливий тиск, спричинений ними, шляхом реалізації належних профілактичних

заходів. Обидва напрямки повинні постійно перебувати в полі зору внутрішніх систем управління і постійно вдосконалюватися. Характеристики будівельних споруд, гігієна виробничого обладнання, що розміщується в них, та особиста гігієна працівників потребують постійної оптимізації та спеціальної підготовки.

Концепції НАССР повинні застосовуватися в обох сферах, а для їхнього втілення необхідні відповідальні й добре підготовлені працівники. Ці концепції повинні розроблятися таким чином, щоб зниження шкідливого тиску відбувалося на основі багатьох взаємно доповнюючих м'яких заходів протидії, а не небагатьох заходах гострого втручання.

5.4. Боротьба зі шкідниками

5.4.1. Протокол робіт

Багато переробників доручають контроль за шкідниками професійним компаніям із боротьби зі шкідниками. Ці компанії ведуть щоденник своїх робіт та результатів. Цей щоденник повинен бути доступний під час інспекції. Власники ліцензій повинні мати письмовий договір із компанією з боротьби зі шкідниками, яким підтверджується, що відповідна компанія знає цей Регламент і дотримується його вимог.

Якщо боротьба зі шкідниками здійснюється сторонніми виконавцями на умовах субпідряду (аутсорсингу), всі роботи й використані субстанції повинні бути письмово зафіксовані у формі протоколу (дата, матеріал, дозування, місцезнаходження пасток або приманок для шкідників, тощо).

5.4.2. Роботи, виконання яких дозволене у складських приміщеннях

У складських приміщеннях дозволяється здійснювати такі заходи без контакту з продуктами:

- Розміщувати пастки (живоловки, пастки з приманкою, пастки з антикоагулянтами, отруйною приманкою для гризунів, УФ-пастки, пастки зі спиртом, липким папером, інертними середовищами).
- Застосовувати родентицид з антикоагулянтом у тваринницьких приміщеннях та інших будівлях, але тільки у ящиках /контейнерах з приладами для гризунів, щоб не піддавати ризику хижаків.
- Використовувати натуральні олії з репелентним ефектом (цитрусові, лляні, тваринні).
- Застосовувати ультразвукові пристрої.
- Використовувати паразити або хижі комахи (наприклад, ларіофаги (*Lariophagus*)).
- Вживати діатомову землю (кізельгур).
- Застосовувати піретрум (без піперонілбутоксиду /ППБ). Уповноважена організація може надавати спеціальний дозвіл в разі застосування ППБ в матеріалах, використання яких вимагається законом (ANGV VII: Глава 7.19.)
- Застосовувати бактерії *Bacillus thuringiensis*.
-

5.4.3. Заходи, реалізація яких дозволена для обробки сировини

Як у складських приміщеннях, так і в прямому контакті з сировиною і продуктами дозволяється здійснювати такі заходи:

- Миття водою або парою.
- Просіювання або простукування/протрупування.
- Відсмоктування.
- Дезінсекція під тиском.
- Термічні засоби (охолодження, шокове заморожування, тепло).
- Обробка захисним газом, наприклад, азотом або вуглекислим газом.

5.4.4. Інші заходи

Якщо зазначених вище заходів боротьби зі шкідниками недостатньо й необхідно використати додаткові хімічні або біотехнічні засоби, такі як токсичні рослинні екстракти, нейротоксини або гормональні сполуки, це можна робити тільки в порожніх приміщеннях і при дотриманні встановлених вимог. Перед виконанням таких заходів потрібно звернутися до уповноваженої національної організації із заявою про надання дозволу на їхню реалізацію (ANGV VIII: Розділ 7.19.). Обґрунтування повинно включати в себе щонайменше:

- Консультацію й обґрунтування експерта із боротьби зі шкідниками.
- Описання й специфікацію засобів та матеріалів.
- Описання заходів запобігання зараженню продуктів і сировини в разі повторного зберігання після застосування.
- Заходи з оптимізації та профілактики з метою уникнення рецидивів.

5.5. Засоби для чищення

5.5.1. Засоби для чищення – загальні дані

Використання очисних засобів з огляду на різноманіття варіантів їхнього застосування, численні групи продуктів та пріоритетність безпеки продукції не може бути охоплене системою контролю та сертифікацією в повному обсязі. Загальні вимоги чи стандарти у формі позитивного переліку в рамках цього Регламенту сформулювати неможливо. Окрім застосування очисних засобів з мінімальним впливом на навколишнє середовище в процесі їхнього виготовлення, застосування та виробництва необхідно відповідально ставитися й до роботи з такими засобами, що використовуються на підприємстві.

Найбільш раціональне використання може бути реалізоване лише в рамках детально виписаної системи менеджменту у конкретних господарствах з урахуванням індивідуальних реалій та ризиків виробництва. Заходи повинні бути орієнтовані на оптимальне подолання відповідного ризику. В разі використання сумнівних речовин у чутливих сферах основна увага повинна бути зосереджена на захисті працівників, які їх застосовують, професійній утилізації стічних вод і запобіганні забрудненню продукції.

5.5.2. Рекомендовані засоби для чищення

- Калійне та натрієве мило.
- Вапняне молоко.
- Вапно.
- Негашпене вапно.
- Каустична сода.
- Іонізована вода.
- Розчин гідроксиду калію.
- Перекис водню.
- Натуральні рослинні есенції.
- Лимонна кислота, оцтова кислота, мурашина кислота, молочна кислота, щавлева кислота.
- Спирт.
- Азотна кислота (для доїльного обладнання).
- Фосфорна кислота (для доїльного обладнання).
- Карбонат натрію.
- Озон.
- Сірка.

5.5.3. Дозволені засоби для чищення

В принципі дозволяється застосовувати всі засоби для чищення за винятком перелічених у пункті 5.5.4 за умови відсутності вищих за рангом від цього Регламенту правових норм чи регулювань, якими застосування відповідних заходів забороняється. Це положення діє за умови відсутності в продукті слідів реалізації заходів, зазначених у пунктах 5.5.2 і 5.5.3. Забруднення продукту навіть тими засобами, використання яких дозволене, може призвести до відкликання сертифікату відповідною національною організацією.

5.5.4. Заборонені засоби для чищення

Забороняється використовувати засоби, до складу яких входять такі групи речовин:

- Четвертинні амонієві сполуки.
- Активний хлор (для переробки м'яса може надаватися спеціальний дозвіл уповноваженою національною організацією). (ANGV IX: Глава 7.19.).
- Комплексоутворювач ЕДТА (етилендіамінтетраоцтова кислота) та її солі.
- Формальдегід.

6. Вирощування

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торгові знаки «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

6.1. Землеробство і рослинництво

«Удобрювати – значить оздоровлювати ґрунт». З цього девізу випливає й підхід до використання добрив, що ґрунтується на життєвих взаємозв'язках і взаємній залежності рослин і тварин. У господарюванні з використанням добрив вирішальне значення має компетентне (професійне) використання біодинамічних препаратів.

6.1.1. Сфера дії

Землеробство і рослинництво охоплює всі сільськогосподарські культури та рослини, в тому числі багаторічні та декоративні культури, які зазвичай вирощуються на органічних фермах.

6.1.2. Насіння й садивний матеріал

6.1.2.1. Насіння й садивний матеріал – загальні основи

Забороняється розводити чи висівати у господарствах, що мають сертифікат Demeter, насіння або садивний матеріал генетично модифікованих сортів.

У господарствах, сертифікованих за стандартами федерації Demeter, не дозволяється використовувати насіння та садивний матеріал, отримані за допомогою нових методів селекції рослин (НМР). Це стосується всіх методів НМР, які, на думку IFOAM EU Group (Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху, секція ЄС) є методами генетичної модифікації та призводять до появи ГМО згідно з чинним законодавством ЄС. Станом на червень 2017 року це:

- Олігонуклеотид-спрямований мутагенез (ODM).
- Технологія нуклеази цинкового пальця – тип I-III (ZFN-I,ZFN-II,ZFN-III).
- CRISPR (Короткі паліндромні повтори, регулярно розташовані групами)/ Газ.

- Мегануклеази.
- Цисгенез.
- Прищеплення на трансгенну підщепу.
- Агро-інфільтрація.
- РНК-залежне метилювання ДНК (RdDM).
- Реверсивне вирошування (селекція).
- Синтетична геноміка.

В разі наявності альтернативних методів, дозволених цим Регламентом, використання насіння, обробленого електронами (як альтернатива протруєнню), забороняється.

6.1.2.2. Насіння й садивний матеріал картоплі

Насіння й садивний матеріал картоплі в міру наявності мають бути вирощені з дотриманням технологій біодинамічного або органічного сільського господарства.

Насіння й садивний матеріал, вирощені з дотриманням технологій біодинамічного або органічного сільського господарства, не повинні піддаватися хімічній або синтетичній обробці, в т.ч. й під час зберігання. Обробка іонізуючим випромінюванням заборонена.

Якщо насіння й садивний матеріал картоплі, вирощені з дотриманням технологій біодинамічного або органічного сільського господарства, відсутні, можна за умови отримання спеціального дозволу від відповідної організації з питань сертифікації використовувати непротравлений звичайний садивний матеріал (ANG 1: див. Додаток 7).

Застосування гібридного насіння зернових (гібридів F1), за винятком кукурудзи (*Zea mays*) для виготовлення кормів або продуктів харчування заборонене.

6.1.2.3. Садивний матеріал дерев та багаторічних культур

Якщо документально підтверджено, що відповідного садивного матеріалу для дерев і багаторічних культур в органічній або біологічній якості немає в наявності, можна завозити звичайний садивний матеріал. Післязбиральна обробка хімічно синтезованими пестицидами (наприклад, дезінфікуючими засобами) не дозволяється (ANG1: див. Додаток 7).

Це положення не поширюється на завезення менше ніж двох конвенційних дерев в рік на одне господарство.

6.1.3. Внесення добрив – загальні положення

Однією з головних цілей біодинамічного сільського господарства є відновлення ґрунту. Це вимагає збереження та покращення природної родючості ґрунту шляхом правильного обробітку, інтеграції тваринництва та відповідних заходів із внесення добрив. Основною метою внесення добрив є постійне накопичення гумусу і на основі цього підвищення родючості ґрунту, що забезпечує рівномірний ріст і розвиток рослин, а не лише їхнє безпосереднє живлення. Тому власні добрива, зокрема гній і компост, є надзвичайно важливими для біодинамічного господарювання.

Загалом всі види добрив повинні зберігатися таким чином, щоб мінімізувати втрати

поживних речовин і водночас запобігти накопиченню небажаних домішок, наприклад, за рахунок опадів, що випадають у безпосередній близькості від місць зберігання.

Базовим добривом для всіх типів господарств є компост і гній, оброблений компостними препаратами. У великих господарствах з вільно-вигульною системою утримання уповноважена організація з питань сертифікації може затвердити режим внесення добрив без компосту, якщо компостні препарати вносяться на всі площі за допомогою альтернативних способів (наприклад, препарат на основі коров'ячого гною). Детальніше про це див. Розділ 6.2.

В наступних розділах стосовно внесення добрив сформульовані різні мінімальні вимоги в залежності від типу господарств:

- садово-овочеві господарства/підприємства,
- господарства з вирощування багаторічних сільськогосподарських культур,
- рілльничі господарства й господарства з вирощування польових овочів

та в залежності від виду добрив:

- Добриво власного виробництва (гній із тваринницьких приміщень, компост, перегній рослинних решток тощо. Див. Додаток 4/1).
- Добриво, що завозиться з інших фермерських господарств (як і добриво власного виробництва), що однак постачається іншими фермерським господарствами, які застосовують біодинамічні, органічні або традиційні методи господарювання. Див. Додаток 4/2).
- Перероблені добрива (компост із скошеної трави чи залишків рослин від комунальних підприємств, біогазовий субстрат рослинного чи тваринного походження. - Див. Додаток 4/1 та 2).
- Покупні добрива (не мінеральні джерела азоту, які не підпадають під перші три категорії і не належать господарству. Див. Додатки 4/2 і 3).

Вимоги до внесення добрив є міжнародними мінімальними вимогами; організаціям, що здійснюють сертифікацію, рекомендується запроваджувати додаткові національні регулювання з метою врахування регіональної чи національної специфіки, а також традиційних місцевих методів вирощування та системи землеробства.

Крім того, при визначенні рівня інтенсивності внесення добрив необхідно брати до уваги відповідну місцевість та її погодні й кліматичні умови.

6.1.3.1. Внесення добрив – кількість добрив, типи господарств та джерела

Окрім забезпечення поживними речовинами з урахуванням місця розташування та типу господарства вирішальним фактором є й баланс між реальними потребами та пропозицією поживних речовин.

Надходження азоту від удобрення сидератами в загальному балансі азоту не враховується.

Організації, що здійснюють сертифікацію, мають право вимагати розрахунок балансу азоту від садівничих господарств і господарств з вирощування багаторічних сільськогосподарських культур (тропічних та субтропічних) для обґрунтування підвищеної потреби в азоті (до 170 кг N/га/рік).

Зазначена кількість азоту є орієнтовним показником, для показників, що наводяться нижче, в рамках контролю та сертифікації допускається похибка в межах 5%.

Для того, щоб не надто ускладнювати розрахунок балансу азоту та фосфору, особливо для малих господарств, при внесенні фосфору (на відміну від азоту) враховується лише частка фосфору у використаних покупних добривах.

Рільництво (в т.ч. польові овочі)

Загальна кількість азоту і фосфору, що вноситься з усіма категоріями добрив, не повинна перевищувати кількість, яка може бути отримана від тої кількості тварин, що може утримуватися господарством відповідного розміру. Це відповідає максимальному показнику внесенню азоту в обсязі 112 кг N/га/рік (та для орієнтації максимального показнику внесення фосфору в розмірі 43 кг P/га/рік) в розрахунку на загальну площу господарства. Якщо добрива власного виробництва (добрива з власних ферм чи добрива, отриманого завдяки кооперації за принципом «добрива в обмін на корм») недостатньо для покриття потреби в азоті, можна завозити інше удобрення, але при цьому необхідно дотримуватися наступних умов:

- Обмеження на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та дотримання загального режиму.
- Обмеження на перероблені (методом рисайклінгу) добрива.
- Внесення покупних добрив обмежено до менш ніж 40 кг/га/рік (в розрахунку на загальну площу господарства), а кількість азоту в покупних добривах повинна бути загалом меншою ніж кількість азоту в добривах власного виробництва, добривах, що виробляються іншими господарствами й завозяться, зелених добривах (сидератах) та добриві, отриманому методом рисайклінгу.

Садово-овочеві господарства й садово-овочеві підприємства (з площею вирощування менше 40 га)

Загальна кількість азоту, що вноситься з усіма категоріями добрив, не може перевищувати 170 кг N/га/рік) в розрахунку на загальну площу господарства.

Якщо для покриття потреби в азоті добрив власного виробництва недостатньо, можна завозити інше удобрення, але при цьому необхідно дотримуватися наступних умов:

- Обмеження на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та дотримання загального режиму.
- Обмеження на перероблені (методом рисайклінгу) добрива.
- Внесення покупних добрив обмежено до менш ніж 80 кг/га/рік (в розрахунку на овочеву сівозміну кожного господарства), а кількість азоту в покупних добривах повинна бути в цілому меншою ніж кількість азоту в добривах власного виробництва, добривах, що виробляються іншими господарствами й завозяться, зеленому добриві (сидератах) та добриві, переробленому методом рисайклінгу.

Багаторічні культури

Загальна кількість азоту, що вноситься з усіма категоріями добрив, не повинна перевищувати:

- 96 кг N/га/рік для багаторічних культур при помірному кліматі,
- 50 кг N/га/рік у виноградарстві (в розрахунку на трьохрічний середньостатистичний показник),

- 170 кг N/га/рік для багаторічних рослин в тропічних чи субтропічних зонах;

в розрахунку на загальну площу кожного господарства. Якщо для покриття потреби в азоті добрив власного виробництва недостатньо, можна завозити інші добрива, але при цьому необхідно дотримуватися наступних умов:

- Обмеження на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та дотримання загального режиму.
- Обмеження на перероблені (методом рисайклінгу) добрива.
- Внесення покупних добрив обмежується 40 кг/га/рік (в розрахунку на загальну площу господарства), а кількість азоту в покупних добривах повинна бути в цілому меншою ніж кількість азоту в добривах власного виробництва, добривах, що виробляються іншими господарствами й завозяться, зеленому добриві (сидератах) та добриві, переробленому методом рисайклінгу.

Таб. 9. Максимальна кількість добрив і засобів для удобрення в залежності від типу господарства

Тип господарства	Максимальна кількість внесення азоту	Макс. кількість азоту й фосфору* з покупними органічними добривами	
Рільництво/в т.ч. господарства з вирощування польових овочів/тваринницькі господарства/вільно-вигульне утримання	112 кг N/га/рік	40 кг N/га/рік та 20 кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по всьому господарству	Прохання дотримуватися обмежень на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та загального режиму, а також обмежень на перероблені методом рисайклінгу добрива
Садово-овочеві господарства/підприємства	Як правило, 170 кг N/га/рік	80 кг N/га/рік 40кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по овочевій сівозміні	Кількість азоту в покупних добривах повинна бути в цілому меншою ніж кількість азоту в добривах власного виробництва, добривах, що виробляються іншими господарствами й завозяться, зеленому добриві (сидератах) та добриві, отриманому з рисайклінгу
Теплиці (як виробничий підрозділ садово-овочевого чи рільничого господарства)	Верхньої межі немає	80 кг N/га/рік 40кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по овочевій сівозміні	
Спеціалізовані тепличні господарства		80 кг N/га/рік 40кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по овочевій сівозміні	Прохання взяти до уваги Розділи 6.1. 6.5. Вирощування під склом і плівкою з подальшими вимогами
Багаторічні культури - в цілому	96 кг N/га/рік	40 кг N/га/рік і 20 кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по всій площі вирощування	Прохання дотримуватися обмежень на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та загального режиму, а також обмежень по добривах, отриманих з рисайклінгу

Багаторічні культури – тропіки й субтропіки	170 кг N/га/рік	40 кг N/га/рік і 20 кг P/га/рік в розрахунку на середньостатистичний показник внесення по всій площі вирощування винограду	Прохання дотримуватися обмежень на завезення тваринницького гною з не сертифікованих джерел та загального режиму а також обмежень по перероблених методом рисайклінгу добривах. Кількість азоту в покупних добривах повинна бути в цілому меншою ніж кількість азоту в добривах власного виробництва, добривах, що виробляються іншими господарствами й завозяться, зеленому добриві (сидератах) та добривах, отриманих з рисайклінгу. Для виноградарства всі норми розраховуються за середньостатистичними показниками трьох років
Виноградарство	150 кг N/га/3 роки		

* Кількість внесеного фосфору може збільшуватися, якщо в результаті аналізу ґрунту доведений дефіцит цієї поживної речовини.

6.1.4. Догляд та захист рослин

Використані засоби виробництва повинні бути перелічені в Додатку 5.

Будь-яке використання продуктів, не дозволених цим Регламентом, у разі виникнення сумнівів може призвести до позбавлення сертифіката всього господарства або, принаймні, оброблених таким чином площ чи посівів. Більш детальну інформацію можна знайти у пункті 3.8. Залишки й національний режим санкцій.

6.1.5. Сівозміна у рослинництві

Сівозміна у всіх типах господарств (в розрізі окремих полів/площ) повинна бути різноманітною й відповідати місцевим особливостям.

- Загальна схема удобрення по можливості повинна включати в себе зелені добрива.
- Почергове вирощування однорічних або дворічних культур.
- Схема сівозміни повинна включати щонайменш 20% рослин, переважно зернобобових, що поліпшують якість ґрунту.

Приблизно на третину сівозміна в садівництві й овочівництві повинна складатися з сидератів та/або кормових культур. Ця норма не поширюється на садово-городні господарства площею менше двох гектарів (береться до уваги площа, на якій вирощуються овочі). Через відсутність єдиного визначення сидератів (зеленого добрива) у цьому Регламенті, класифікація відповідної сільськогосподарської культури відноситься до сфери відповідальності уповноваженої організації з сертифікації в залежності від кліматичних умов та регіонального практичного досвіду вирощування. Вимоги до сівозміни при вирощуванні спеціальних культур під склом чи плівкою див. Розділ 6.1.6.5. Вирощування під склом і плівкою.

6.1.6. Садівництво й польові овочі

6.1.6.1. Ґрунти й субстрати

Ті ж вимоги що й розділі 6.1.3.Удобрення. Крім того, діють такі додаткові вимоги:

- Садові ґрунти та субстрати бажано виготовляти у вигляді власної суміші на основі підготовленого рослинного або гнойового компосту, частка якого повинна становити щонайменше 25 %.
- В разі застосування покупних готових ґрунтів чи субстратів, потрібно дотримуватися таких вимог:
 - Наявність органічного сертифіката.
 - Ґрунти й субстрати підприємств-постачальників повинні містити щонайменше 25% підготовленого компосту. В якості альтернативи потрібно згодом додати 25% компосту, підготовленого самим господарством.
 - Щоб стимулювати використання готових ґрунтів, що не містять торфу, їх можна застосовувати без додаткового підготовленого компосту. В цьому випадку препарати необхідно вносити після посіву або посадки.
 - Готові ґрунти, що не відповідають в повній мірі цим вимогам, можуть застосовуватися тільки за умови отримання спеціального дозволу від уповноваженої організації із сертифікації (ANG 3 A, див. Додаток 7).
- Можна використовувати компостний матеріал рослинного походження і готовий компост з кори та рослинних решток (листя, пиломатеріали) зі сфери комунального господарства за умови, що аналіз на вміст в них шкідливих речовин не викликає жодних сумнівів.
- Дозволяється використання торфу лише як компонента ґрунту для вирощування або субстрату для вирощування у горщиках. Частка торфу повинна бути якомога меншою і не повинна перевищувати 70%. Використання синтетичних поліпшувачів ґрунту заборонено. Добрива повинні відповідати вимогам цього Регламенту (див. Додаток 4).
- Ґрунти і субстрати можна обробляти парою. Для контролю за повторною мікробною колонізацією після обробки парою й безпосередньо після стерилізації необхідно внести препарат з коров'яку й рогового коров'ячого гною (ANG 1C: Додаток 7).

6.1.6.2. Технології вирощування

Не дозволяється використання безґрунтових технологій вирощування культур (технологія живильних плівок /NFT, гідропоніка), вирощування культур на кам'яній ваті та у контейнерах . Вирощування в тонкому шарі ґрунту (за винятком крес-салату та розсади в пучках на продаж) не дозволяється. Коріння цикорію слід пророщувати в ґрунті, а у воду при вирощуванні цикорію не можна додавати нічого, що суперечить цьому Регламенту. Пророщування цикорію у воді підлягає декларуванню.

6.1.6.3. Догляд і захист рослин

Застосовуються відповідні положення Розділу 6.1.4 Догляд та захист рослин.

Вирощування під спанбондом чи агроволокном, а особливо під мульчуючою плівкою,

слід звести до мінімуму. Перевагу слід віддавати перфорованим матеріалам та матеріалам багаторазового використання.

6.1.6.4 Боротьба з бур'янами

Сівозміна, обробіток ґрунту та управління посівами відіграють вирішальне значення у контролі бур'янів. Механічним заходам слід надавати перевагу перед термічними. Не дозволяється пропарювання ґрунту на полі.

Ґрунт не може залишатися непокритим рослинністю впродовж всього року. Дозволяється мульчування органічними матеріалами сільськогосподарського походження (з власного фермерського та з інших господарств, наприклад, соломою, тріскою, листям, вовною, джутом та папером).

Мульчувальний матеріал промислового виробництва можна застосовувати лише на посівах з високим рівнем забур'яненості або з метою зменшення потреби в поливі при дуже високій інтенсивності випаровування вологи. Перед застосуванням необхідно внести препарат з рогового гною. Застосування промислових мульчувальних матеріалів підлягає наступним обмеженням:

- Не дозволяється використовувати мульчувальний матеріал, виготовлений із пластику, що розкладається. Це стосується як пластику на основі мінеральних масел, так і оксорозкладного пластику чи пластику, виготовленого з відновлюваної сировини.
- На перехідний період при проведенні сертифікаційної кампанії до 2027 року дозволено використовувати мульчувальний матеріал, виготовлений з біорозкладного пластику.

Якщо використовуються інші матеріали, вони повинні бути придатні для вторинної переробки впродовж багатьох років або бути частиною місцевої системи вторинної переробки.

6.1.6.5. Вирощування під склом і плівкою

Надалі вживається поняття «теплиця», яке включає в себе також вирощування під пластиком, склом або плівкою.

У цьому Регламенті розрізняється поняття теплиці як частини садово-овочевого господарства і теплиці, як спеціальної споруди для вирощування у захищеному ґрунті. Розмежування здійснюється на основі відповідного рівня внесення добрив. Для теплиць як частини садово-овочевого господарства діють ті ж максимальні кількості, що й для садово-овочевих господарств в цілому (пор. Розділ 6.1.3 «Внесення добрив - загальні положення»). У цьому випадку максимальна кількість азоту, що використовується, визначається в розрахунку на все господарство (підприємство).

Для теплиць, як спеціальних споруд для вирощування у захищеному ґрунті максимальні показники щодо кількості використаного азоту відсутні, проте тут необхідно дотримуватися низки інших вимог, щоб компенсувати відсутність інтеграції в механізм загального виробництва.

Таб.10. Вимоги до вирощування під склом і пластиком

Категорія	Теплиці як частина всього господарства	Теплиці для вирощування в закритому ґрунті
-----------	--	--

Тваринництво

	Кваліфікуються як виробничий підрозділ садово-овочевого (або рільничого) господарства, а тому підлягають дії загальних вимог, зазначених у Розділах 6.3.2. та 6.3.3. для відповідного типу господарства.	Діють загальні вимоги для садово-овочевих господарств відповідно до Розділів 6.3.2. та 6.3.3.
--	--	---

Внесення добрив (на площі вирощування, для готової землі, пор. Розділ 6.1.6.1.)

Кількість азоту	Діють загальні максимально допустимі показники для садово-овочевих господарств (170 кг N/га/рік), більш висока потреба в теплицях може компенсуватися зменшенням використання на інших виробничих площах.	Максимально допустимих показників немає.
Кількість покупних добрив	Пор. садово-овочеві господарства – 80 кг N/га/рік з дотриманням відповідних обмежень зазначених під пунктом 6.1.3.1.	
Кількість добрив власного виробництва або добрив, вироблених іншими господарствами	Пор. садово-овочеві господарства	За рахунок компосту і тваринницького гною мають покриватися щонайменше дві третини добрива, що залишається після віднімання від добрива власного виробництва. Уповноважена організація із сертифікації може зменшити частку компосту і тваринницького гною в разі доведеного ризику систематичного накопичення макроелементів живлення.
Розрахунок балансу азоту (з метою обґрунтування необхідності)	Не вимагається	Вимагається – на основі очікуваного врожаю. Загальна кількість внесення азоту дорівнює загальній потребі в азоті з похибкою у вимірюваннях 5 %, ще один варіант: аналіз гумусоутворення щонайменше 1,5%/рік

Сівозміна

Зелене добриво (сидерати)	В загальний обрахунок потрібно включити площу теплиці (1/3 сівозміни – 6.1.5.), але удобрення сидератами площі теплиці не є неодмінною умовою.	Господарство повинне дотримуватися схеми (концепції) сівозміни, в якій мають бути враховані щонайменше три аспекти: <ul style="list-style-type: none"> – удобрення сидератами під час або після вирощування культур на продаж (біля 1/3
---------------------------	--	--

Сівозміна	Пор. овочівництво й садівництво, загальні положення	сівозміни), – зміна культур, що вирощуються на продаж, впродовж року, – паралельно здійснюється вирощування кількох різних культур впродовж вегетаційного періоду.
-----------	---	--

Застосування препаратів

Препарати з рогового гною	Діють загальні вимоги (6.2. Препарати)	При посіві чи висадці будь-якої культури
Роговий кремній		Один раз перед пересадкою, один раз у фазі росту, один раз у фазі визрівання
Препарати для компосту	Діють загальні вимоги (6.2. Препарати)	

Технічні передумови

Обігрів	Обігрів теплиць викопними видами палива з моменту початку кампанії з сертифікації 2023 року буде заборонено*.	
Захист від морозу	Для короткотермінового захисту від морозу (до 5°C) в якості джерела енергії можуть використовуватися викопні види палива	
Підживлення рослин двоокисом вуглецю CO ₂	Не дозволяється	Систематичне підживлення впродовж всього року не дозволяється, для цілеспрямованої оптимізації підживлення CO ₂ в критичні періоди вирощування уповноважена організація із сертифікації може надати спеціальний дозвіл. (ANG1E: Додаток7).
Штучне освітлення	Дозволяється використовувати лише для саджанців, трав, материнських та декоративних рослин	
Мульчувальний матеріал	<ul style="list-style-type: none"> • Дозволяється використання органічного мульчувального матеріалу. • Не дозволяється використання звичайного матеріалу, що розкладається, та оксорозкладного матеріалу. • Пластикові матеріали для мульчування дозволяється використовувати лише в разі їх придатності до вторинного використання щонайменше впродовж 5 років. 	
Стерилізація	Стерилізація площі парників не дозволяється (див. також винятки для ґрунтів та субстратів / 6.1.6.1. / ANG 1 C; Додаток 7)	
Біосоляризація/біофумігація	Біосоляризація – це комбінація із соляризації (цілеспрямованого нагрівання шляхом накриття зволоженого ґрунту прозорою плівкою у теплиці) та біофумігації (заробляння в ґрунт теплиці свіжого сидерату	

	певних проміжних культур) з метою зниження кількості нематод та його компостування безпосередньо на місці залишками врожаю.
--	---

Категорія	Теплиці як частина всього господарства	Теплиці для вирощування в закритому ґрунті
-----------	--	--

	<p>Цей метод може бути використаний в разі отримання спеціального дозволу уповноваженої організації з сертифікації за таких умов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пряме застосування препарату з рогового коров'ячого гною після біосоляризації, • лише у поєднанні з схемою (концепцією) сівозміни, • повторно за видачею спеціального дозволу на застосування цього препарату можна звернутися лише через 3 роки. <p>(ANG 1 В; пор. Додаток 7)</p>
Управління водними ресурсами	Обов'язкове повторне використання дощової води із площі покриття. Ця норма не поширюється на теплиці площею менше ніж 50 м ² та на пластикові тунелі.

Біорізноманіття

Біорізноманіття	<p>Вся площа теплиці повинна бути інтегрована в загальну концепцію біорізноманіття (6.1.9.3. Площі, призначені для забезпечення біорізноманіття)</p>	<p>Господарство має дотримуватися вимог Розділу 6.1.9.3. Площі, призначені для забезпечення різноманіття, проте в цьому випадку частка має складати 20 %**, а не 10%, як це вимагається там. Площі, призначені для забезпечення біорізноманіття, та заходи з підтримки біорізноманіття повинні поширюватися і на площі під покриттям. Компенсація за рахунок площ, розташованих поза межами теплиці, неможлива. Особливу увагу потрібно звернути на внесення зелених добрив в період вегетації, смуги квітів посеред полів та сорти насіння, придатного до повторного вирощування.</p>
-----------------	--	--

*Дія цієї норми поширюється на сертифіковані наразі господарства, починаючи з кампанії сертифікації 2008 року. Для господарств, що перебувають на стадії переходу – з моменту національної імплементації цього Регламенту.

**Стосовно цієї норми існуючим господарствам (підприємствам) національним органом сертифікації може надаватися перехідний період терміном на 5 років до сертифікаційної кампанії 2027 з метою імплементації всіх необхідних концепцій. На підприємства, що перебувають в стадії переходу, дія цієї норми поширюється з моменту сертифікаційної кампанії 2021.

6.1.6.6. Паростки та зародки

Для отримання паростків і зародків необхідно використовувати насіння, коріння й ризоми, розмножені біодинамічним способом.

Технічна вода повинна відповідати якості питної води, а всі субстрати та матеріали-носії повинні відповідати вимогам цього Регламенту.

6.1.7. Багаторічні культури

Зелені насадження мають відповідати місцевим умовам вирощування і складатися з різноманітних видів рослин, але ґрунт не може залишатися без рослинності або природного покриву протягом усього року. Спеціальний дозвіл може бути наданий у перший рік посадки.

(ANG 2: Додаток 7)

Спеціальний дозвіл на вирощування багаторічних культур у напівпосушливому кліматі може надаватися уповноваженою організацією з сертифікації.

(ANG 2: Додаток 7)

6.1.7.1. Допоміжні матеріали

У зонах з помірним кліматом не дозволяється використовувати тропічну або субтропічну деревину в якості допоміжних матеріалів, але можна використовувати тропічні трави, бамбук і глиняне вапно.

6.1.8. Гриби

6.1.8.1. Походження спор

По можливості міцелій повинен поставлятися сертифікованими органічними господарствами або ж мати природне походження. Якщо міцелій виробляється на підприємствах, сертифікованих за стандартами Demeter, сільськогосподарська та лісова сировина повинна бути, по можливості, також сертифікована за стандартами Demeter .

6.1.8.2. Походження субстратів для вирощування рослин

- Субстрат для грибів повинен складатися з матеріалів, отриманих методом біодинамічного вирощування або дозволених для використання при біодинамічному вирощуванні; це стосується й мінеральних продуктів.
- Солома, зібрана на другий рік переходу на біодинамічне вирощування, може використовуватися в якості субстрату.
- Якщо використовується деревина, наприклад, дубові колоди (зокрема для вирощування грибів шийтаке), стружка або тирса, щонайменше після вирубки заборонена її обробка інсектицидами.
- Дозволяється використовувати торф як покривний ґрунт для грибних культур. Інші дозволени засоби перелічені в додатках до цього Регламенту.

6.1.8.3. Біодинамічні заходи

Перед засіванням (інокуляцією) міцелію субстрат повинен бути підготовлений за допомогою компостних препаратів. Після завершення фази стерилізації, а також перед інокуляцією необхідно здійснити внесення відповідних порцій препаратів для компосту. Якщо субстрат пройшов стерилізацію, компостні препарати застосовуються відразу ж після її завершення і перед наступною інокуляцією. Роговий гній (препарат

500) необхідно вносити щонайменше один раз на хвилю збирання врожаю. Це необхідно робити після інокуляції субстрату. Роговий кремній (501) необхідно вносити щонайменше один раз на один цикл росту.

6.1.8.4. Освітлення

Види грибів, які реагують на світло, такі як шийтаке, повинні вирощуватися за допомогою освітлення. Якщо з огляду на кліматичні умови необхідне використання приміщень для вирощування з теплоізоляцією, відповідний спеціальний дозвіл може надаватися уповноваженим органом сертифікації.

(ANG1 D: Додаток7)

6.1.8.5. Здоров'я рослин

Профілактика є головною запорукою збереження здоров'я рослин. Успішна профілактика ґрунтується на дотриманні гігієни, контролі мікроклімату, механічному контролі шкідників та застосуванні біодинамічних препаратів.

Для контролю за хворобами грибів можна використовувати сіль. Інші методи та біологічно активні речовини для догляду та лікування рослин наведені в Додатку 5 до цього Регламенту.

6.1.8.6. Чищення й дезінфекція приміщень і субстратів для вирощування

- Для чищення приміщень, в яких вирощуються гриби, слід застосовувати механічні методи з використанням води або водяної пари. Дозволені очисні засоби наведені у Розділі 5. Засоби для чищення.
- Після очищення всі внутрішні приміщення і поверхні необхідно ополоскати питною водою. Цього не вимагається, якщо субстрат для грибів використовується після повного біологічного розпаду миючих і стерилізуючих засобів.
- В обґрунтованих і доречних випадках уповноважена організація із сертифікації може надати спеціальний дозвіл на дезінфекцію субстрату для вирощування грибів. (ANG 1C: Додаток 7). Безпосереднє застосування препарату на основі рогового коров'ячого гною після стерилізації.

6.1.9. Біорізноманіття та навколишнє середовище

6.1.9.1. Вирубка пралісів

Вирубка пралісів для сільськогосподарських потреб заборонена. Інші цінні природоохоронні території також повинні перебувати під захистом, а вирубки на таких територіях можна проводити лише після отримання спеціального дозволу уповноваженої організації з питань сертифікації.

(ANG 4: див.: Додаток 7)

6.1.9.2. Полив

6.1.9.2.1. Полив – загальні положення

Полив слід планувати таким чином, щоб кількість води та/або частота поливу не

призводили до деградації ґрунту (наприклад, засолення, ерозії).

Забір ґрунтових або поверхневих вод здійснюється лише за наявності офіційного дозволу на виконання таких робіт.

Забір ґрунтових вод із не відновлюваних родовищ води дозволяється лише за умови надання спеціального дозволу уповноваженою сертифікаційною організацією. Спеціальний дозвіл може надаватися лише за наявності аналізу наслідків такого використання, а також плану управління водними ресурсами відповідно до Глави 6.1.9.3.3.

(ANG 5: див. Додаток7)

6.1.9.2.2 Полив – якість води і очищення

Вода не повинна бути забруднена залишками пестицидів, патогенними бактеріями або паразитами, а також не забруднювати кінцевий продукт будь-яким іншим чином. Якщо для поливу використовується поверхнева вода, якість її необхідно контролювати за допомогою проведення регулярних аналізів.

При заборі поверхневих вод у безпосередній близькості від традиційного сільського господарства або промислового виробництва слід проявляти належну добросовісність і обережність.

- Для очищення або обробки води завжди краще використовувати фільтрувальні системи.
- У регіонах, де вода, як правило, хлорується, дозволено використовувати цю воду для поливу.
- Для очищення води дозволяється використовувати ультрафіолетове опромінення або озонування.
- Для реалізації інших заходів з очищення води, таких як додаткове хлорування, потрібно отримати спеціальний дозвіл від уповноваженої організації з сертифікації.

(ANG 5A: Додаток7)

6.1.9.2.3. Полив – план управління водними ресурсами

Підприємства, які здійснюють повний або частковий забір води для поливу із запасів ґрунтових та/або поверхневих вод, повинні документально й переконливо обґрунтувати обсяг необхідного річного водоспоживання.

Якщо:

- обсяг середньорічного споживання води зростає,
- поточний рівень споживання води суттєво перевищує контрольні показники по відповідних польових культурах,
- повністю вичерпано заходи з економії, такі як крапельний полив, міні-дощувальні системи, або навісні дощувальні системи,
- можливості використання дощової води не вичерпані,

відповідний уповноважений орган сертифікації має право звернутися із вимогою про надання детального плану управління водними ресурсами.

BFDI надає відповідні зразки планів управління водними ресурсами.

6.1.9.3. Зони біорізноманіття

Підприємства (господарства) повинні дбати про збереження біологічного різноманіття в зоні свого господарювання. Якщо заповідні зони для збереження біорізноманіття на території самого господарства та безпосередньо прилеглих до нього територіях становлять менше 10% (особливі мінімальні вимоги діють для вирощування під склом і плівкою - 6.1.5.6.) від загальної площі господарства, необхідно представити для затвердження уповноваженою організацією з сертифікації план збереження біорізноманіття, в якому в документальній формі з чітко встановленими часовими рамками зазначається, яким чином буде досягнуто цього показника. Цей план може включати й інші культурні елементи, такі як збереження рідкісних або зникаючих видів рослин і тварин, збереження популяції птахів і комах шляхом створення сприятливого середовища для їхнього існування, використання методів біодинамічного вирощування рослин і тварин, тощо.

Зонами різноманіття вважаються такі території:

- Площі з незначним рівнем випасу, що дає можливість деяким рослинам цвісти й утворювати насіння.
- Лісові масиви (агралісове господарство), не використовувані лісові масиви та автохтонні породи дерев (окремі дерева, що органічно вписуються в місцевість, місцевий ландшафт/100 м² на дерево) та алеї.
- Смути розвороту (якщо на них не проводиться вирощування).
- Земля, засаджена однорічними/багаторічними рослинами, бажано здатними утворювати цвіт; ці рослини не повинні бути основною культурою відповідного виробничого підрозділу, призначеною для комерційних цілей, за винятком зелених добрив та пасовищ. Рослини повинні запилюватися комахами.
- Перелоги як частина сівозміни або луки й пасовища, що використовуються для інших цілей (без скошування протягом року).
- Межі загорож (ширина незайманої смуги землі може бути зарахована до таких зон).
- Живі огорожі, польові та прибережні чагарники.
- Водотоки, ставки, водно-болотні угіддя, прибережні ліси.
- Рудеральні ділянки (наприклад, зсуви ґрунту), кам'яні стіни та відвали, суха кладка.
- Природні стежки та пішохідні маршрути, вкриті гравієм чи мергелем.
- Інші внески у біорізноманіття, в т.ч. вирощування рідкісних або зникаючих видів рослин і тварин.

Країни-члени, які не включили до своїх регламентів питання біорізноманіття, в обов'язковому порядку озвучують тему біорізноманіття під час спілкування із фермерами (власниками господарств) або використовують подібні інструменти забезпечення якості з акцентом на розвиток виробництва й мотивацію людей.

6.1.10. Біодинамічна селекція рослин

6.1.10.1. Сфера дії й засади

Регламент з питань визнання біодинамічної селекції рослин був в основному розроблений Асоціацією біодинамічних селекціонерів-рослиників (ABDP). Він є

складовою частиною договору між користувачем назви «отримано шляхом біодинамічної селекції» та організацією, уповноваженою надавати відповідні права на договірній основі й поширюється на селекційні підприємства, що здійснюють біодинамічну селекційну роботу, а також на їхню продукцію – сорти, отримані в результаті визнаної біодинамічної селекції рослин. Маркування біодинамічно виведених сортів регулюється положеннями Регламенту з питань маркування.

Мета Регламенту полягає в описанні перевірюваних критеріїв, на основі яких відповідний сорт можна кваліфікувати як «отриманий шляхом біодинамічної селекції», і таким чином відрізнити його від інших сортів, що не мають такого позначення. Маркування продукції логотипом Demeter свідчить лише про те, що продукт був вирощений у господарстві, сертифікованому за стандартами Demeter, і не стосується типу насіння, з якого цей продукт отримано. Посилання на селекцію покликане привернути увагу до особливого методу отримання насіння.

6.1.10.2. Загальні вимоги до селекції нових сортів

- Вирощування з метою отримання нових сортів має відбуватися на відповідних селекційних полях чи ділянках, сертифікованих Demeter. Якщо це неможливо, розведення нових сортів може відбуватися за такою схемою:
 - Якщо вирощування здійснюється на сертифікованих органічних полях, біодинамічні препарати повинні використовуватися наступним чином: роговий гній і роговий кремній повинні застосовуватися по всіх полях відповідно до потреб типу культури, а препарат для компосту або, як альтернатива, з коров'яку вноситься щонайменше один раз на рік на всіх ділянках. Для цього з органічним господарством укладається письмова угода (наприклад, у формі договору про надання дозволу на вирощування).
 - Селекційне підприємство та документація, що стосується селекційної роботи (селекційних заходів), повинні бути доступними для контролю (інспекцій) з боку Demeter.
- Виведення нових сортів починається з випадкового або свідомого перехресного запилення чи мутації з метою зміни генотипу та подальшого відбору. Для цього потрібний період господарювання не менше чотирьох років в умовах біодинамічної селекції, як це зазначено в пунктах 1 і 2. Це стосується як рекламування позначенням «отриманий шляхом біодинамічної селекції, спрямованої на збереження сортових якостей», так і рекламного позначення «отриманий шляхом біодинамічної селекції».
- В цілому заборонене використання таких методів селекції:
 - всіх методів, заборонених Регламентом Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM),
 - розведення гібридів, незалежно від каналу виробництва,
 - подвійна гаплоїдизація або поліплоїдизація,
 - використання сортів, отриманих методом злиття прото- або цитопластів.
- Допускається використання гібридних сортів і подвійних гаплоїдів як батьківської основи для виведення нового біодинамічного сорту.
- Якщо згідно із законом про обіг і маркетинг насіння, чинним у відповідному

регіоні, насінневий матеріал пропонується на продаж третім особам для виведення з нього нового сорту біодинамічними методами потрібне визнання уповноваженим офіційним органом (наприклад, компетентним органом з охорони прав на сорти).

- Якщо в закритих виробничих системах можна обійтися без офіційної реєстрації сорту, до уповноваженої національної організації може бути подана заявка на визнання сорту таким, що походить від біодинамічної селекції, якщо представлена характеристика сорту дозволяє зробити висновок про дотримання вимог законодавства до насіння та садивного матеріалу в частині його відмінності від інших сортів.

6.1.10.3. Вимоги до селекції з метою збереження сортових якостей

Селекція, спрямована на збереження сортових якостей в основному проводиться сертифікованими біодинамічними господарствами або підприємствами, які відповідають додатковим вимогам, зазначеним у пункті 6.1.9.2.

6.1.10.4. Особливі вимоги до документування

- Документування проводиться ще на етапі первинного надходження насіння в господарство (накладна/квитанція/постачальник/кількість/статус обробки/ризика, пов'язані з використанням генних технологій).
- На плані використання земель має бути позначена ділянка, на якій здійснювалася селекція. Потрібно гарантувати документальну зворотню простежуваність батьківських рослин, з яких шляхом селекції отримані нові сорти.
- Поставка насіння повинна бути задокументована за сортом/партією/кількістю/обробкою/одержувачем з використанням копії накладної (установа з біоінспекції ЄС), як це вимагається при проведенні органічної інспекції.
- Ці документи використовуються для того, щоб простежити увесь генетичний ланцюг або послідовність пройдених вегетаційних періодів.

6.1.10.5. Кроки до прозорості у створенні сортів

Опис історії створення є основою для сертифікації сортів. Він повинен бути загальнодоступним та містити наступну інформацію:

- Вид, форма культури, найменування сорту, ім'я селекціонера, дата, мета селекції.
- Походження вихідного матеріалу, найменування, постачальник, рік першого вирощування, дані про продукт схрещування.
- За яких умов здійснювалися і здійснюються вирощування і селекція, місце розташування, спосіб господарювання.
- За яким методом проводилася селекція? Масовий відбір (позитивний чи негативний), скільки особин із загальної кількості відібрано? Чи проводилося у разі відбору окремих рослин індивідуальне вирощування або випробовування потомства цих окремих рослин, або ж з підготовленого насіння висівалась їхня суміш (метод Педітрі/генеалогічний або масовий/міжвидовий відбір)? Чи змінювалася технологія в ході зміни поколінь, або ж чи не застосувалися в певні селекційні періоди твердо встановлені критерії відсіву? Чи застосовувалися й використовувалися для ухвалення рішень певні процедури тестування (дослідження)? За яких умов проводилося

додаткове тестування? Чи існували особливі критерії, яких потрібно дотримуватися при впровадженні у практику?

- Коли сорт був зареєстрований/дозволений для використання уповноваженим відомством з охорони прав на сорти?
- Як здійснюється розмноження насіння з метою його поставки?
- Якими є властивості сорту наразі? Типові характерні особливості, рекомендації з вирощування, практичний досвід, результати дослідження якісних властивостей.

6.2. Біодинамічні препарати

Ширшу інформацію про біодинамічні препарати можна знайти у Додатку 10.

- У господарстві має бути справний пристрій для перемішування препаратів або укладений договір з компанією, що надає послуги з перемішування та внесення препаратів. Дотримання цих умов підлягає щорічній перевірці.
- Основною передумовою сертифікації господарства зі статусом «на стадії переходу до технологій Demeter» через 12 місяців господарювання за цим Регламентом є принаймні одне внесення препаратів з рогового гною та рогового кремнію. Крім того, на всіх ділянках має бути внесено підготовлене добриво (або препарат з коров'ячого гною у поєднанні з препаратами для компостування). Це стосується й переходу на нові площі господарювання.
- Препарати для розприскування в полі повинні відповідати особливостям відповідної культури:
 - Роговий гній або препарат з рогового гною (500 Р) вноситься під час обробітку на початку вегетаційного періоду або ж після першого укосу сертифікованої культури, щонайменше один раз на рік у кількості не менше 50 г/га;
 - Роговий кремній застосовується відповідно до фази росту рослини, переважно в фазі інтенсивного розвитку, й повинен вноситися в період між фазою росту та збиранням врожаю в кількості не менше 2,5 г/га. Багаторічні культури: в разі нових насаджень в перший рік вирощування, якщо врожай не збирається, можна відмовитися від обробки роговим кремнієм, проте доцільним є його використання для живлення сильних рослин.
- Препарати слід зберігати з належною обережністю та з урахуванням кращого практичного професійного досвіду.
- Препарати для обприскування полів повинні вноситися незабрудненою технікою.
- Всі органічні добрива власного виробництва повинні пройти обробку компосту. На фермах, де немає власного компосту або компостованого тваринницького гною, наприклад, в господарствах з вільним випасом худоби, в якості альтернативи слід застосовувати комплексний препарат (препарат з коров'яку, препарат 500 і т.д.).
- Господарства з інтенсивним обробітком земель (рілля, овочі, виноградники та фрукти), у тому числі в гірських регіонах, а також усі кормові угіддя повинні щорічно оброблятися всіма препаратами для обприскування. Ця вимога не поширюється на необроблювані землі або землі, які постійно перебувають під

паром.

- Організація, що здійснює сертифікацію, може видати спеціальний дозвіл на зменшення обсягів внесення препарату рогового кремнію на нескошених пасовищах і кормових угіддях для жуйних тварин й при дотриманні наступних умов:
 - на пасовищах внесення здійснюється не менше ніж кожні три роки,
 - на двох третинах кормових угідь внесення проводиться щороку.
- У гірських регіонах спеціальний дозвіл може надаватися для ділянок, розташованих на крутих схилах (якщо на них не здійснюється інтенсивний обробіток чи скошування), а також для непроїзних ділянок. Цей спеціальний дозвіл надається уповноваженою організацією з сертифікації лише в разі розробки власником ліцензії плану внесення препаратів. В ньому зазначається запланований порядок внесення препаратів (ділянки, які не будуть оброблятися або будуть оброблятися лише частково, періодичність обробки, наявне обладнання для перемішування та внесення препаратів, заплановані вдосконалення застосування в майбутньому тощо). Дія спеціального дозволу обмежена в часі, але може бути продовжена.

(ANG 4A:Додаток7)

6.3. Тваринництво

6.3.1. Сфера дії

Регламент у сфері тваринництва стосується всього поголів'я тварин, які утримуються на фермах за стандартами Demeter з метою комерційного використання. Його дія не поширюється на тварини, що розводяться для власних потреб, без маркетингу під торговим знаком Demeter, і якщо це не загрожує переходу всього господарства на біодинамічні методи господарювання.

6.3.2. Зобов'язання щодо утримання тварин

Сертифікація за стандартами Demeter господарств без інтеграції тваринництва у загальне виробництво неможлива. Перевагу слід надавати інтеграції у своє виробництво жуйних тварин шляхом власного вирощування тварин або кооперації за принципом «корми в обмін на гній».

Якщо це неможливо зі зрозумілих причин, необхідно інтегрувати у своє виробництво інші види поголів'я сільськогосподарських тварин. (Про мінімальну кількість поголів'я див. наступний розділ).

У садово-овочевих господарствах і господарствах, що спеціалізуються на вирощуванні багаторічних культур, можна відмовитися від утримання власної худоби, якщо в них здійснюється особливо інтенсивне використання гною, компосту, сидератів та препаратів (див. також розділ 6.1.5.).

6.3.3. Кількість тварин

Кількість тварин (величина поголів'я) залежить від можливостей виробництва кормів, зумовлених кліматичними й регіональними (місцевими) особливостями. Вона повинна бути спрямована на збереження і розвиток родючості ґрунтів.

Таб. 11. Тваринництво й типи господарств

Тип господарства	0–10 га	10–20 га	20–40 га	>40 га
Рільничі господарства	Кількість тварин встановлюється організацією із сертифікації	Кількість тварин повинна бути не меншою, ніж 0,1 GV/га (<i>GV - умовна одиниця ВРХ, що дорівнює приблизно 500 кг ваги ВРХ – примітка перекладача</i>)		Кількість тварин повинна бути не меншою, ніж 0,2 у. о. ВРХ/га
Господарства з вирощування багаторічних культур	Кількість тварин встановлюється відповідною організацією з сертифікації			
Садово-овочеві господарства	Кількість тварин встановлюється організацією з сертифікації	Кількість тварин повинна бути не меншою, ніж 0,1 у. о. ВРХ/га, ця норма діє починаючи з 2032.**	Кількість тварин повинна бути не меншою, ніж 0,1 у. о. ВРХ/га, ця норма діє починаючи з кампанії сертифікації 2027.**	Кількість тварин повинна бути не меншою, ніж 0,2 у. о. ВРХ/га.*

Кількість тварин в розрахунку на загальну виробничу площу.

*Ця норма поширюється на сертифіковані наразі господарства, починаючи з кампанії сертифікації 2024. Для господарств, що перебувають на стадії переходу, її дія починається з моменту імплементації Регламенту в національне правове поле.

** ця норма поширюється на сертифіковані наразі господарства, починаючи з кампанії сертифікації 2032. Для господарств, що перебувають на стадії переходу - з кампанії сертифікації 2027.

Таблицю перерахунку в розрізі різних категорій сільськогосподарських тварин можна знайти у Додатку 1.

Заходи з компенсації відсутнього мінімального поголів'я тварин описані в розділі 6.3.4, національні заходи та концепції компенсації повинні бути затверджені Комітетом з питань регламенту BFDI.

Максимальна кількість тварин при закупівлі кормів не повинна перевищувати 2,0 умовні одиниці ВРХ/га, що відповідає максимальному показнику внесення органічних добрив 1,4 DE (DE - умовна одиниця органічних добрив)/га.

6.3.4. Кооперація між господарствами (підприємствами)

З метою дотримання мінімальних вимог до вирощування тварин відповідно до розділу 6.3.3, можна здійснювати кооперацію між біодинамічними фермами. Це в першу чергу стосується утримання тварин та обміну кормів на органічні добрива тваринного походження.

Якщо поблизу немає ферми з біодинамічним господарюванням, можлива кооперація між господарствами, сертифікованими за стандартами Demeter, та органічними господарствами. В цьому випадку необхідно укласти договір про кооперацію між фермерськими господарствами. Його необхідно подати до відповідної організації з сертифікації.

Кооперація з органічним господарством за принципом «корми в обмін на гній» можлива за таких умов:

- Партнер по кооперації повинен годувати 100% своїх тварин органічними кормами.
- Партнер по кооперації повинен повністю перейти на органічне виробництво.
- Відповідні еквіваленти кормів та гною повинні бути фізично взаємозамінними.
- Органічне добриво тваринного походження повинне бути обробленим господарством на місці (в ідеальному варіанті – у тваринницькому приміщенні) або не менше ніж за шість тижнів до його внесення.
- Кількість тварин в розрахунку на загальну виробничу площу господарства не повинна перевищувати показника 2.0 умовних одиниць ВРХ/га.

Кооперація з органічним господарством для отримання кормів можлива за таких умов:

- Необхідно укласти договір та подати його до уповноваженої організації з питань сертифікації.
- Кооперація з органічним господарством для отримання кормів можлива лише в разі вирощування цим господарством кормових рослин (однорічних і багаторічних), а відповідний договір повинен укладатися не менше ніж на три роки.
- Починати застосовувати препарати потрібно заздалегідь, щонайменше за рік, і застосування повинне здійснюватися фермерським господарством, сертифікованим за стандартами Demeter .
- Якщо в рамках сівозміни є можливість вирощувати товарні сільськогосподарські культури на кооперативних ділянках, застосування препаратів слід продовжувати. Товарні культури, вирощені в рамках кооперації, не можуть продаватися під маркою Demeter.
- Корми, вироблені в рамках сільськогосподарської кооперації, можуть бути включені в розрахунок кормового раціону як власні корми господарства-постачальника, і як частка господарства Demeter (Розділ 6.3.5. Годівля).

6.3.5. Загальні засади утримання тварин

- Форма утримання у тваринницьких приміщеннях та інші умови утримання повинні відповідати поведінковим звичкам та потребам у руховій активності відповідного

виду тварин, наприклад, тварини повинні мати можливість безперешкодно вставати, триматися на необхідній дистанції та зручно лежати у теплому місці. Тому слід віддавати перевагу утриманню тварин у таких приміщеннях, де для них створена можливість вільного пересування.

- Система утримання повинна дозволяти тваринам вільно контактувати з природним середовищем (сонцем, дощем, ґрунтом і т.д.), зокрема, завдяки доступу до пасовищ, або хоча б вільному вигулу на відкритому повітрі. Необхідно забезпечити достатнє природне освітлення, комфортний мікроклімат у тваринницькому приміщенні та захист від вітру.
- Постійне утримання на прив'язі загалом не дозволяється. З міркувань безпеки або захисту тварин на обґрунтований запит власника може бути наданий тимчасовий спеціальний дозвіл на утримання окремих тварин на прив'язі.
- У будівлях, споруджених до 24 серпня 2000 року, утримання на прив'язі дозволяється за умови наявності достатньої кількості підстилки, індивідуального догляду за тваринами та регулярного вигулу.

(ANG 6 див.: Додаток 7)

- Не допускається спільне утримання молодняка та великої рогатої худоби на відгодівлі.
- Спеціальні дозволи на певний період часу, пов'язані з утриманням у тваринницьких приміщеннях та вигулом, можуть надаватися уповноваженою організацією з сертифікації в таких випадках (ANG 8: див. Додаток 7):
 - надто мале тваринницьке приміщення,
 - відсутність доступу до проточної чи стоячої води для водних і водоплаваючих тварин,
 - пташники, які не відповідають усім умовам,
 - відкрита зона для птиці без трав'яного покриття,
 - відсутність рослин чи дерев, що забезпечують тваринам захист при перебуванні на відкритому повітрі.

6.3.5.1. Утримання великої рогатої худоби

Протягом шести місяців з плюсовою температурою має бути забезпечена можливість випасу ВРХ у всіх типах господарств та по всіх категоріях худоби (нетелі, молочна худоба, бики, молодняк і приплід, телята). Якщо такої можливості немає, потрібно забезпечити можливість вигулу на відкритому повітрі впродовж всього року. В разі перебудови тваринницького приміщення потрібно облаштувати загін для отелення.

Організація з сертифікації може надавати спеціальний дозвіл на відсутність випасу чи вигулу для господарств, які через своє особливе розташування в населених пунктах, відстань до пасовищ за межами населених пунктів або з інших практичних причин не мають можливості випасати худобу або забезпечити її доступ до пасовищ на відкритому повітрі. (ANG 9: див. Додаток 7)

Форма (тип) утримання в тваринницькому приміщенні та його облаштування повинні відповідати таким вимогам :

- Місця для лежання худоби повинні бути забезпечені належною підстилкою.
- Не дозволяється використання частково решітчастої підлоги, в якій частка щільної підлоги перевищує 50%. Таку підлогу зараховувати до загальної площі для відпочинку тварин заборонено.

- Використання обмежувальних металічних брусів під постійним струмом заборонене.
- Належна кількість вигульних майданчиків та належне управління стадом повинні гарантувати всім тваринам у стаді достатньо місця для формування навичок соціальної поведінки та споживання корму.
- Кількість доступних місць для годівлі та лежання повинна як мінімум дорівнювати кількості тварин у корівнику. У корівниках з вільним доступом до корму (включаючи базові корми) допускається менша кількість місць для годівлі.
- Телятам необхідно якомога швидше дати можливість контактувати з представниками свого виду. Починаючи з другого тижня життя їх слід утримувати групами за умов наявності достатньої кількості тварин приблизно однакового віку. Телят можна утримувати в індивідуальних боксах лише протягом першого тижня життя.
- На фермах не дозволяється видаляти роги тваринам та наявність обезрожених тварин. В особливо обґрунтованих випадках може надаватися спеціальний дозвіл уповноваженої організації з сертифікації, який підлягає щорічному перегляду.

(ANG11: див. Додаток 7).

Генетично безрогі породи жуйних тварин не дозволяється використовувати для виробництва м'яса, молока та волокна з торговим знаком Demeter. Історичні та культурно-історичні породи природно безрогих жуйних та генетично безрогі породи, які більше не зустрічаються в природі з рогами (див. наступний позитивний перелік), дозволені лише для виробництва м'яса. Для схрещування з метою витіснення можуть використовуватися такі породи:

- Абердин-Ангус,
- Геллоуей,
- Мюррей Грей,
- Sidet trønderfe og nordlandsfe STN,
- Vestlandsk raudkølle Østlandsk rødkølle,
- Jarlsbergfe,
- Dølafe.

(Цей перелік не є вичерпним, можна звернутися до комітету з питань із заявою про внесення до нього інших порід).

Використання генетично безрогих порід будь-якої форми та схрещування з метою витіснення генетично безрогих порід чи інших форм безрогих порід або їхніх гібридів у виробництві молока зі знаком Demeter заборонене.

Якщо господарство з генетично безрогим стадом переходить на стандарти виробництва Demeter, відразу ж після початку періоду переходу на таке виробництво необхідно приступити до схрещування за принципом витіснення генетично безрогих порід.

У процесі схрещування з метою витіснення на фермі допускається присутність безрогих тварин, якщо під час інспекції отримано докази селекційного прогресу в напрямку отримання рогатої худоби. Для худоби м'ясних порід може використовуватися схрещування з метою витіснення із згаданими вище породами.

- Кастрація телят дозволяється тоді, коли це необхідно для їхнього здоров'я, благополуччя або з міркувань гігієни. Такі операції повинні проводитися у відповідному віці та компетентними фахівцями, щоб звести до мінімуму больові відчуття тварин.

6.3.5.2. Утримання овець, кіз і коней

Положення щодо утримання великої рогатої худоби (6.3.6.) поширюються також відповідно й на утримання овець, кіз та коней.

- На додаток до сказаного вище на біодинамічних підприємствах діє заборона на такі систематичні втручання, як кастрація або прикріплення гумових кілець до хвостів чи купірування хвостів.
- Деякі з цих втручань можливі в інтересах здоров'я, благополуччя й гігієни тварин, але вони повинні проводитися у відповідному віці та компетентними фахівцями, щоб звести до мінімуму больові відчуття тварини.

6.3.5.3. Утримання свиней

Місця для лежання свиней повинні бути вкриті соломною (або іншою органічною підстилкою). Не дозволяється використання частково решітчастої підлоги, в якій частка щільної підлоги перевищує 50%, та прив'язне утримання. Там, де це можливо, має бути забезпечений вигул на відкритому повітрі з можливістю риття землі. Для винятків з цих правил потрібний спеціальний дозвіл уповноваженого сертифікаційного органу.

(ANG10: див. Додаток 7)

- Перед опоросом свиноматок можна утримувати за допомогою станків із фіксацією лише протягом максимально короткого періоду (максимум 14 днів); під час опоросу прив'язне утримання заборонене. Свиноматки повинні мати вигул на відкритому повітрі, якщо це дозволяють місцеві умови. Непоросні та супоросні свиноматки і підсвинки повинні утримуватися групами.
- Забороняється використання плоских настилів або кліток для поросят.
- Заборонено спилювання або профілактичне сточування зубів (ікол), а також купірування хвостів та вух.
- Заборонено застосування носових кілець або зажимів, які заважають свиням рити землю.
- Дозволяється каструвати поросят, якщо це продиктовано міркуваннями здоров'я, благополуччя й гігієни тварин або якості м'яса. Такі втручання повинні проводитися у відповідному віці та компетентними фахівцями, щоб звести до мінімуму больові відчуття тварини.
- Імунокастрація заборонена, причому це стосується й придбання імунокастрованих тварин.

6.3.5.4. Утримання птиці – засадничі врегулювання

Всі вимоги, викладені в цьому розділі, діють для всіх видів поголів'я птиці, незалежно від розміру поголів'я.

Утримання всіх порід птиці повинні відповідати потребам природної поведінки відповідного виду. Приміщення для утримання й пташники повинні бути побудовані таким чином, щоб задовольняти природні потреби птиці. Вони мають забезпечувати

достатню кількість денного світла, хороший мікроклімат і низьку концентрацію пилу, що є неодмінною умовою їхнього здоров'я і благополуччя.

- Для птиці, яка зазвичай сидить на деревах, потрібно забезпечити підняте догори сідало у формі, що відповідає її біологічним потребам.
- Необхідно забезпечити достатню кількість піску для «купання» в ньому та можливість приймати сонячні ванни. Водоплавні птахи повинні мати достатній доступ до води. Качкам потрібні водойми, достатні для плавання, а для гусей - принаймні кількість води, достатню для того, щоб занурити в неї голову і шию.
- Для покращення соціальної структури в стаді слід утримувати двох півнів на кожні 100 курей-несучок.
- Не дозволяється проводити будь-які маніпуляції з тваринами, такі як обрізання чи укорочення дзьоба або кастрація. Заборонено також утримання каплунів.
- У фазі активності протягом дня дозволяється утримувати не більше 4,4 курей-несучок чи батьківського поголів'я, або 7,1 молодих кур-несучок, або не більше 16 кг живої ваги (макс. 18 кг живої ваги в мобільних пташниках) на квадратний метр площі для вигулу.
- Дозволено застосовувати денне світло та додаткове освітлення максимум 16 годин на добу. В зоні, де кури гребуться, та в зоні споживання корму необхідно забезпечити наявність денного світла в достатньому обсязі. Для додаткового освітлення дозволяється використовувати лише джерела світла без стробоскопічного ефекту. Ці вимоги стосуються всіх систем утримання, незалежно від кількості утримуваних тварин.
- В одному пташнику можна утримувати максимум 3 000 курей-несучок (бажано групами до 1 000 курей) або батьківського поголів'я курей-несучок та м'ясних порід курей, або 9 600 молодняка і півників одного виводку або батьківського поголів'я молодих кур-несучок (розділених на групи не більше 4 800 одиниць птахів у кожній), або 10 x 200 перепелок-несучок, максимум 1 000 індиків, або 2 500 курей, або цесарок, або 1 000 гусей, або 1 000 качок, або 10 x 500 м'ясних перепелів.
Винятки з цього правила для вже побудованих приміщень можуть надаватися відповідною сертифікаційною організацією у формі спеціального дозволу. Всі нові будівлі повинні відповідати цьому стандарту. (ANG 12: див. Додаток 7).
- В залежності від кліматичної зони доцільно рекомендувати багатозональні пташники, придатні для використання у багатьох кліматичних зонах (критий утеплений пташник з прилеглим зимовим пташником і зоною випасу для птиці, площа якого може зараховуватися до загальної площі вільного випасу). Зона для вигулу птиці огорожена, без дахового перекриття, з проходами-отворами для вільного вигулу, вкрита вологопоглинаючим матеріалом, придатним для розгрібання курми, який захищає майданчик для вільного випасу поблизу пташника від потрапляння надто великої кількості добрив.
- Для випасу гусей та качок достатньо критого боксу.

Мінімальний вік забою для всіх видів птиці встановлений у Додатку 8.

6.3.5.5. Утримання птиці – спеціальні регулювання

Всі зазначені у цьому розділі вимоги не поширюється на стада птиці, що налічують менше 100 курей-несучок, 100 м'ясних курей, 20 індиків, качок або гусей.

- Інкубація та вилуплення повинні бути включені в процес інспекції. Визначення статі майбутнього курчати у яйці як метод розділення курчат на самців і самок не допускається.
- У мультизональних пташниках вночі в теплому пташнику можна утримувати більшу кількість курей-несучок. В зимових пташниках максимальна щільність утримання на 1 м² становить: 10 курей-несучок або батьківського поголів'я, або 16 курчат-несучок, або 48 кг живої ваги м'ясної птиці. У теплому пташнику при відкритих проходах до зимового пташника можна утримувати максимум 8 курей-несучок або 13 курчат-несучок або 24 кг живої ваги м'ясних порід птиці при відкритих отворах для проходу до зимового пташника. У цьому випадку отвори повинні відкриватися автоматично. Тільки за цих умов зимовий пташник може вважатися частиною загальної площі пташника.
- Щільність утримання, кількість і розмір вихідних отворів, обладнання для годування і напування, підняті сідала і гнізда з розтрушеною підстилкою або м'якою підстилкою повинні бути адаптовані до розміру тварин. В період активності тварини не повинні бути позбавлені доступу до різних кліматичних зон вольєра. Зимовий пташник і основний пташник повинні мати освітлення.
- Мінімальний розмір отворів для проходу між зонами утримання становить 1 метр на 150 курей-несучок, 250 курчат-несучок і 500 кг живої ваги м'ясної птиці. Висота проходів повинна бути такою, щоб тварини могли проходити їх у вертикальному положенні.
- На підвищених місцях для сидіння (високих сідалах) повинні бути передбачені ями для фекалій. В пташнику такі сідала можна розміщувати не більше ніж на трьох ярусах. Щонайменше одна третина зони руху повинна бути вкрита підстилкою.
- Зона випасу повинна відповідати природним потребам виду. Для курей щонайменше 40% цієї зони має бути рівномірно вкрита багаторічними культурами й мати захисні елементи, наприклад, кущі та дерева. Однорічні культури або штучні захисні елементи можуть використовуватися до тих пір, поки постійна рослинність не вкріє 40% площі. Ці норми не поширюються на пересувні пташники.
- Мінімальна площа на одну голову становить 4 м² для курей-несучок і батьківського поголів'я, 1 м² на живу вагу курей м'ясних порід, але не менше 4 м² на одну голову, 10 м² для індиків, 5 м² для качок. Гуси потребують щонайменше 4 м² площі для випасу на 1 кг живої ваги і щонайменше 15 м² на гуску, а максимальної відстані від огорожі зони випасу не існує. Огорожа зони випасу для курей-несучок, м'ясних курчат та індиків може бути розташована не далі 150 метрів від пташника, а для качок – не далі 80 метрів.

- Курчатам-несучкам та півникам того ж виводку необхідно забезпечити вигул (1 м² на одну голову).

6.3.6. Годівля

Кожне господарство повинно прагнути до самозабезпечення кормами. Концентровані корми повинні складатися переважно із зернових і бобових; згодовування екстрагованого шроту заборонене. Не дозволяється використовувати продукти тваринного походження (за винятком молока, молочних продуктів, сироватки та яєць).

Застосування антибіотиків, сульфаніламідів, кокцидіостатиків, гормонів, синтетичних органічних сполук та фармацевтичних препаратів у якості кормових добавок заборонено. Не дозволяється також використовувати ізольовані амінокислоти, «допоміжні засоби для відгодівлі», «підсилювачі продуктивності» (кормові антибіотики та пробіотики) і синтетичні хімічні кормові добавки (крім вітамінів).

Не можна використовувати звичайні корми. В екстрених випадках уповноважена організація з сертифікації може видати спеціальний дозвіл в таких випадках:

- тільки в разі непередбачуваних подій, таких як екстремальні кліматичні умови, стихійні лиха, пожежі тощо.
- Відхилення від нормативів годівлі, погоджені з організацією з сертифікації, повинні відповідати принципу наявності на ринку та загальному режиму, причому на першому етапі зменшується власна частка господарства, потім – частка господарств, сертифікованих за стандартами Demeter, і зрештою частка органічних господарств аж до 100% частки господарств з традиційним виробництвом.
- Частка господарств з традиційним виробництвом обмежується кормами, зазначеними у Додатку 2d.

(ANG 24, Додаток 7) Усі закупівлі кормів, кормових добавок, мінеральних і вітамінних преміксів та допоміжних речовин для силосування повинні бути задокументовані. Необхідно також переконатися, що вищезазначені продукти не містять інгредієнтів, вироблених з генетично модифікованих речовин або їхніх похідних. Докази відсутності вищезазначених продуктів повинні бути включені в щорічний процес сертифікації. Документи про походження, призначення, кількість і використання кормів повинні бути надані для кожної партії завезених кормів.

6.3.6.1. Частка фермерського господарства/частка Demeter по всіх видах тварин

Корми, вироблені самим фермерським господарством, є основою для годівлі тварин. Щонайменше 50 % (60% для жуйних, коней та верблюдів) кормів (суха маса) має бути вироблено на самій фермі або у кооперації з іншою фермою, сертифікованою за стандартами Demeter.

- Якщо господарство завозить корми, необхідно приділити особливу увагу вибору кормів, якість яких повинна відповідати потребам виробництва за стандартами Demeter, при цьому діє загальний порядок.
- На птахофабриках з поголів'ям менше 350 голів птиці, де не вистачає орних земель для забезпечення необхідної мінімальної частки кормів власного виробництва, мінімальна частка кормів може бути зменшена. Наскільки може бути

зменшена частка кормів і за яких додаткових умов, визначає під свою відповідальність уповноважена організація із сертифікації.

- Не менше 70% середньорічного раціону (суха речовина) має бути сертифіковано за стандартами Demeter. Якщо кормів у якості Demeter немає на ринку, може використовуватися третина кормів з іншими якісними показниками.

Таб. 12. Частка власного виробництва й частка, що відповідає якісним стандартам Demeter, у середньорічному раціоні всіх видів тварин в розрахунку на суху масу

<u>Вид тварин</u>	<u>Мінімальна частка Demeter у річному раціоні*</u>	<u>Максимальна органічна частка у річному раціоні**</u>	<u>Мінімальна частка***</u> кормів власного виробництва	<u>Можливість використання меншої частки Demeter.</u>
жуйні, коні й верблюди	70%	30%	60%	ні****
свині	70%	30%*****	50%	так, до 50%*****
птиця	70%	30%*****	50%	так, до 50%*****

* Може включати в себе корм «на стадії переходу до господарювання за стандартами Demeter, якщо цей корм сертифікований як органічний.

**Може включати в себе корм «на стадії переходу на органічне виробництво».

*** Може визначатися як середньостатистичний показник по всіх видах тварин у господарстві, якщо це дозволено національним регламентом з питань органічного виробництва.

****За винятком екстрених ситуацій з видачею спеціального дозволу уповноваженою організацією з питань сертифікації (ANG 24; див. Додаток 7).

*****в разі документально підтвердженої відсутності на ринку, потрібний спеціальний дозвіл (ANG 13, Додаток 7).

6.3.6.2. Корм для переходу на інший режим годівлі

- Частка кормів власного виробництва під час першого року переходу «на виробництво за стандартами Demeter» та «на органічне виробництво» може використовуватися лише самим господарством. В перший рік переходу у розмірі 100% раціону. В наступні роки корм, що залишився з першого року, або в разі переходу на нові методи господарювання на додаткових площах – у розмірі до 20% раціону годівлі.
- Годівля кормами власного виробництва на другому році переходу «на виробництво за стандартами Demeter» та «на органічне виробництво» може застосовуватися у власному господарстві в необмеженому обсязі, при цьому можлива закупівля кормів в розмірі до 30% від загального раціону.
- Годівля кормами власного виробництва на другому році переходу «на виробництво за стандартами на Demeter» та за умови повної органічної сертифікації може застосовуватися у власному господарстві в необмеженому обсязі. При цьому можлива закупівля кормів лише в розмірі 100%.

- У всіх випадках слід звертати увагу на відповідні наслідки для сертифікаційного статусу кінцевого продукту.

6.3.6.3. Годівля молочної худоби, овець, кіз і коней

Кормовий раціон повинен відповідати потребам виду і містити якомога більшу частку грубих кормів (наприклад, зеленого корму, сіна, силосу), але не менше 75% (в розрахунку на загальну суху масу за весь рік). Кормова база для годівлі влітку повинна складатися в основному із зеленого корму; слід прагнути до споживання корму шляхом випасу.

- Взимку тваринам слід давати якомога більше сіна (коровам щонайменше 3 кг/тварину/день, дрібним жуйним – менше). Якщо кліматичні умови не дозволяють заготовляти якісне сіно, уповноваженою організацією з сертифікації можуть надаватися спеціальні дозволи на доповнення кормового раціону силосом із трави та конюшини, скошених після цвітіння.

(ANG14 A, Додаток 7)

- Основний кормовий раціон не повинен складатися з силосу протягом усього року.
- Використання кормів тваринного походження, за винятком молока та молочних продуктів, не дозволяється.

6.3.6.4. Годівля великої рогатої худоби, що вирощується на м'ясо

Кормовий раціон повинен бути складений відповідно до потреб жуйних тварин і в будь-яку пору року містити щонайменше 75% грубих кормів (сіно, силос або фуражна солома). Силос може становити основну частину базового корму, а літній раціон повинен складатися щонайменше на третину із зеленого корму.

- Під час зимової годівлі тваринам необхідно давати якомога більше сіна (три кілограми на тварину в день). Якщо кліматичні умови не дозволяють заготовити достатню кількість сіна відповідної якості, уповноважена організація з сертифікації може надати спеціальні дозволи на доповнення кормового раціону замість сіна силосом з трави та конюшини, скошених після цвітіння, або соломою.

(ANG14 A: див. Додаток 7)

6.3.6.5. Годівля м'ясних і племінних телят, лошат, а також ягнят і козенят

Годівля здійснюється молоком, переважно материнським, грубими кормами та шротами, бажано власного виробництва. Телята та лошата повинні отримувати молоко щонайменше три місяці, вівці та кози – 45 днів. Заборонена відгодівля лише молоком без скормлювання грубих кормів.

Не дозволяється використовувати корми тваринного походження, за винятком молока та молочних продуктів, для годівлі жуйних тварин.

Годівля заміниками молока дозволяється за умови дотримання загального порядку та наступних умов:

- Замінник молока складається щонайменше на 80% (у перерахунку на суху масу) з сухого молока або сухого знежиреного молока.
- Замінник молока може містити суху молочну сироватку, зерновий крохмаль, цукор,

рослинні олії, додані вітаміни та мінерали.

- Замінник молока не містить джерел протеїнів рослинного походження, пальмової або кокосової олії.

Якість інгредієнтів (сертифікаційний статус) та тривалість відгодівлі можуть вплинути на сертифікаційний статус при продажу телят, див. Розділ 6.3.8. нижче.

6.3.6.6. Поголів'я худоби, що кочує з місця на місце, утримання на випасі або необробленій землі

М'ясо тварин, що переганяються з місця на місце, може продаватися під торговим знаком Demeter лише за умови, що 2/3 кормів походить з власного виробництва, а половина кормів – з біодинамічного сільського господарства. Решта може надходити з екстенсивно оброблюваних земель, які не оброблялися синтетичними добривами чи пестицидами, або з природоохоронних територій чи сільськогосподарських угідь, де препарати не можуть бути розпилені з огляду на різкі перепади висот або інші особливості рельєфу. (ANG 4A:

див. Додаток 7)

Необхідно вести щоденник випасу.

6.3.6.7. Тварини, що здаються на догляд на певний період часу

Тварини з інших ферм (органічних і традиційних), що не належать господарству, можуть утримуватися на пасовищах або в тваринницьких приміщеннях господарств, які пройшли сертифікацію Demeter, за дотримання наступних умов:

- Наявність письмової угоди між власником тварин та приймаючим господарством. В обґрунтованих випадках відповідна уповноважена організація з питань сертифікації може врегулювати цю вимогу по іншому, наприклад, в разі кооперації господарств чи групової сертифікації, коли адміністративні затрати непомірно зростають.
- Всі тварини можуть бути чітко ідентифіковані завдяки вушним биркам або подібним засобам.
- Всі тварини утримуються відповідно до вимог цього Регламенту стосовно умов утримання, ветеринарного догляду й годівлі.
- Якщо тварини, що здаються на догляд на певний період часу, відповідають вищезазначеним вимогам, їх можна включати в баланс кормів і гною господарства.

Якщо тварини, що здаються на догляд на певний період часу, не відповідають вищезазначеним вимогам, а з точки зору умов утримання і годівлі задовольняють лише вимогам Регламенту органічного утримання (виробництва), або ж утримуються традиційним способом, необхідно дотримуватися таких мінімальних вимог:

- Між власником тварин і господарством, що їх приймає, укладена письмова угода.
- Тварини повинні бути чітко відокремлені від власного стада приймаючого господарства як у тваринницьких приміщеннях, так і на пасовищі.
- Корм з точки зору зберігання та згодовування також повинен бути чітко розділеним.
- Якщо тварини, що здаються на догляд на певний період часу, відповідають наведеній на другому місці вимозі, їхні показники можуть включатися в баланс

гною і кормів господарства за принципом кооперації «корми в обмін на гній» відповідно до положень Розділу 6.3.4, якщо їхнє утримання відповідає принаймні вимогам Регламенту органічного вирощування (виробництва).

В обох зазначених випадках необхідний спеціальний дозвіл уповноваженої організації з сертифікації (ANG15: див. Додаток 7). Заява на надання спеціального дозволу повинна містити чітке описання умов, в яких утримуються тварини, з особливим акцентом на заходи, спрямовані на чітке відокремлення.

6.3.6.8. Спільні пасовища

Тварини господарств, що мають сертифікацію Demeter, можуть утримуватись на спільних пасовищах, якщо протягом щонайменше трьох років на них не застосовувалися засоби, що суперечать вимогам Регламенту, і якщо тварини, що утримуються традиційним способом, вирощуються екстенсивним методом. Забороняється використання для годівлі звичайних кормових добавок.

- Молоко може отримати сертифікацію Demeter, як тільки тварини починають отримувати корм, що відповідає вимогам Регламенту.
- М'ясо може отримати сертифікацію Demeter, якщо тварини утримуються принаймні половину свого життя у відповідності до вимог цього Регламенту.

За спеціальними дозволами слід звертатися до акредитованої організації з питань сертифікації. (ANG 16: див. Додаток 7).

6.3.6.9. Годівля свиней

Свиням щодня потрібно давати свіжі, сушені або силосовані грубі корми, по можливості також соковиті корми (наприклад, силос, буряк).

- Кількість придбаних кормів не може перевищувати 50% (у сухій масі).
- В разі відсутності на ринку корму з сертифікацією за стандартами Demeter уповноважена організація з питань сертифікації може дозволити купувати максимум 50% органічно вироблених кормів для свиней. Відсутність повинна бути документально підтверджена (ANG 13, Додаток 7).

6.3.6.10. Годівля птиці

Птиця повинна отримувати корм, що на 20% складається із цільного зерна, причому щонайменше 5% кормового раціону має міститися або в підстилці, або на вигулі, щоб утримувана птиця могла сама шукати собі корм. Необхідно давати структуровані грубі корми, для відгодівлі м'ясної птиці у формі цільного зерна в комбікормі.

- Усій домашній птиці необхідно давати насипний корм.
- Необхідно забезпечити птицю водою із водоймищ, щонайменше у поїлках.
- Гусям та індикам у період росту потрібні зелені пасовища. Гуси, сертифіковані за стандартами Demeter, що утримуються на випасі, отримують щонайменше 35% свого корму (у сухій масі) у формі зеленого корму, спожитого під час випасу.
- Качки повинні мати можливість «копирсатися» в дні водойми з метою споживання корму.
- В разі відсутності на ринку корму з сертифікацією Demeter уповноважена

організація з питань сертифікації може дозволити закупівлю у розмірі не більше 50% сертифікованого органічного корму для птиці. Відсутність повинна бути документально підтверджена (ANG 13, Додаток 7).

- Відповідальна організація з питань сертифікації може дозволити зменшити власну частку кормів птахофермам з поголів'ям менше 350 голів птиці, якщо наявних орних земель недостатньо для забезпечення мінімальної частки у 50%. Див. також Главу 6.3.6.1.

6.3.7. Селекція й маркування

6.3.7.1. Селекція

Утримання власних заплідників відповідає принципам біодинамічного землеробства й тому є вкрай бажаним. Штучним заплідненням неможливо в повному обсязі замінити ефект від дій самців у власному стаді, а тому застосовувати його не рекомендується.

Виведення тварин методом генної інженерії заборонене.

Використання біотехнологічних методів (наприклад, перенесення ембріонів, розділення сперми за статтю) не дозволяється.

6.3.7.2. Ідентифікація тварин і книга обліку тварин

Всі власні та придбані тварини повинні бути чітко і постійно ідентифіковані вушними бирками або іншим маркуванням.

Птиця та інші дрібні сільськогосподарські тварини повинні ідентифікуватися партіями. Походження придбаної худоби має бути підтверджене супровідними документами. Потрібно забезпечити можливість зворотного відстеження тварин до ферми, на якій вони народилися, а також до батьківських тварин.

Необхідно вести книгу обліку тварин (див. також: 6.3.10. Лікування тварин ветеринарними препаратами), щоб чітко простежити увесь ланцюг руху тварин і продуктів тваринного походження у зворотному напрямку – від продажу до народження. Замінити книгу обліку тварин може документація аналогічного змісту, наприклад, селекційна документація.

6.3.8. Походження, закупівля та маркетинг тварин

6.3.8.1. Купівля тварин для племінної роботи або розмноження стада

Загальний порядок поширюється також на закупівлю тварин для племінної роботи або розмноження стада. В разі відсутності на ринку тварин, сертифікованих за стандартами Demeter, уповноважена організація із сертифікації може надати спеціальний дозвіл на закупівлю тварин, що утримуються традиційними методами (максимум 40% стада) (ANG 18: див. Додаток 7).

В разі придбання жуйних тварин у господарств з традиційними методами утримання потрібне письмове підтвердження про те, що їх не годували м'ясо-кістковим або кістковим борошном (якщо така годівля не заборонена нормативно-правовим актом вищого рангу).

Стосовно маркетингу продукції застосовуються вимоги пункту 6.3.8.3. та наступних пунктів.

6.3.8.2. Закупівля тварин з метою відгодівлі

Загальний порядок поширюється і на закупівлю тварин з метою відгодівлі.

Щодо мінімальних періодів утримання відповідно до цього Регламенту, які необхідні для продажу під торговим знаком продукції, отриманої від тварин, придбаних з іншим сертифікаційним статусом, просимо взяти до уваги інформацію, вміщену в наведених нижче таблицях по кожному із зазначених там видів тварин.

6.3.8.3. Молоко, молочна худоба, телята й м'ясна худоба

Молочні продукти, як правило, відповідають сертифікаційному статусу кормів; молоко може продаватися з маркуванням «на стадії переходу до стандартів Demeter» тільки якщо молочні корови годуються кормами, що мають такий самий сертифікат.

Сертифікація молока за стандартами Demeter можлива лише за умови, що корм надходить з полів, сертифікованих за стандартами Demeter.

- В разі закупівлі окремих молочних корів у господарств з традиційними методами вирощування, молоко в залежності від сертифікаційного статусу корму може продаватися під маркою Demeter або «на стадії переходу до стандартів Demeter» через 6 місяців годівлі та вирощування, що відповідають вимогам Регламенту.
- Племінні тварини, придбані у сертифікованих органічних господарств, можуть бути продані не менш як через дванадцять місяців відгодівлі та вирощування відповідно до стандартів Demeter.
- У випадку утримання молочних корів бажано також купувати телят з господарств, сертифікованих за стандартами Demeter; якщо ж такої можливості немає, телята повинні закуповуватися принаймні у сертифікованих органічних господарств.
- Закуплена м'ясна худоба органічного походження може бути реалізована під торговим знаком Demeter після годівлі впродовж двох третин тривалості свого утримання за стандартами Регламенту, а худоба, придбана у господарств з традиційним утриманням та вирощуванням – впродовж трьох чвертей тривалості свого утримання за стандартами Регламенту.

Тварини, вирощені традиційними методами, можуть бути придбані лише за умови надання спеціального дозволу відповідною організацією з питань сертифікації та інспекційним органом. (ANG 18: див. Додаток 7).

Таб. 13. Маркування продукції, отриманої від купленої молочної худоби, а також куплених телят чи м'ясної худоби

Продукт для продажу	Сертифікаційний статус тварини в момент купівлі	Годівля й утримання згідно з умовами Регламенту	Маркування продукту для продажу
Молоко	органічне		Demeter
Молоко	традиційне	6 місяців	Demeter
Яловичина м'ясних порід	органічна	не менше 2/3 життєвого циклу	Demeter
Яловичина племінної чи м'ясної худоби	традиційна	не менше 3/4 життєвого циклу	Demeter

Яловичина племінних тварин	органічна	не менше 12 місяців	Demeter
----------------------------------	-----------	---------------------	---------

6.3.8.4. Вівці й кози

При купівлі діють пріоритети, зазначені у главі 6.3.8.1.

Молоко придбаних племінних тварин, вирощених традиційними методами, через 6 місяців може пропонуватися на ринку під торговим знаком Demeter.

Таб. 14. Маркування продукції, отриманої від придбаних овець та кіз

Продукт для продажу	Сертифікаційний статус тварини в момент купівлі	Годівля й утримання згідно з умовами Регламенту	Маркування продукту для продажу
Молоко	органічне		Demeter
Молоко	традиційне	6 місяців	Demeter
М'ясо	органічне	6 місяців	Demeter
М'ясо	традиційне	12 місяців	Demeter
Вовна	органічна або традиційна	12 місяців	Demeter

6.3.8.5. Свині

При купівлі діють пріоритети, зазначені у главі 6.3.8.1, кількісні обмеження на закупівлю молодняка самок, а також всі інші принципово важливі вимоги.

- Закупівля поросят здійснюється в загальному порядку, а для закупівлі поросят, вирощених традиційним способом, потрібний спеціальний дозвіл відповідної організації з питань сертифікації та інспекційного органу (ANG 19: див. Додаток 7).
- Куплені поросята традиційного походження можуть бути продані на забій з маркуванням «на стадії переходу до стандартів Demeter» лише після 6 місяців утримання та відгодівлі на фермі відповідно до вимог Регламенту. Поросята не повинні важити більше 25 кг й повинні бути придбані відразу після відлучення.
- Потрібно купувати лише поросят, що утримувалися на підстилці, й без купірування хвоста.
- Імунокастрація заборонена, ця заборона поширюється і на придбання імунокастрованих поросят.

Таб. 15. Маркування продукції, отриманої від куплених свиней

Продукт для продажу	Сертифікаційний статус тварини в момент купівлі	Вік в момент купівлі	Годівля й утримання згідно з умовами Регламенту	Маркування продукту для продажу

М'ясо	органічне		не менше половини життєвого циклу	Demeter
М'ясо	традиційне	Поросята вагою менше 25 кг	не менше 6 місяців	на стадії переходу до стандартів Demeter
М'ясо	традиційне (племінні тварини)		не менше 2 років	Demeter

6.3.8.6. Птиця

Закупівля одностатевих курчат (для відгодівлі й виробництва яєць) або молодих курей-несучок відбувається в загальному порядку, але закупівля традиційно вирощених молодих курей-несучок, як правило, неможлива.

- М'ясні кури та інша м'ясна птиця розміщуються у пташнику як і одностатеві курчата, тобто їх потрібно вивести з інкубатора не пізніше ніж на третій день.
- Для закупівлі птиці традиційного утримання (одностатеві курчата/молодняк) з метою відгодівлі потрібний спеціальний дозвіл уповноваженої національної організації (ANG 20: див. Додаток 7).
- При закупівлі слід дотримуватися умов щодо маркування продукції для продажу, наведених нижче у таблиці. Також необхідно враховувати мінімальний вік забою (див. Додаток 8). При цьому слід надавати перевагу повільно ростучим породам.

Таб. 16. Маркування продукції, отриманої від купленої птиці

Продукт для продажу	Сертиф. статус тварини в момент купівлі	Вік в момент купівлі	Годівля/утримання відповідно до вимог Регламенту	Маркування продукту для продажу
Яйця	молоді кури-несучки, органічні	не більше 18 тижнів	сертифікаційний статус той же, що і в корму	Demeter/на стадії переходу до стандартів Demeter
Яйця	Одностатеві курчата традиційного утримання	не більше 3 днів	сертифікаційний статус той же, що і в корму	Demeter/ на стадії переходу до стандартів Demeter
М'ясо м'ясної птиці (в т.ч. старих курей-несучок, та півнів того ж виводку)	органічне		половина життєвого циклу	Demeter

М'ясо м'ясної птиці (птиці (в т.ч. старих курей- несучок та півнів того ж виводку)	Одноденні курчата традиційного утримання	не більше 3 днів	з моменту доставки до забою (вік забою пор. Додаток 8)	Demeter
Інша м'ясна птиця	Одноденні курчата традиційного утримання	не більше 3 днів	з моменту доставки до забою (вік забою пор. Додаток 8)	Demeter

6.3.9. Лікування тварин ветеринарними препаратами

Здоров'я тварин має бути забезпечене насамперед шляхом ретельного догляду, вибору відповідних порід, племінної роботи та належного режиму годівлі, а також реалізації подальших профілактичних заходів, таких як утримання тварин, що відповідає потребам виду. Якщо виникають проблеми зі здоров'ям, необхідно вжити негайних заходів для їх усунення або пом'якшення.

Якщо лікування проводиться під керівництвом ветеринара і добре задокументоване, обраний препарат може відхилятися від вимог цього Регламенту, якщо таке відхилення дає можливість знайти оптимальне рішення для збереження здоров'я тварини та забезпечення резистентності з одночасним врахуванням екологічних аспектів.

6.3.9.1. Загальні вимоги для всіх видів тварин

Стандартне та/або профілактичне лікування засобами, які не можна віднести до природних засобів терапії (наприклад, хімотерапевтичними препаратами, антибіотиками, антипаразитарними засобами), не дозволяється, якщо це не передбачено законодавством або органами влади. Це положення не поширюється на дозволені для використання засоби дегельмінтизації (див. вище) у випадках, коли існують докази ендемічності паразитів у зоні господарювання.

Лікування окремих тварин і стада, незалежно від вжитих заходів, необхідно точно фіксувати у книзі обліку відповідного тваринницького приміщення. Це потрібно для розуміння процесу лікування кожної окремої тварини з точки зору діагнозу, методів лікування, виду медикаментів, часу очікування і початку лікування. Записи повинні зберігатися і надаватися за вимогою.

- При застосуванні алопатичних лікарських засобів необхідно дотримуватися подвійного часу очікування, але не менше 48 годин, якщо час очікування не зазначений. (Це положення не поширюється на випадки, коли після застосування антибіотиків тест на інгібітори є негативним).

- Тварин з тривалістю життя менше одного року можна лікувати алопатичними препаратами лише один раз протягом всього життя, а тварин з тривалістю життя більше одного року можна лікувати максимум тричі на рік.

- Якщо тварини отримали більше, ніж було прописано, або якщо для лікування використовувалися недозволені засоби, отриману від них продукцію не можна продавати з торговим знаком Demeter.

- Заборонено використання препаратів, що містять фосфорорганічні сполуки, а також лікування гормонами для синхронізації готовності до спарювання (еструсу) або стимуляторів росту.

6.3.9.2. Спеціальні вимоги – дрібна/велика рогата худоба, верблюди, коні, дичина вольєрного утримання і свиноматки

Використання антибіотиків. Слід прагнути по можливості до відмови від антибіотиків й обмежити їхнє застосування лише надзвичайними ситуаціями. Окремі тварини можуть отримувати максимум три цикли лікування на рік. Таке лікування не можна використовувати для профілактики. Його можна проводити тільки під наглядом ветеринара. Антибіотики, що мають вирішальне значення в лікуванні людини, слід застосовувати лише в крайніх випадках. У разі постійних проблем у стаді потрібно негайно проконсультуватися з фахівцем, щоб підвищити резистентність стада за допомогою програми селекції.

Ектопаразити – окремі тварини повинні отримувати лише одну дозу

івермектину/дорамектину в рік для профілактики міазу (хвороби личинок мух) та Scabies (корости); обробка всього стада дозволяється лише іншими препаратами проти ектопаразитів.

Піретроїди дозволені для локального застосування (без обробки всього стада) для боротьби з собачими кліщами, мякуноїдковими мухами, личинками оводів та ін. Інші рішення повинні бути інтегровані у відповідний захід з подолання захворювання. Дозволяється використовувати спіносад для боротьби з вошами та/або міазами у овець і кіз.

Дегельмінтизатори від ендopазитів можна застосовувати лише після попереднього виявлення паразитів та з урахуванням відповідних заходів гігієни пасовищ. Обробка всього стада не дозволяється, використання івермектину і дорамектину в якості препаратів проти ендopазитів, як правило, забороняється, за винятком печінкових сисунів і овечих оводів, якщо не існує альтернативних способів. Застосування переважно пероральне, зовнішнє застосування дозволяється тільки в крайньому випадку і під наглядом ветеринара або ветеринарного лікаря.

6.3.9.3. Додаткові вимоги – птиця, свині на відгодівлі, кролики й інші дрібні ссавці

Заходи, зазначені в пункті 6.3.9.1, застосовуються і для птиці, свиней на відгодівлі, кроликів та інших дрібних ссавців, за винятком тих, використання яких обмежується певним видом тварин.

У разі спалаху хвороби у птиці, дрібних тварин і свиней на відгодівлі можна обробити все поголів'я. Свиням на відгодівлі та кролям для лікування корости можна давати івермектин або дорамектин, але лише один раз на рік.

6.3.10. Транспортування і забій тварин

Забій тварин вимагає особливої уваги. Важливо усвідомлювати, що першим кроком у переробці на м'ясо є позбавлення життя живої істоти. З етичних та моральних міркувань з твариною від моменту транспортування і до забою необхідно поводитися таким чином, щоб уникнути по можливості переживання нею страху, стресу, спраги та болю. Маршрути доставки повинні бути якомога коротшими, тому тварин слід забивати в тому регіоні, де вони були вирощені.

- Забороняється використання електричного струму, а також застосування транквілізаторів або інших хімічних і синтетичних речовин до, під час і після транспортування.
- Час очікування на бійні повинен бути зведений до мінімуму; якщо необхідно чекати своєї черги, потрібно забезпечити достатній простір, а також корм і воду належної якості.
- Тварини повинні бути швидко і ефективно оглушені; з релігійних міркувань дозволяється перерізати горло без оглушення.

6.4. Перехід на біодинамічне виробництво

6.4.1. План переходу

Для переходу на біодинамічне господарювання потрібно розробити власну модель майбутнього розвитку, тобто визначитися з напрямком, в якому має розвиватися підприємство. На основі цієї моделі складається й план переходу.

Мінімальні вимоги та рекомендації для організацій із сертифікації стосовно планів

переходу та співпраці з дорадчими службами на стадії переходу можна знайти в Посібнику з управління якістю BFDI.

6.4.2. Перехід господарства в цілому

Все господарство в цілому має перейти на біодинамічний метод господарювання відразу.

Ця умова стосується всього виробничого організму, в т.ч. тваринництва, навіть якщо воно не є обов'язковим згідно з цим Регламентом, але все ж існує у господарстві (підприємства з вирощування багаторічних культур або садово-овочеві комплекси).

У рамках більших структурних утворень, таких як кооперативи або об'єднання фермерських господарств, єдиним сільськогосподарським виробничим організмом можуть бути й окремі фермерські господарства. Відповідальність за чітке розмежування, з урахуванням регіональних особливостей, покладатися на уповноважену сертифікаційну організацію. Таке розмежування може, наприклад, ґрунтуватися на:

- організаційно-правовій формі (юридично оформленому статусі) окремих частин цілісного виробничого організму;
- класифікації за відповідною сферою органічних сертифікатів;
- фізичному та логічному відокремленні, включаючи зони зберігання та пакувальні станції (лінії).

У будь-якому випадку, розмежування повинне відповідати прозорим, контрольованим і зрозумілим критеріям, а не використовуватися в обхід положень цього

Регламенту шляхом приховування окремих напрямків виробництва або виробничих підрозділів.

Один і той же керівник господарства не може одночасно управляти фермою, сертифікованою за стандартами Demeter, і звичайною (традиційною) фермою.

В обґрунтованих випадках тривалість стадії переходу окремих площ/компоненти тваринництва може бути продовжена за дотримання таких умов:

- Більш тривала стадія переходу на біодинамічне виробництво (до п'яти років з моменту початку переходу) можлива при вирощуванні багаторічних культур та декоративних рослин.
- Багаторічні культури та декоративні рослини, які ще не перебувають у процесі переходу, повинні відповідати щонайменше вимогам органічної сертифікації.
- За наявності комплексного й детального протоколу розділення, організація, що здійснює сертифікацію, може дозволити протягом цих п'яти років паралельне вирощування аналогічних культур по групі багаторічних насаджень та декоративних рослин.
- Тваринництво може вестися в традиційних умовах до трьох років з моменту початку переходу, але лише за умови, що компонента тваринництва поступово зникне, або заходи з будівництва тваринницьких приміщень чи створення та розвитку системи управління годівлею, яка б відповідала вимогам цього Регламенту, зумовлять непомірні затрати.
- Тваринництво може здійснюватися на умовах органічної сертифікації до п'яти років з моменту початку переходу, якщо для виконання вимог цього Регламенту необхідно провести капітальні будівельні роботи.

- Зверніть увагу на додаткові умови стосовно розведення генетично безрогого поголів'я шляхом зворотного схрещування (Глава 6.3.5.1.).
- Господарство повинне повністю пройти сертифікацію за стандартами Demeter не пізніше 5 років з моменту початку переходу.

Продовження перехідного періоду, паралельне виробництво при вирощуванні багаторічних культур та утримання тварин традиційними методами можливі лише за умови надання відповідного спеціального дозволу організацією, що здійснює сертифікацію. Для отримання спеціального дозволу необхідне письмове обґрунтування. (ANG 21: див. Додаток 7).

6.4.3. Перехід нових площ

Перехід нових площ, придбаних вже існуючим господарством шляхом купівлі чи оренди, в деяких моментах відрізняється від процесу переходу новоствореного господарства.

На відміну від заборони паралельного виробництва продукції з різним рівнем сертифікації згідно з пунктом 6.4.2 в цьому випадку в разі культивування одних і тих же різновидів кормових та багаторічних культур дозволяється паралельне вирощування органічної продукції, продукції за стандартами Demeter та продукції, що виготовлена в стадії переходу до стандартів Demeter. В такому разі вимагається наявність протоколу розмежування врожаю та його роздільного зберігання.

Положення щодо тривалості перехідного періоду в залежності від культури та попереднього обробітку, зазначені у пункті 6.4.4., в повній мірі поширюються і на нові придбані господарством площі.

Вирощування однакових (того ж виду) однорічних культур призводить до зниження сертифікаційного статусу всього врожаю.

6.4.4. Сертифікація під час перехідного періоду

6.4.4.1. Стандартний перехід

Періоди та строки, зазначені нижче, стосуються ідеального варіанту переходу. У разі відхилень або невідповідностей уповноважена організація з сертифікації може в будь-який час продовжити строки й тривалість перехідного періоду.

Основною передумовою сертифікації переходу є виробництво/вирощування відповідно до вимог цього Регламенту на рівні всього господарства в цілому. Норми, якими регулюється використання торгового знаку, наведені нижче у формі часових графіків (таблиць). В цілому слід дотримуватися таких вимог:

- Реалізація продукції (органічної та Demeter) в перший рік переходу під торговим знаком чи з текстовим посиланням будь-якого типу, наприклад, «продукт органічного походження» або «продукт біодинамічного походження» не дозволяється.
- Продукція, зібрана не раніше, ніж через 12 місяців після початку перехідного періоду може продаватися з маркуванням «на стадії переходу до стандартів Demeter» за умови успішного проходження сертифікації.
- Продукція, зібрана не раніше, ніж через 36 місяців після початку перехідного періоду (багаторічні культури) або посіяна не пізніше, ніж через 24 місяці після початку переходу, може продаватися з торговим знаком за умови успішного проходження сертифікації.

В окремих випадках ці строки можуть бути збільшені. Якщо господарство або його підрозділ перед цим практикували інтенсивне ведення традиційного сільського господарства, вищезазначеним строкам може передувати так званий "нульовий рік".

Таб. 17. Стандартний перехід при попередньому традиційному обробітку

			Повна сертифікація
	12 місяців	12 місяців	врожай= <i>demeter</i>
12 місяців	врожай= «на стадії переходу до стандартів <i>Demeter</i> »	врожай= <i>demeter</i> (посів культур через 24 місяці) <i>або</i> =	
вимоги Регламенту виконано		«на стадії переходу до стандартів <i>Demeter</i> »	«на стадії переходу до стандартів <i>demeter</i> » (*багаторічні культури)
	0(початкова точка)**	1	2
			3 роки

(1) : через 12 місяців після початку перехідного періоду: з цього моменту продукти отримують сертифікаційний статус «на стадії переходу до стандартів Demeter» або ж можуть маркуватися позначенням «на стадії переходу до стандартів Demeter»

(2) :через 24 місяці після початку перехідного періоду: з цього моменту продукти отримують сертифікаційний статус «Demeter» або ж можуть маркуватися торговим знаком «Demeter». Багаторічні культури, зібрані в цей момент часу, отримують сертифікаційний статус «на стадії переходу до стандартів Demeter» й можуть маркуватися відповідним позначенням.

(3) : через 36 місяців після початку перехідного періоду: з цього моменту й багаторічні культури отримують сертифікаційний статус «Demeter» і можуть маркуватися відповідним торговим знаком.

*за винятком лук або пасовищ та однорічних сидеральних культур.

** Початкова точка для сертифікації переходу може по-різному визначатися різними організаціями, що займаються сертифікацією, наприклад, з моменту підписання договору про перехід або затвердження плану переходу.

6.4.4.2. Перехід із середньою швидкістю або швидкий перехід

Зазначені вище строки в певних випадках можуть бути скорочені:

- Якщо господарство або переважна його частина перед початком переходу щонайменше за рік до цього (включаючи період переходу на органічне виробництво) пройшло органічну сертифікацію, його продукція вже в перший рік переходу може отримати сертифікаційний статус «на стадії переходу до стандартів Demeter» за умови виконання всіх вимог цього Регламенту (в т.ч. і в частині внесення препаратів у повному обсязі). Повна сертифікація за стандартами Demeter можлива на другому році переходу, а для багаторічних культур – відповідно ще через рік.
- Якщо господарство або більша його частина щонайменше за 3 роки до початку

переходу вже отримали сертифікат на органічне виробництво (включаючи період переходу на органічне виробництво), сертифікаційний статус «Demeter» може присвоюватися вже першому зібраному врожаю. Обов'язковою умовою є виконання всіх положень цього Регламенту (в т. ч. в частині повного внесення препаратів) та успішне проходження відповідної інспекції.

- Зазначені вище правила в разі наявності протоколів розділення (поділу) застосовуються відповідно і до переходу новопридбаних ділянок.

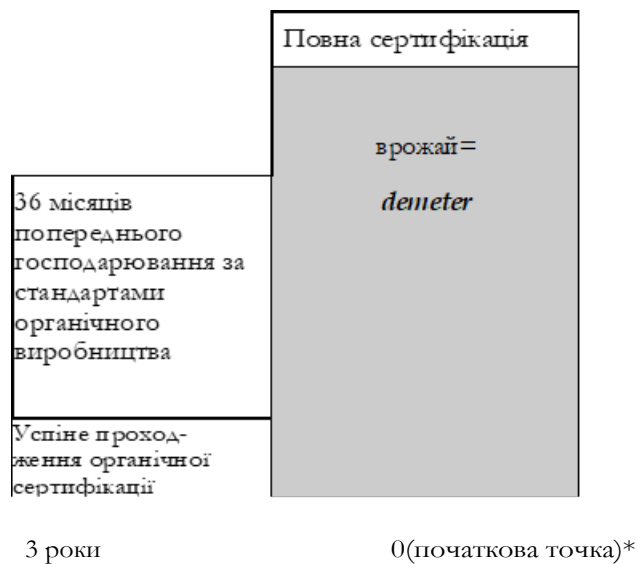
Для продуктів тваринного походження застосовується така норма: в цілому продукт відповідає сертифікаційному статусу корму. Щодо сертифікаційного статусу корму див. Таблицю, наведену в Розділі 6.3.8., а також подальші частини Регламенту, в яких йдеться про закупівлю та реалізацію на ринку.

Таб. 18. Перехід з середньою швидкістю за умови попереднього господарювання за стандартами органічного виробництва щонайменше впродовж одного року

		Повна сертифікація
	12 місяців	врожай= <i>demeter</i>
12 місяців попереднього господарювання	врожай= «на стадії переходу до стандартів <i>Demeter</i> »	
Успішне проходження органічної сертифікації (включно з періодом переходу)		багаторічні культури* врожай=«на стадії переходу до стандартів « <i>Demeter</i> »
- 1	0(початкова точка)*	другий рік

* Початкова точка для сертифікації переходу може по-різному визначатися різними організаціями, що займаються сертифікацією, наприклад, з моменту підписання договору про перехід або затвердження плану переходу.

Таб. 19. Швидкий перехід за умови попереднього господарювання за стандартами органічного виробництва не менше трьох років

* Початкова точка для сертифікації переходу може по-різному визначатися різними організаціями, що займаються сертифікацією, наприклад, з моменту підписання договору про перехід або затвердження плану переходу.

6.4.4.3. Перехід при вирощуванні багаторічних культур у тропічних або субтропічних кліматичних умовах

Оскільки деякі багаторічні культури в тропіках або субтропіках можуть збиратися безперервно або для багатьох культур можливе збирання кількох врожаїв на рік, для визначення строків переходу слід обирати точкою відліку не перший зібраний врожай, а віддати перевагу іншим точкам відліку.

Якщо господарство або переважна його частина пройшла органічну сертифікацію щонайменше за один рік до початку переходу (період переходу при цьому до уваги не береться), продукція може отримати сертифікаційний статус «на стадії переходу до стандартів Demeter» вже в перший рік переходу за умови дотримання всіх трьох наведених нижче вимог:

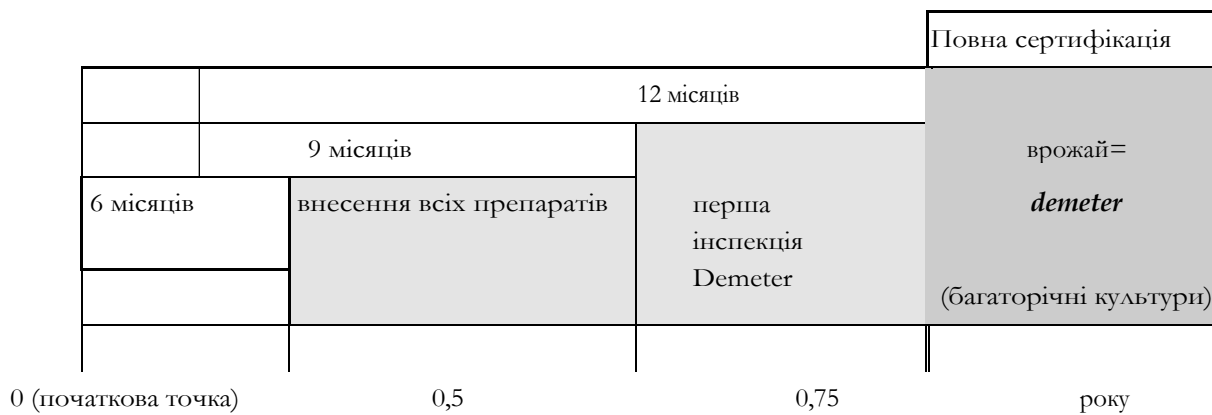
- Не раніше ніж через 12 місяців після початку перехідного періоду (за умови наявності підписаного договору про перехід чи ліцензійного договору).
- Не раніше ніж через шість місяців після повного внесення всіх препаратів.
- Не раніше ніж через три місяці після першого успішного проходження інспекції, під час якої не було виявлено суттєвих відхилень або порушень вимог Регламенту чи невідповідності цим вимогам.

Якщо господарство або переважна його частина пройшла органічну сертифікацію ще за три роки до початку переходу (період переходу при цьому до уваги не береться), зібраний ним перший врожай може отримати сертифікаційний статус Demeter за умови дотримання ще в перший рік переходу всіх трьох наведених нижче умов:

- Не раніше ніж через 12 місяців після початку перехідного періоду (при наявності підписаного договору про перехід чи ліцензійного договору).
- Не раніше ніж через шість місяців після повного внесення всіх препаратів.
- Не раніше ніж через три місяці після першого успішного проходження

інспекції, під час якої не було виявлено суттєвих відхилень або порушення вимог Регламенту чи невідповідності цим вимогам.

Таб. 20. Швидкий перехід при вирощуванні багаторічних культур в тропіках або субтропіках

6.5. Бджільництво й продукти бджільництва

6.5.1. Принципи біодинамічного бджільництва

Бджоли були незмінними супутниками людської культури. Форми їхньої соціальної організації та соціальної поведінки, особливий зв'язок із світлом і харчування за рахунок збору нектару й пилку з незапам'ятних часів були предметом подиву й шанування. Однак нині розвиток популяції бджіл залежить від турботи людини, а тому посилена увага до збереження й примноження бджолиних сімей є важливою метою бджільництва, що здійснюється за стандартами Demeter.

З огляду на великий діапазон об'єкту бджіл і нинішні способи обробітку ріллі не варто розраховувати на те, що за наявних умов бджоли будуть облітати лише або переважно землі, що обробляються біодинамічними методами. Тому вирішальним фактором утримання бджіл за стандартами Demeter, як і у випадку з іншими видами домашніх тварин, є не постійний зв'язок з кормовими угіддями відповідного господарства, а способи утримання й розведення бджіл, що відповідають їхнім природним потребам.

При біодинамічному сільському господарстві культура бджільництва й відповідні заходи здійснюються з урахуванням природних потреб бджіл, а методи ведення бджолиного господарства мають бути влаштовані таким чином, щоб бджоли могли реалізувати свій природний спосіб життя у всій його повноті. У бджільництві за стандартами Demeter бджолині сім'ї мають можливість будувати свої стільники так, як вони роблять це у природних умовах. Основою для відтворення, розмноження, омолодження та селекційно-племінної роботи є інстинкт роїння. Важливою складовою частиною зимових харчових запасів бджіл є мед власного збору.

З огляду на запилення квіткових рослин та властивості бджолиної отрути, яка стимулює життєдіяльність рослин і екосистем, бджоли відіграють важливу роль для природи в цілому. Благотворний вплив бджолосімей, розміщених в окультуреному ландшафті, особливо чітко проявляється у підвищенні врожайності та якості плодів сільськогосподарських культур. Вони є вкрай важливим чинником розвитку будь-якого господарського організму. Тому кожне господарство, що практикує біодинамічні методи, повинне прагнути до утримання бджіл.

6.5.2. Утримання бджіл

6.5.2.1. Розташування бджолосімей

При розміщенні колоній бджіл слід надавати перевагу площам, що обробляються біодинамічними методами або збережені у своєму природному стані. Якщо колонія розташовується на території, яка не має органічної сертифікації, доводиться рахуватися з необхідністю обприскування препаратами для обробітку угідь і насаджень в безпосередній близькості. Це стосується всіх місць розміщення, що використовуються довше трьох місяців.

На одній ділянці можна розміщувати лише стільки бджолиних сімей, скільки необхідно для забезпечення кожної сім'ї пилком і нектаром.

При виборі місць для розміщення бджолосімей необхідно звернути особливу увагу на те, щоб уникнути забруднення продуктів бджільництва від навколишнього середовища. Інформацію про те, як боротися з можливим забрудненням продуктів бджільництва, можна знайти в Розділі 2.7. Залишки.

6.5.2.2 Вулики й стільники – дозволені й заборонені

заходи

Вулик, за винятком з'єднувальних елементів, даху та решітчастого дна, повинен бути повністю виготовлений з натуральних матеріалів, таких як дерево, солома або глина.

- Внутрішню частину вулика можна обробляти тільки бджолиним воском і прополісом бджолярських господарств Demeter.
- Зовнішню обробку вулика дозволяється проводити лише засобами для захисту деревини, виготовленими з натуральної, екологічно безпечної, несинтетичної сировини.
- В разі необхідності очищення чи дезінфекції вулика ці роботи слід проводити виключно термічним (полум'я, гаряча вода) або механічним способом.

Стільникова структура є частиною бджолиної колонії, тому побудова стільників повинна відповідати природному способу їхнього будівництва. При природному способі будівництва бджолині колонії повинні мати можливість будувати стільники без використання штучної вощини.

- Допускається нанесення вузьких стартових смужок із бджолиного воску для позначення напрямку будівництва нового стільника.

По своїй природі бджолиний розплід є закритою структурою. Шляхом будівництва натуральних стільників потрібно забезпечити можливість росту стільників та бджіл у відповідності з природним перебігом розвитку бджолосім'ї. Тому розплідник і розмір рамок повинні бути підібрані таким чином, щоб розплідне гніздо могло органічно рости разом зі стільниками завдяки достатньому «бджолиному простору».

- Обмеження свободи пересування бджолиної матки не допускається; роздільні решітки можуть використовуватися лише на стадії переходу. Після переходу вони можуть застосовуватися лише в обґрунтованих виняткових випадках за наявності спеціального дозволу. Умови видачі спеціального дозволу повинні бути конкретно сформульовані відповідною організацією із здійснення сертифікації (ANG 22B: див. Додаток 7).

- Використання штучної вощини дозволяється лише в магазинному корпусі, але й тут варто відмовитися від штучної вощини.
- Використання парафіну, карнаубського воску або інших заміників воску не дозволяється.
- Для виготовлення стартових смужок або штучної вощини можна використовувати лише натуральний віск і свіжозбудовану вощину з бджолиного

господарства, сертифікованого за стандартами Demeter; за їхньої відсутності можна скористатися стільниками або воском пасік, що мають органічний сертифікат.

Бджолина сім'я повинна підтримувати необхідний баланс власними силами. Заходи в рамках бджільництва за стандартами Demeter спрямовані на підтримку здатності до самовідновлення і самозбереження бджолиних сімей. Втрату окремих сімей, особливо вразливих до певних збудників хвороб або шкідників, слід сприймати як прояв природного відбору.

Якщо захист від хвороб або шкідників є неминучим, дозволяється використовувати такі засоби:

- видалення розплоду,
- теплова обробка,
- повне відокремлення бджолосімей від стільників і розплоду (для побудови нового, незабрудненого стільника),
- трав'яні чаї,
- мурашина, оцтова, молочна, щавлева кислота,
- бактерії *Bacillus thuringiensis* (генетично не модифіковані),
- карбонат натрію (сода) для дезінфекції американського гнильця,
- цукрова пудра або крохмаль для посипання бджіл,
- сіль.

6.5.2.3. Розмноження бджолосімей – дозволені й заборонені заходи

Рій – це природний спосіб розмноження. Розмноження може відбуватися лише на основі інстинкту роїння.

- Допускається використання попереднього рою зі старою маткою в якості штучного рою. Для подальшого розмноження рештки бджолосім'ї можна розділити на штучні рої або відводки.

Як і в будь-якій галузі тваринництва, селекційно-племінний відбір необхідний і при утриманні бджіл. Комірки для виведення маток утворюються в процесі роїння. З метою племінної селекції та боротьби зі шкідниками дозволяється здійснювати заміну матки та роївового маточника за умови, що нова матка походить з процесу роїння.

- Способи виробництва на основі використання багатьох бджолосімей та об'єднань бджолосімей не дозволяються.
- Штучне вирощування маток (шляхом пересадки личинок і тому подібне) не дозволяється. Заборонено штучне запліднення бджолиних маток та використання генетично модифікованих бджіл.
- Заборонено обрізати крильця матки.
- Завжди слід надавати перевагу районованим видам бджіл. Господарювання не повинне ґрунтуватися на постійній інтеграції чужих бджолосімей, роїв і маток. Бджолосім'ї й матки за умови наявності на ринку повинні закуповуватися в бджолиних господарствах, що працюють за стандартами Demeter. Якщо таких немає, можна закуповувати бджолосім'ї й матки у пасік, що пройшли органічну сертифікацію. Бджолині сім'ї господарств, що не сертифіковані за стандартами Demeter або не мають органічного сертифікату, використовувати не дозволяється. Інтеграція бджолосімей самих по собі

(не в комірках) дозволена.

6.5.2.4. Годівля

Мед і квітковий пилок є природним джерелом харчування бджіл. У сезони, коли харчування нектаром з огляду на фазу вегетації (росту) рослин не можливе, слід прагнути до організації годівлі на основі власного меду. Якщо це неможливо, до додаткового корму в період зимівлі додається відповідна частка меду. В якості орієнтира як належну пропорцію в таких випадках можна застосовувати 10% меду (в розрахунку на вагу цукру).

Залежно від кліматичних умов і відповідної тривалості фаз вегетації, уповноважені організації з сертифікації мають право вимагати більший відсоток меду в раціоні годівлі.

В разі використання значно меншої кількості меду (наприклад, за рахунок підгодівлі продуктами, отриманими з молочнокислого бродіння), це має бути належним чином обґрунтовано для інспекції.

- Мед для зимової підгодівлі повинен надходити з власних вуликів господарства. Якщо власного меду немає в достатній кількості, застосовується загальний порядок (режим), використання звичайного (конвенційного) меду не дозволяється.
- До підкормки слід додавати чай з ромашки та сіль.
- Для підвищення стійкості ройових бджіл і бджіл, що залишилися, можна провести підтримуючу підгодівлю (так, як це описано в частині, що стосується зимівлі бджіл).

Якщо необхідна екстрена підгодівля перед останнім збором, її дозволяється здійснювати лише медом від бджолярів з сертифікатом Demeter; додавання будь-якого цукру заборонено.

- Замінники пилку заборонені.
- Заборонене використання подразнюючої (стимулюючої) підкормки.

6.5.3. Добування меду й упаковка

6.5.3.1. Принципи добування меду

Мета полягає в тому, щоб розлити викачаний мед з річного врожаю безпосередньо в торгову тару до його кристалізації. Слід уникати подальшого переливання, повторного нагрівання і тривалого зберігання, оскільки це суттєво впливає на якість меду. У випадку, якщо врожай певних видів меду перевищує звичайний річний обсяг продажу, мед можна зберігати у більших ємностях й переливати в торговельну тару згодом.

6.5.3.2. Добування меду – дозволені й заборонені методи

- В процесі відкачування, пресування, просіювання, освітлення й наступного розливу меду не дозволяється нагрівати його до температури більше ніж 35°C (непрямий тепловий обробіток). Слід уникати будь-якого додаткового теплового обробітку меду. При розливі після зберігання потрібно дотримуватися того ж температурного режиму.
- Фільтрація під тиском не дозволяється.
- Мед ні в якому разі не можна розріджувати.
- Вміст води, вимірний згідно з DIN/АОАС, не повинен перевищувати 18% у помірних кліматичних зонах і 20% у вологих кліматичних умовах. Для вересового меду допускається максимальний показник 21,4%.
- Вміст гідроксиметилфурфурулу (HMF), визначений за методом Вінклера, не повинен перевищувати 10 мг/кг.

- Показник інвертази, встановлений за методикою Зігенталера, має бути не меншим ніж 64 U (за винятком меду з низьким вмістом ферментів, таких як акацієвий мед).
- Віск не повинен контактувати з розчинниками, підбілювачами або іншими добавками. Слід використовувати тільки прилади та ємності зі стійких до окислення матеріалів або покриття, виготовлене з таких матеріалів.

6.5.3.3. Упаковка

- Мед повинен зберігатися в герметичному, темному і прохолодному (при стабільній температурі) місці.
- Не можна використовувати пластикову тару ні для зберігання, ні для транспортування, ні для пакування для поставки кінцевому споживачеві.

Всі вимоги до маркування продуктів бджільництва регулюються міжнародним Регламентом з питань маркування торговим знаком Demeter (див. Розділи 4.1 та 4.5.1).

6.5.4. Перехід

Вимоги, викладені в Розділі 6.4.1. Плану переходу поширюються і на процедуру переходу бджільницьких господарств.

- Щоб отримати право наносити на свою продукцію позначення сертифікаційного статусу «на стадії переходу до стандартів Demeter», необхідне дотримання положень цього Регламенту щонайменше протягом 12 місяців.
- При переході від звичайного статусу до сертифікації за стандартами Demeter в перший рік переходу необхідно перевірити віск на наявність небажаних залишків від попереднього періоду господарювання. В разі перевищення граничних показників віск повинен бути замінений на віск з біодинамічних джерел, а якщо такого воску немає, з органічного сектору бджільництва.
- Кожне господарство зобов'язане пройти через такий перехід, навіть якщо воно почало займатися бджільництвом на початку переходу.
- Тривалість стандартного переходу до отримання сертифікаційного статусу «Demeter» становить три роки (другий і третій рік "на стадії переходу до стандартів «Demeter»). Якщо господарство було сертифіковане як органічне щонайменше за три роки до переходу, відповідна організація з сертифікації може надати згоду на скорочення тривалості переходу.
- Існує можливість поетапного переходу бджільницьких господарств з пасіками, розміщеними в різних місцях, якщо в плані переходу передбачені ефективні заходи з розділення товарів. Документація щодо розділення товарів повинна охоплювати всі місця розташування з протоколами переміщень (переносів), а також переробку та зберігання.

На стадії переходу дозволяються наступні винятки із зазначених вище правил (якщо вони обґрунтовані та описані в плані переходу):

- Роздільний бджолиний розплід.
- Роздільна решітка.
- Наявність комірок з вощини у бджолиному розпліді (з них в кожен рік переходу щонайменше третина має бути замінена будівництвом натуральних (природних) комірок , а в разі скорочення тривалості переходу відповідно швидше).

6.5.5. Сертифікація, залишки й розділення товару

Принцип повного переходу всього господарства в цілому стосується й бджільництва як виду підприємницької діяльності: одночасне виробництво продукції за стандартами Demeter і в рамках органічної сертифікації неможливе ні в форматі бджільництва як одного з напрямків сільськогосподарського виробництва, ні в форматі бджільництва як самостійної одиниці господарсько-виробничої діяльності.

- У господарстві, що працює за стандартами Demeter, можна займатися звичайним (конвенційним) бджільництвом з метою самозабезпечення.
- Утримання бджіл у господарстві з комерційним підґрунтям повинне відповідати щонайменше вимогам органічної сертифікації (якщо національними нормативно-правовими актами або правовими нормами, що мають пріоритет перед цим Регламентом, сертифікація меду не дозволена, ця вимога не застосовується).
- Утримання бджіл третіми особами (бджільництво на умовах підяду) у господарствах, повністю або частково сертифікованих за стандартами Demeter, можна здійснювати звичайними (конвенційними) методами. Уповноважена організація з сертифікації може звернутися з вимогою про надання письмової угоди для більш точного ознайомлення з умовами бджільництва на умовах підяду в господарствах, що працюють за стандартами Demeter (наприклад, стосовно дотримання обмежень на використання засобів виробництва, тощо). Організація, що здійснює сертифікацію, повинна гарантувати, що й при утриманні бджіл на умовах підяду, перевага надається бджолярським господарствам, сертифікованим за стандартами Demeter.
- Інші подробиці та загальну інформацію про сертифікацію можна знайти в Розділі 2.6 «Сертифікація».
- Місця розташування бджолиних сімей (стаціонарні вулики, місця зимівлі та переносу вуликів) повинні бути внесені до реєстру ділянок відповідної місцевості, а у випадку переносу вуликів – до плану переміщення (переносу) з точним зазначенням індивідуальних даних відповідної бджолосім'ї, описом ділянок медозбору, періодом та місцезнаходженням (кадастрові дані й номер ділянки, тощо), обсягами медозбору та кількістю бджолосімей.
- До документації й ідентифікації вуликів, документації сезонних переміщень вуликів, зберігання меду, розділення продукції та зворотної простежуваності застосовуються загальні положення (Розділ 2. 6.4. Документування, розділення, зберігання та потік товарів), а також вимоги відповідної організації з сертифікації.
- В частині поводження із залишками в меді та вуликах діють положення Розділу 2.7 «Залишки», вимоги відповідної організації з сертифікації та відповідні норми на рівні органічної сертифікації.

Додаток 1. Розрахунок кількості тварин (поголов'я)

Розрахунок кількості тварин здійснюється на основі умовної одиниці добрив.

Умовна одиниця добрив становить 80 кг N та 70 кг P₂O₅.

Умовна одиниця (голова) ВРХ (наприклад, корова з номінальною живою вагою 500 кг)

дає 0,7 умовних одиниць добрив на рік.

Таб. 21. Розрахунок кількості тварин

Вид тварин	у.о. ВРХ/ тварину	Вид тварин	у.о. ВРХ/ тварину
Племінний бик	1,2	корови	1,0
ВРХ віком більше 2 років	1,0	ВРХ 1–2 роки	0,7
Телята	0,3	Вівці й кози до 1 року	0,02
Вівці й кози більше 1 року	0,1	Коні до 3 років, поні й малі коні	0,7
Коні старші 3 років	1,1	М'ясні свині (20-50 кг)	0,16
Племінні кнурі	0,3	Племінні свиноматки (в т.ч. поросята до 20 кг)	0,55
Племінні свиноматки без поросят	0,3	Поросята	0,02
Кури-несучки (без додаткового раціону годівлі)	0,0071	Курчата	0,0036
Півники м'ясної породи	0,0036	Качки м'ясної породи	0,005
Індички м'ясної породи	0,0071	Гуси м'ясної породи	0,0036

По тваринах з відхиленнями від стандартних показників виробництва добрив необхідно зробити поправки в бік зменшення або збільшення цих показників. Умовні одиниці добрив розраховуються на базі середньорічного поголів'я тварин, що утримуються на фермі.

Додаток 2. Дозволені для закупівлі корми

Загальні вимоги до годівлі можна знайти в Розділі 6.3.6 «Годівля» та наступних розділах. Загальний порядок діє й при закупівлі кормів (див. 3.1.2 «Походження сировини» й далі). Дозволяється закупівля кормів:

- від сертифікованих згідно зі стандартами Demeter господарств,
 - від господарств, що практикують органічне землеробство (з екологічно сприятливою організацією процесів вирощування),
 - від господарств, сертифікованих згідно з визнаними правовими нормами органічного землеробства,
 - від господарств, що практикують екстенсивні методи землеробства без застосування синтетичних добрив й обприскувальних засобів в т.ч. й на землях, що підлягають дії природоохоронних норм (з обмеженнями),
 - конвенційних кормів (з обмеженнями).
- До 50% сухої речовини в середньостатистичному кормовому раціоні може надходити з земель, які ще не повністю сертифіковані за стандартами Demeter, але на яких здійснюється обробіток біодинамічними методами, і до 20% – з земель із органічним обробітком.
- Добовий раціон в період переходу не може містити більше 50% кормів власного виробництва. Закупівля конвенційних кормів забороняється.
- Відповідальна організація з сертифікації може дозволити закупити не більше 50% органічних кормів для свиней та птиці, якщо доступу до кормів, що відповідають стандартам Demeter, на ринку немає, і ця відсутність підтверджена документально.

Для випробування нових кормів та нових методів переробки кормів потрібний спеціальний національний дозвіл, затверджений Комітетом з питань Регламенту BFDI.

Закупівля кормів повинна бути задокументована та відображена у річному звіті про дотримання вимог Регламенту при здійсненні господарсько-підприємницької діяльності.

а) Годівля жуйних тварин:

- базові (основні) корми, наприклад, сіно, солома, силос, кукурудза й буряк,
- крупи (зерно), висівки та побічні продукти мукомельного виробництва,
- зернобобові,
- сіно з листяних порід,
- трави,
- меляса,
- інші не зазначені лучні й орні культури,

- комбїкорм повинен складатися з наведених вище компонентів,
- фруктові та овочеві відходи,
- побічні продукти переробки (за винятком продуктів тваринного походження).

b) Свині:

На додаток до а) дозволено використання:

- знежиреного молока, сухого знежиреного молока без добавок, молочних продуктів,
- рослинних олій натурального походження (в разі відсутності сумнівів щодо наявності залишків),
- чистих рослинних відходів.

c) Птиця:

На додаток до а) дозволено використання:

- трав'яного борошна та шроту,
- порошку з паприки.

d) Наведені нижче базові корми традиційного походження можуть використовуватися лише в надзвичайних ситуаціях (наприклад, в разі екстремально великих втрат врожаю через стихійні лиха, пожежі тощо) після погодження з контролюючими органами й не повинні бути генетично модифікованими.

- сіно, силос по можливості від господарств, що не практикують інтенсивні методи обробітку й виробництва,
- крупи (зерно) та побічні продукти від переробки зернових мукомельними підприємствами,
- зернобобові (не у вигляді макухи),
- олійні культури, макуха з насіння олійних культур, пресована макуха,
- буряк.

Крім того для застосування процедури, передбаченої пунктом (d), потрібний спеціальний дозвіл відповідної організації з питань сертифікації. (ANG 24: див. Додаток 7).

Додаток 3. Переробка кормів та продуктів для годівлі тварин – добавки та премікси у годівлі

Для випробування нових кормів та нових методів переробки кормів потрібний спеціальний національний дозвіл, затверджений Комітетом з питань Регламенту BFDI.

Переробка кормів і продуктів для годівлі тварин

В разі відсутності біодинамічної сировини, корми, кормові інгредієнти або кормові суміші (див. Додаток 2 і Розділ 3.1.2.) можуть бути доповнені сировиною з сертифікованих органічних джерел, що не піддавався переробці або не містить добавок, не дозволених цим Регламентом.

В разі продажу кормів або кормових інгредієнтів з посиланням на біодинамічні методи вирощування або стандарти Demeter, сільськогосподарським підприємствам або клієнтам в цілому діють такі правила доступу продукту до ринку та вимоги Регламенту з питань маркування:

Добавки та премікси

Дозволяється реалізація на ринку в повному або обмеженому обсязі таких добавок і преміксів:

- сіль для великої рогатої худоби,
- водоростевий вапняк, кормовий вапняк, черепашник,
- морські водорослі,
- трав'яні суміші, мінеральні суміші, вітамінні добавки (=премікси: без ізольованих амінокислот, бажано з натуральних джерел),
- гірське борошно (кізельгур), олія печінки тріски (тільки для нетравоїдних тварин), ріжкове дерево,
- рослинні олії, висівки, пивні дріжджі, меляса як носії в мінеральних кормах, як зв'язувачі пилу та як допоміжні засоби для пресування (макс. 2% інгредієнтів),
- і у бджільництві: цукор (лише в обмеженій кількості, див. Регламент з питань бджільництва).

Премікси не повинні містити генетично модифіковані речовини або бути виробленими шляхом генної інженерії. Відповідні письмові докази надаються інспекційному органу.

Силосні добавки

В якості силосних добавок дозволяється використання таких засобів:

- кормовий цукор,
- зерновий шрот, виготовлений із зерна, вирощеного у відповідності з вимогами Регламенту,
- молочнокислі бактерії,
- сироватка,
- меляса, сіль, волога та суха стружка,
- для забезпечення належної якості кормів у роки з несприятливими погодними умовами: органічні кислоти (без ГМО).

Методи (технології) переробки кормів

Усі методи обробки, дозволені для переробки харчових продуктів Розділом 3.3 цього Регламенту, можна використовуватися і для переробки кормів. Крім того, дозволяється застосовувати:

- Екструзію для переробки сої на корм для тварин.

Додаток 4. Добрива й засоби покращення якості ґрунту, дозволені для застосування в повному або обмеженому обсязі

В принципі, господарство повинно прагнути до самозабезпечення власними добривами. Завезені добрива, згадані в пунктах 1-4, слід використовувати лише в разі необхідності. Використання придбаних засобів підлягає особливому контролю з точки зору якісних параметрів продукції Demeter. По можливості до цих покупних добрив слід також додавати біодинамічні препарати для компостування.

Придбані засоби повинні бути задекларовані в рамках щорічної перевірки та сертифікації. За необхідності результати досліджень на вміст забруднюючих речовин (наприклад, по компосту із зеленої трави, зеленого листя і зелених рослин) надаються за запитом. Випробування нових добрив можна проводити тільки відповідно до вимог федерації Demeter International або відповідної організації з сертифікації.

Будь-яке використання засобів виробництва, що не відповідають вимогам цього Регламенту, може призвести до скасування сертифікації всього господарства або, принаймні, оброблених цими засобами культур та/або полів.

Для випробування нових добрив та засобів покращення властивостей ґрунту потрібний спеціальний національний дозвіл, затверджений Комітетом з питань Регламенту BFDI.

1. Добрива й засоби покращення якості ґрунту для господарств, що мають сертифікат Demeter або органічний сертифікат

Дозволені для використання

Найменування	Додаткові умови
<ul style="list-style-type: none"> ■ Компост, ■ гній із тваринницьких приміщень, рідке і напіврідке добриво тваринного походження, ■ рідке рослинне добриво, ■ органічні відходи (залишки врожаю, тощо), ■ солома, ■ шампост, ■ залишки від виробництва біогазу, тільки якщо субстрати для експлуатації біогазової 	<p>Застосування засобів виробництва здійснюється в загальному порядку (3.1.2. Походження сировини) та з дотриманням принципу наявності пропозиції (3.1.3. Наявність сировини в якості Demeter на ринку). Загалом дозволяється використання будь-якого засобу виробництва, виготовленого господарством, що пройшло сертифікацію</p>

установки, перераховані в цьому Розділі, (пройшли сертифікацію Demeter чи органічну сертифікацію).

Demeter. Використання засобів виробництва від органічних господарств має відповідати зазначеним вище умовам (відсутність засобів виробництва в якості Demeter) й може додатково регулюватися подальшими обмеженнями цього Додатку.

Не дозволені для використання

Описання

Цей Регламент сформульований у формі позитивного переліку: те, що в ньому не згадано в явному вигляді, є забороненим. Попри це, для більшої ясності нижче наведена низка заборонених засобів та заходів. В разі сумнівів просимо зв'язуватися з відповідною організацією, що займається сертифікацією.

В принципі можна застосовувати будь-який виробничий ресурс від господарства, що пройшло сертифікацію Demeter. Виробничі ресурси від господарств, що пройшли органічну сертифікацію, можна застосовувати в загальному порядку та в залежності від їхньої наявності/відсутності. Добрива й засоби покращення якості ґрунту органічного походження (при наявності сертифіката на органічне землеробство), наприклад, покупні добрива будуть описані нижче й у разі необхідності їхнє застосування може бути обмежене.

2. Не сертифіковані добрива й засоби покращення якості ґрунту

Покупні добрива (див. кількісні обмеження в Розділі 6.1.3.1.)

- це засоби удобрення, що є джерелом азоту не мінерального походження. Вони не підпадають під категорію добрив власного виробництва, добрив, що завозяться з інших господарств, сидератів чи добрив, отриманих методом вторинної переробки (див. Розділ 6.1.3. Внесення добрив – загальні положення).
- Перед внесенням на відповідних ділянках добрива, що містять побічні продукти забою, повинні бути компостовані разом з компостними препаратами, якщо це дозволено національним законодавством про добрива.
- До початку сертифікаційної кампанії 2028 року можна використовувати покупні добрива з не сертифікованих джерел. Після цього строку всі комерційні добрива повинні виготовлятися з продуктів, що походять із сертифікованих органічних джерел.

Дозволені для використання

Найменування	Додаткові умови
Фермерський гній з господарств з екстенсивним тваринництвом	<ul style="list-style-type: none"> ■ обробку, як правило, слід проводити на місці, ■ екстенсивне: тваринництво з показником меншим ніж 2,5 у.о. ВРХ /га та доступом до вільного випасу впродовж всього дня.
Гній від поголів'я, що кочує з місця на місце	<ul style="list-style-type: none"> ■ обробку, як правило, слід проводити на місці
Солома й інші матеріали рослинного походження	Застосування засобів виробництва здійснюється в загальному порядку (3.1.2 Походження сировини) та з дотриманням принципу наявності/ відсутності пропозиції (3.1.3. Наявність сировини, що відповідає вимогам до якості Demeter).
Екстракти та препарати з рослин	
Риба	<ul style="list-style-type: none"> ■ компостується та ферментується разом з препаратами, ■ можна замовити аналіз на вміст важких металів, ■ за винятком рибного борошна, отриманого в процесі переробки або рибних відходів рибних господарств.
Продукти з водоростей	слід застосовувати економно з міркувань економії природних ресурсів
Водорозчинні екстракти водоростей	
Біологічне вугілля	
Ячна шкаралупа	
Продукти зі свіжої деревини	<ul style="list-style-type: none"> ■ тирса, кора та деревні відходи (не забруднені фунгіцидами або інсектицидами) і деревна зола з необробленої деревини
Торф	<ul style="list-style-type: none"> ■ без синтетичних добавок
Найменування	Додаткові вимоги

Торф	<ul style="list-style-type: none"> ■ для вирощування молодих рослин, ■ лише якщо немає альтернативи, ■ слід застосовувати економно з міркувань збереження природних ресурсів.
Шрот із рицини	
Зелений компост (компост з органічних відходів) від комунального сектору	За умови дотримання порогових показників по залишках, для орієнтації: див. Постанову (ЄС) 889/2008 щодо органічного виробництва, маркування і контролю в частині зелених відходів комунальних господарств
Мікробні або рослинні активатори компосту	
Гумінові та фульвокислоти	
Ґрунтові вакцини	наприклад: <ul style="list-style-type: none"> ■ ферменти для зернових, ■ азот фіксуючі бактерії, ■ мікориза, ■ ризобії.
Найменування	Додаткові умови
<ul style="list-style-type: none"> ■ Тваринний гній з тваринницьких приміщень на кшталт сухого курячого посліду. ■ Побічні продукти забою та переробки, такі як: <ul style="list-style-type: none"> – рогова мука, – кісткове борошно, – м'ясо-кісткове борошно, – висушена кров, – волосся, пір'я та подібні продукти. 	якщо вони відповідають вимогам Додатку I Регламенту (ЄЕС) № 834/2007 та 889/2008 або в разі використання кісткового та м'ясного борошна, якщо виконуються вимоги Регламенту ЄС 1069/2009 для категорії 3.

Найменування	Додаткові умови
<ul style="list-style-type: none"> ■ рослинні та грибкові залишки або побічні продукти переробки рослин і грибів, такі як вінасс, меляса або подібні продукти, ■ інші засоби, наведені в цьому Додатку 	Розділ 1./2./3.

Не дозволені для використання

Цей Регламент сформульований у формі позитивного переліку: те, що в ньому не згадано в явному вигляді, є забороненим. Попри це для більшої ясності нижче наводиться низка заборонених засобів та заходів. В разі сумнівів просимо зв'язуватися з відповідною організацією, що займається сертифікацією.

Найменування	Додаткові регулювання
Напіврідкі й рідкі добрива тваринного походження	
Рибне борошно від переробки або рибні відходи від розведення риби	
Гуано	Кажанів і морських птахів
Добриво тварин, яких годували генетично модифікованими кормами.	В разі доведеної відсутності тваринницького гною, що не містить ГМО, уповноважена сертифікуюча організація може надати спеціальний дозвіл (ANG 1A:Додаток 7).
Компост з відходів комунального сектору	Побутові відходи, харчові відходи переробної промисловості та сектору громадського харчування
Шлам стічних вод	

3. Мінеральні добрива й засоби покращення якості ґрунту

Дозволені для використання

Найменування	Додаткові умови
Кам'яне борошно	Склад повинен бути відомим.
Глиноземне борошно (наприклад, бентоніт)	

Найменування	Додаткові умови
Хлорид кальцію	CaCl ₂ ; проти плямистості яблук, в разі виявлення дефіциту кальцію

Вапняні добрива	<ul style="list-style-type: none"> ■ вапно повільної дії, ■ доломіт, гашене вапно, черепашковий вапняк, вапно металургійної промисловості*, ■ вапняк з морських водоростей – тільки на мертвому дні в морі або у скам'янілих формах на суші.
Фосфати з низьким вмістом природних важких металів (кам'яні фосфати)	Лише за необхідності і згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту.
Борошно Томаса	Лише за необхідності та згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту.
Калійні солі	<ul style="list-style-type: none"> ■ Лише за необхідності та згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту; при виробництві бананів без доведеної необхідності до рівня 4,0 кг К/ зібрану тонну або 9,1 кг K₂SO₄/т. ■ вміст хлориду не більше 3%, ■ лише мінерали з природних джерел. ■ Допускається лише фізичне розділення солей
Сульфат калію, що містить магнієву сіль	
Сульфат калію	
Сульфат магнію	Лише за необхідності та згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту.
Сірка	Лише за необхідності та згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту.
Мікроелементи	Лише за необхідності та згідно з результатами аналізів ґрунту, тканин чи листя або за наявності інших ознак дефіциту

Не дозволені для використання

Цей Регламент сформульований у формі позитивного переліку: те, що в ньому не згадано в явному вигляді, є забороненим. Попри це для більшої ясності нижче наведена низка заборонених засобів та заходів. В разі сумнівів просимо зв'язуватися з відповідною організацією, що займається сертифікацією.

Найменування	Додаткові вимоги
Синтетичні джерела азоту	
Чилійська селітра	

Водорозчинні фосфорні добрива	
Чисті калійні солі	з вмістом хлориду більше 3%
Вапняні добрива	Швидко діючі види вапна дозволяється використовувати лише для дезінфекції.

4. Субстрати, ґрунти, стаканчики (горщики) й інші допоміжні засоби

Дозволені для використання

Найменування	Додаткові вимоги
Допоміжні засоби для сівби	наприклад: <ul style="list-style-type: none"> ■ кам'яне борошно, ■ природні полімери.
Добавки до субстратів	<ul style="list-style-type: none"> ■ вермикуліт, ■ вулканічна лава, ■ перліт.

*) якщо вони відповідають вимогам Додатку I Регламенту (ЄЕС) № 834/2007 та 889/2008 або в разі використання кісткового та м'ясного борошна за умови дотримання вимог Регламенту ЄС 1069/2009 для категорії 3.

Додаток 5. Дозволені заходи й діючі речовини для догляду за культурами й лікування хвороб

Використання перелічених тут засобів, особливо в пунктах 3 і 4, слід здійснювати лише за наявності доведеної необхідності і тільки в тому випадку, якщо поширення шкідників не вдасться втримати під контролем за допомогою біодинамічних заходів (наприклад, ритмічне обприскування роговим кремнієм при зараженні комахами, золіття). При використанні певних засобів (наприклад, сірки, піретруму) особливо увагу слід звертати на потенційний ризик для популяції корисних комах.

Випробування нових засобів і методів догляду за рослинами та їхнього лікування можуть здійснюватися лише за умови отримання спеціального дозволу для відповідної країни, що надається Комітетом з питань Регламенту федерації Demeter International.

Купуючи комерційні препарати, слід подбати про те, щоб вони не містили активних діючих речовин, не дозволених цим Регламентом або вироблених з трансгенних організмів.

1. Біологічні й біотехнічні заходи

- Популяризація та використання природних ворогів збудників хвороб і шкідників сільськогосподарських культур (хижих кліщів, паразитичних ос тощо).
- Стерилізовані самці комах.
- Пастки для комах (кольорові пастки, клейкі (ліпки) пастки, пастки з атрактантами).
- Феромони (сексуальні аромати; атрактанти в пастках і диспенсерах).
- Механічні засоби захисту (механічні пастки, огорожі проти равликів тощо).
- Репеленти (не хімічні й не синтетичні засоби відлякування й захисту та пестициди). Застосовуються лише на частинах рослин, не призначених для споживання людиною або твариною.
- Покриття (наприклад, вапно проти комах).

2. Клейкі засоби, засоби для догляду за рослинами

Препарати, що підвищують стійкість рослин і пригнічують певних шкідників та хвороби, наприклад:

- Рослинні препарати (кропив'яна гноївка, чай з хвоща, чай з полину тощо), прополіс, молоко та молочні продукти, гомеопатичні засоби.
- Рідке скло* (наразі не дозволене в ЄС) (силікат натрію, силікат калію).
- Кварцовий пісок, силікат алюмінію.
- Хітозан.
- Допоміжні речовини: зв'язуючі речовини, змочувачі, емульгатори, олія.
- Інші засоби, схвалені та оприлюднені Комітетом з питань Регламенту Demeter International.

3. Засоби проти грибкових захворювань

- Чиста сірка та сублімована сірка.
- Рідке скло* (наразі не дозволене в ЄС) (силікат натрію, силікат калію).
- Карбонат калію.
- Ефірні олії рослинного походження.
- Рослинні екстракти, отримані методами, дозволеними для використання цим Регламентом і якщо продукт не містить інших допоміжних речовин або носіїв.
- Мікроорганізми/бактеріальні препарати.
- Карбонат натрію.
- Хлорид натрію.
- Фунгіцид Cerevisan.

4. Засоби проти шкідників тварин

- Мікроорганізми: вірусні, грибкові та бактеріальні препарати (наприклад, *Bacillus thuringiensis*, вірус гранульозу).
- Спіносад за умов наявності спеціального дозволу уповноваженої організації із сертифікації (ANG 7: див. Додаток 7).
- Екстракти й порошок піретруму, але тільки за умов дотримання таких обмежень:
 - відсутність синтетичних піретроїдів,
 - не у вирощуванні грибів,
 - дозволено застосовувати для захисту при зберіганні лише без хімічних або синтетичних синергістів,
 - дозволено використовувати для вирощування без хімічно синтезованих синергістів за наявності спеціального дозволу від відповідної організації з сертифікації (ANG 7A: див. Додаток 7),
- Чай з деревини квасії.
- Олійні емульсії на рослинній основі (без хімічно синтезованих інсектицидів) (всі культури)
- Олійні емульсії (без хімічно синтезованих інсектицидів) на основі мінеральних олій для багаторічних культур; тільки до початку цвітіння (за винятком рослин, що цвітуть цілий рік) і тільки за відсутності ефективних рослинних олій.
- Калійне мило (м'яке мило), жирні кислоти.
- Азадірахтин з деревини німу (інсектициди з деревини німу)*.
- Желатин, гідролізовані протеїни.
- Фосфат Fe(III) (феррамол від слизнів).
- Кам'яне борошно, кава.
- Засоби для використання у тваринницьких приміщеннях та на тваринах: діатомова земля, липкі стрічки від мух, ефірні олії.
- Мальтодекстрин.
- Терпени (евгенол, гераніол і тимол).
- Хлорид натрію.

5. Допоміжні засоби, використання яких дозволяється лише для обробки спеціальних і багаторічних культур, а також декоративних рослин

- Діатомова земля (наразі заборонена в ЄС), якщо за умовами відповідної органічної сертифікації її застосування дозволене.
- Гідроксид кальцію.
- В разі крайньої необхідності можна використовувати мідь у середньому 3 кг/га на рік протягом семи років і бажано не більше 500 г/га за одне обприскування. У виноробних та хмелярських регіонах з високим ризиком грибкового зараження уповноважена організація з питань сертифікації може надати спеціальний дозвіл на використання в середньому 4 кг/га на рік протягом п'яти років. (ANG 25: див. Додаток 7).
- Препарати сірки, такі як *herat sulphuris*, сірчано-вапняний відвар (фунгіцид, інсектицид, акарицид), якщо за умовами відповідної органічної сертифікації їхнє застосування дозволене.
- Етилен для індукції цвітіння ананасів, якщо за умовами відповідної органічної сертифікації його застосування дозволене.

Додаток 7. Спеціальні дозволи

В міжнародному Регламенті федерації Demeter передбачені наведені нижче спеціальні дозволи, які можуть ухвалюватися уповноваженими національними організаціями. Детальну інформацію про сферу застосування та засадничу процедуру надання спеціальних дозволів можна знайти в розділі 2.6.5. Спеціальні дозволи.

Таб. 22. Національні спеціальні дозволи

№ ANG	Коротке описання	Відповідний розділ	Інші критерії/обмеження
1	Придбання необробленого звичайного насіння або звичайних саджанців	6.1.2.2./ 6.1.2.3.	
1A	Завезення добрив від тварин, яких годували ГМО-кормами	Додаток 4	Критерії для надання спеціального дозволу: <ul style="list-style-type: none"> ■ Добриво повинно бути компостоване не менше 1 року або за допомогою інтенсивного процесу швидкого компостування. ■ Компост повинен бути промаркований і поміщений в окрему компостну купу. ■ Походження, кількість і застосування повинні бути належним чином задокументовані.
1B	Біосоляризація	6.1.5.5.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Негайне застосування препарату з рогового гною та коров'яку після біосоляризації. ■ Тільки в поєднанні з концепцією сівозміни. ■ Повторне звернення щодо видачі спеціального дозволу не раніше, ніж через три роки.

1C	Стерилізація поживних середовищ при вирощуванні грибів, ґрунтів і субстратів	6.1.8.6.	■ Внесення препаратів з рогового гною та коров'яку відразу ж після стерилізації.
1D	Вирощування без світла для грибів, які реагують на світло, якщо з огляду на кліматичні умови потрібні приміщення для вирощування з теплоізоляцією	6.1.7.4.	
1E	Цілеспрямоване збагачення CO ₂ в теплицях	6.1.6.5.	
2	Ґрунт без рослинності – плодіві та інші багаторічні культури	6.1.6.	В перший рік посадки або на постійній основі при вирощуванні в напівпосушливих кліматичних умовах
3 A	Готові ґрунти та субстрати, які не відповідають загальним вимогам	6.1.6.1.	
4	Розчищення (вирубка) на особливо цінних природоохоронних територіях	6.1.9.1	
4A	Незастосування препаратів на крутих схилах та важкодоступних поверхнях	6.2./ 6.3.6.6.	
4B	Внесення в меншій кількості біодинамічного препарату 501 на пасовищах та кормових угіддях	6.2.	Щонайменше раз на три роки на пасовищах і щонайменше на двох третинах кормових угідь щороку
5	Полив підземними ґрунтовими водами або невідновлюваними водними ресурсами	6.1.9.2	■ Дозвіл повинен ґрунтуватися на плані з описанням наслідків забору води. ■ Лише за наявності детального плану управління водними ресурсами.
5A	Виробнича кооперація з органічним господарством	6.3.4.	Обмеження див. 7.3.4.
5B	Дозвіл на проведення заходів з підготовки води для поливу/зрошення	6.1.9.3.1.	■ Лише в разі доведеної необхідності. ■ Лише за наявності доказів, що методи дозволені раніше, виявилися менш дієвими.
6	Прив'язне утримання	6.3.5.	Окремі тварини з міркувань безпеки, все поголів'я в будівлях, зведених до 2000 року, не стосується свиней, телят і молодняка великої рогатої худоби

7	Застосування спіносаду для захисту тварин від шкідників	Додаток 5	
7A	Піретрум в процесі вирощуванні	Додаток 5	Без застосування хімічних чи синтетичних синергістів.
8	Спеціальні дозволи на обмежений період часу стосовно тваринницьких приміщень та відкритих майданчиків для виходу	6.3.5.	<ul style="list-style-type: none"> ■ надто мале тваринницьке приміщення, ■ немає доступу до стоячої чи проточної води для водоплавних тварин, ■ пташники, які не відповідають усім умовам, ■ відкрита зона для птиці, не покрита травою, ■ відсутність рослин чи дерев для захисту при перебуванні тварин на відкритому повітрі.
9	Відсутність майданчиків для виходу або вільного випасу для ВРХ	7.3.5./ 7.3.5.1.	
10	Відсутність можливості виходу для свиней	6.3.5.3.	
11	Обезроження	6.3.5.1.	Із щорічною перевіркою.
12	Пташники (птахоферми), збудовані до червня 2013 року	6.3.5.4.	Лише в разі максимальних кількісних показників поголів'я.
13	Екологічні корми – закупівля до 50 % для свиней і птиці	6.3.6.2./ 6.3.6.9./ 6.3.6.10.	Необхідні докази відсутності пропозиції.
14A	Менше 3 кг сіна/тварину в раціоні зимової годівлі	6.3.6.3.	Силос із трави чи конюшини як замітник.
15	Тварини, що здаються на догляд на певний період часу	6.3.6.7.	Заявка на видачу спеціального дозволу повинна містити чітке описання ситуації, в якій утримуються тварини, зокрема стосовно вжитих заходів для чіткого розділення.
16	Спільні конвенційні (звичайні) пасовища	6.3.6.8.	
18	Закупівля тварин конвенційного (традиційного) походження	6.3.8.1	До 40% поголів'я, інші обмеження див. 7.3.8.1.
19	Закупівля конвенційних (звичайних) поросят	6.3.8.5.	Можуть продаватися максимум під маркою «на стадії переходу до стандартів Demeter»
20	Закупівля конвенційних (звичайних) півників на відгодівлю	6.3.8.6.	

21	Продовження строків переходу	6.4.2.	<ul style="list-style-type: none"> ■ До п'яти років при вирощуванні багаторічних культур і декоративних рослин, ■ для тваринництва, що здійснюється традиційними методами, до трьох років (в разі відмови від тваринництва після цього строку), ■ для органічних тваринницьких господарств – до п'яти років.
22	Бджільництво – роздільна решітка після переходу	6.5.2.2.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Лише в достатньо обґрунтованих випадках, ■ відповідна організація із сертифікації повинна встановити умови, що підлягають виконанню, для видачі спеціального дозволу.
24	Відхилення від загального режиму годівлі	6.3.6./ Додаток 2	<ul style="list-style-type: none"> ■ Лише в разі непередбачуваних подій, таких як екстремальні кліматичні умови, стихійні лиха, пожежі, тощо, ■ відхилення від вимог до годівлі, схвалені організацією з сертифікації, повинні відповідати принципу наявності пропозиції на ринку та загальному порядку: спочатку – скорочення частки кормів власного виробництва, потім – скорочення частки Demeter, потім зменшення органічної частки і аж до 100 % частки конвенційних кормів, ■ конвенційна частка обмежується кормами, зазначеними у Додатку 2 d).
25	Застосування міді у хмелярстві й виноградарстві, 4 кг/га в середньостатистичному вимірі на 5 років	Додаток 5	

Заявка на отримання спеціального дозволу у сфері виробництва, не зазначеного в цій таблиці, повинна подаватись до Комітету з питань регламенту Біодинамічної федерації Demeter International.

Додаток 8. Мінімальний вік забою птиці

Таб. 23. Мінімальний вік забою птиці

Вид птиці	Мінімальний вік у днях
Кури	81
Пекінські качки	49
Самки мускусних качок	70
Самці мускусних качок	84
Качки мулард	92
Цесарки	94
Індички та гуси м'ясної породи	140

Додаток 10. Біодинамічні препарати

Цей додаток містить додаткові рекомендації щодо виробництва та використання біодинамічних препаратів; основні вимоги, що стосуються сертифікації, викладені в Розділі 6.2.

1. Загальні положення

Біодинамічні препарати (далі – «препарати») – це природні засоби, які використовуються в дуже малих дозах для сприяння розвитку мікроорганізмів у ґрунті, росту та якості рослин і здоров'я тварин. Вони діють як «біорегулятори», тобто стимулюють самоорганізацію біологічних систем (Raupp and König 1996).

- Вони є важливим, неодмінним базовим компонентом біодинамічного сільського господарства. Тому їхнє застосування прописане у Регламенті Demeter як обов'язкове для виконання.
- Препарати виготовляються на сільськогосподарському підприємстві з частин рослин, коров'ячого гною або кварцового борошна. Деякі з цих матеріалів закопують у землю в оболонках органів тварин щонайменше на півроку, а в кінці технологічного процесу оболонки (плівки) органів відділяються від препаратів і здійснюється їхня належна утилізація.
- Норми внесення препаратів для розпилення становлять 50-300 г/га (роговий гній) або 2,5-5 г/га (роговий кремній) та 1-2 куб. см компостного препарату на 10 м³ компосту або гною/гноївки.
- Для культур, урожай яких збирають безперервно цілий рік (наприклад, банани), рекомендується застосовувати препарати для обприскування щонайменше тричі на рік.
- Для отримання більш детальної інформації щодо виготовлення та використання препаратів просимо звертатися до своїх національних організацій за наданням відповідних посібників.

2. Основні принципи виробництва препаратів

Біодинамічні препарати найкраще виробляти в самому господарстві з опорою на природні процеси (наприклад, зимова сплячка ґрунту та літня активність ґрунтових мікроорганізмів). Компоненти, необхідні для препаратів, повинні в максимально можливому обсязі надходити з власного господарства.

Крім того, основним принципом виготовлення і дієвості препаратів є забезпечення зв'язку з живими біологічними процесами. Вибір органів здійснюється з урахуванням їхньої загальної функції в організмі тварини. В процесі виготовлення використовуються оболонки органів, які виконують функцію концентрації всіх конструктивних життєдайних сил із наколишнього середовища на субстанції, що поміщені в органі.

Це вимагає застосування оболонок органів, якість яких відповідає якості харчових

продуктів, а тому про технічну дезінфекцію оболонок органів не може бути й мови.

Цей особливий метод виробництва забезпечує використання тонкого матеріального потенціалу препаратів, які за своєю дією можна порівняти з гомеопатичними ліками.

3. Речовини та оболонки, необхідні для приготування препаратів

Для приготування препаратів застосовуються такі компоненти (в дужках вказана необхідна кількість органічного матеріалу в розрахунку на одиницю площі):

Таб. 24. Препарати – матеріали й оболонки

Препарат	Матеріал	Орган тварини	Потрібна кількість/рік
Розприскувальні препарати			
Роговий гній	Гній ВРХ	Коров'ячий ріг	1 ріг/га(1*)
Роговий кремній	Кварцеве борошно	Коров'ячий ріг	1 ріг/25 га
Компостні препарати			
Ромашка	Цвіт	Тонка кишка (2*)	30 см/100 га
Кора дуба	Кора	Череп (3*)	1 череп/300 га
Кульбаба	Цвіт	Брижа (4*)	30 x 30 см/100 га
Положення Регламенту ЄС 1774/2002 (щодо субпродуктів тваринного походження) не поширюються на:			
Деревій	Цвіт	Міхур (5*)	1 міхур /250 га
Кропиву	Надземна частина рослини	(немає)	
Валер'янка	Екстракт цвіту	(немає)	

Примітки: (1*): з 5-разовим застосуванням; (2*): тонка кишка ВРХ з країн, де немає губчатопоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби; (3*): черепи домашніх тварин (кістковий панцир): свиней, коней або ВРХ (віком до 1 року); (4*): брижа великої рогатої худоби; (5*): оленьчий міхур (не з Північної Америки)

4. Походження й обробка органів

Потрібно в максимально можливому обсязі використовувати органи тварин з власного господарства. Лише у випадку з рогами можна використати роги ВРХ з підприємств по виробництву рогових добрив.

Тонку кишку великої рогатої худоби наразі можна використовувати лише з країн, в яких немає губчастоподібної енцефалопатії ВРХ, якщо інше не передбачено законом.

Всі органи (за винятком оленього міхура і рогів) є матеріалом категорії 3, придатним для харчових продуктів відповідно до Регламенту (ЄС) 1774/2002.

Органи використовуються свіжими або у висушеному стані.

Перед наповненням дубовою корою череп очищають від м'яса за допомогою мікробної мацерації в закритому компостері в суміші тирси і компосту, а залишки очищення відправляють на утилізацію тваринних решток.

Під час виробництва препаратів (заповнені) органи повинні бути у належній формі захищені від поїдання дикими тваринами (наприклад, за допомогою неглазурованих глиняних квіткових горщиків, огорожі від тварин тощо).

Після виготовлення залишки оболонок органів відділяються від препарату й відправляються на утилізацію тваринних решток.

5. Оцінка ризиків

Застосування біодинамічних препаратів пов'язане з додатковими ризиками, тому що:

- використані оболонки органів або мають якість харчових продуктів (череп, тонка кишка, брижа), або можуть бути використані як добриво (роги),
- після виготовлення органи відділяються від самого препарату й утилізуються,
- природне розкладання патогенних мікробів і біологічна стабілізація окремих препаратів може бути досягнута шляхом гниття, що триває щонайменше шість місяців,
- кількість препарату, що використовується, надзвичайно мала (кілька грамів на гектар),
- препарати вносяться не в саму рослину, а в ґрунт у формі комерційних (покупних) добрив чи добрив власного виробництва.

З огляду на невелику кількість засобів, що використовуються та описані вище, природні процеси мікробіологічного розкладу в ґрунті, виробництво та використання препаратів можна класифікувати як таке, що позбавлене ризиків.

Рекомендована література:

Raupp, J. & U. J. König (1996): Biodynamic preparations cause opposite yield effects depending upon yield levels. Biol. Agric. & Hort. 13, 175-188

Wistinghausen, C. v., W. Scheibe, H. Heilmann, E. v. Wistinghausen, U. J. König (1997): Anleitung zur Anwendung der biologisch-dynamischen Präparate. Arbeitsheft Nr. 2. Stuttgart, 2. Aufl.

Wistinghausen, C. v., W. Scheibe, E. v. Wistinghausen, U. J. König (1998): Anleitung zur Herstellung der biologisch-dynamischen Präparate. Arbeitsheft Nr. 1. Stuttgart, 3. Aufl.

*) за умови відповідності положенням Додатку I А, абзац 2.3 Регламенту (ЄЕС) 834/2007 та 889/2008

7. Регламент з питань переробки в залежності від виду продукту

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

7.1. Регламент з питань пакування

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2019 року

Дата перегляду: червень 2022 року

7.1.1. Сфера дії

Цим Регламентом регулюються питання щодо пакування продукції Demeter для кінцевого споживача. Упаковка в процесі виробництва, вторинна упаковка (упаковка-дисплей) та третинна упаковка не підпадають під сферу дії цього Регламенту.

Просимо звернути увагу на те, що в цій частині викладено лише загальні положення щодо пакування. В Регламенті з питань виробництва продуктів можуть бути сформульовані додаткові обмеження залежно від категорії продукту.

7.1.2. Загальні положення

Цей Регламент з питань пакування наразі доопрацьовується. Якщо ви вже використовуєте або бажаєте використати види упаковки, які не вказані тут, зверніться, будь ласка, до Вашої національної організації або Комітету з питань регламенту Міжнародної біодинамічної федерації Demeter International.

Упаковка та продукція Demeter повинні завжди йти в ногу з передовими екологічними практиками:

- Мінімізуйте використання матеріалів, уникайте упаковки, яка створює враження більшого об'єму, ніж її реальний вміст.
- Там, де це можливо, слід завжди надавати перевагу системам багаторазового використання або, принаймні, системам, що забезпечують можливість

вторинної переробки (рисайклінгу).

- Слід уникати переупаковки, зокрема у формі окремих невеликих пакувальних одиниць у складі загальної упаковки, або додаткових декоративних обгортки.

7.1.3. Категорично заборонені пакувальні матеріали

- В упаковці або в покритті упаковки не можна використовувати **наноматеріали**. Питання маркування наноматеріалів наразі недостатньо врегульоване в законодавстві. В разі сумнівів просимо звернутися ще раз до Вашого виробника або попросити в нього декларацію, що підтверджує невикористання нанорозмірних речовин. Нанорозмірні частинки можна знайти в упаковці, наприклад, у продуктах зі спеціальним антибактеріальним покриттям, особливими властивостями з точки зору проникнення (випаровування) газів та верхньому шарі з особливими адгезійними властивостями.
- Матеріал для упаковки не повинен містити **засобів захисту від цвілевих грибів**.
- Забороняється використання покриття, барвників або друкарських фарб, до складу яких входять фталати, якщо вони вступають у прямий контакт з харчовими продуктами.
- **Полівінілхлорид (ПВХ)** і хлоровані упаковки загалом заборонені. Оскільки наразі не існує в достатній кількості альтернативних варіантів для всіх випадків технічного застосування (зокрема для кислотомісних продуктів і загалом для пляшкових кришок), відповідна організація з сертифікації може надати спеціальний дозвіл на використання ПВХ-вмісного внутрішнього покриття кришок і пляшкових пробок (ANGV XIX: Розділ 7.19).
- Пакувальний матеріал не повинен виготовлятися з матеріалів чи речовин, які містять **генетично модифіковані організми** або генетично модифіковані ферменти, є їхніми похідними або виробляються з їхнім використанням. Це стосується, зокрема, біопластику, виготовленого з генетично модифікованої відновлюваної сировини.
- Забороняється використання **синтетичного покриття** для сиру, якщо воно містить фунгіциди.

7.1.4. Матеріали для упаковки, використання яких дозволене в повному або обмеженому обсязі

Таб. 25. Перелік груп продуктів та їхніх скорочень (аббревіатур)

Абр.	Група продуктів	Абр.	Група продуктів
A	Алкоголь	MI	Молоко й молочні продукти
B	Пиво	OG	Фрукти й овочі
BB	Хліб і випічка	OEL	Олії й харчові жири
FW	М'ясо й ковбаса	SM	Підсолоджувачі, шоколад, морозиво
G	Продукти із зернових культур, паста, тофу	SMN	Молочні продукти для немовлят
KG	Трави й спеції	W	Вино
KOS	Косметика	MI	Молоко й молочні продукти
SGN	Продукти із сої, зернові й горіхові напої		

Таб. 26. Види упаковки, дозволені для використання в повному або обмеженому обсязі

Матеріал	Група продуктів	Коментарі/Обмеження	
Папір			
Папір	всі	Вибілений папір або картон без вмісту будь-якого хлору (ТСФ) або ж елементарного хлору (ЕСФ). Папір вторинної переробки повинен бути обробленим без застосування будь-якого хлору (РСФ); сполуки мінеральних олій в друкарських фарбах можуть потрапити в продукт через макулатуру та картонну упаковку. В разі придбання чи використання продуктів, до складу яких входять жири та олії, а також продуктів з тривалим терміном зберігання, радимо Вам проконсультуватися з виробником щодо уникнення ризиків та можливих обмежень.	
Восковий папір	всі		
Папір з поліетиленовим покриттям	всі		
Картон/тиснений або гофрований картон	всі		
Картонна упаковка/з поліетиленовим покриттям	всі	Поліетиленове покриття з одного або обох боків	
Пергамін/пергаментний папір	всі		
Матеріал	Група продуктів	Коментарі /Обмеження	
Алюміній			
Алюмінієва фольга	всі (крім вина)	В разі неминучості використання з технічних міркувань (за оцінку неминучості з технічних міркувань відповідає організація, що здійснює сертифікацію).	
Алюмінієвий композит (з картоном, ПЕ)	OG,MI,SGN	Для свіжого молока й напоїв та рідких продуктів	
Ємності з алюмінію	OG,OEL	Лише для гірчиці, хрону, майонезу і т.д.	
Пластмаси на основі мінеральних олій			
Поітилен (PE)	всі (крім вина)	відповідно окремо або у поєднанні один з одним	Просимо звернути увагу на можливі обмеження у Регламенті з питань переробки в залежності від виду продукту
Поліпропілен (PP)	всі (крім вина)		
Поліамід (PA)	OG,G,FW, MI		
Поліакрил	G	Просимо звернути увагу на можливі обмеження у Регламенті з питань виробництва продуктів	
Полістирол/полістирен (PS)	MI	Лише у стаканчиках К3 у поєднанні з картонними обгортками	
Поліетилентерефталат (PET)	OG;MI	Лише для напоїв і лише в рамках систем багаторазового використання	
	FW,MI,G	Лише в листах для термоформування	
Гідрат целюлози/целофан	SM,G	Індивідуально, у поєднанні з іншими речовинами або	

		у виглядів покриття
Біопластик/технічні біополімери на біологічній основі		
Поліетилен (PE)	всі	Загалом, біопластик, як правило, не має жодних екологічних переваг; у будь-якому випадку, матеріал не повинен містити генетично модифіковану відновлювану сировину або бути виготовленим з неї.
Ацетат целюлози (CA)	всі (крім вина)	
Компостована або біорозкладна упаковка		
Пластмаси на базі крохмалю (крохмальні суміші, полімерна сировина, полівініловий спирт/PVAL, термопластичний крохмаль)	всі (крім вина)	Якщо вони відповідають європейському стандарту для компостованої упаковки (EN 13432).
Полімолочна кислота (PLA)		
Продукти з целюлози		
Полігідроксижирні кислоти (PHF)		
Інші матеріали		
Кераміка	всі	
Листовий метал і жерсть	всі (крім вина)	Зварені, а не паяні
Скло	всі	

7.2. Фрукти й овочі

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: червень 2022 року

7.2.1. Сфера дії

В цьому розділі Регламенту сформульовані правила переробки фруктів та овочів, включаючи гриби, картоплю та картопляні продукти. Він укладений у формі позитивного переліку: всі методи переробки, добавки, технологічні домішки, не згадані в ньому, є забороненими для використання. У разі виникнення сумнівів просимо звернутися до своєї організації, відповідальної за сертифікацію або до Комітету з питань регламенту BFDI.

7.2.2. Добавки, технологічні домішки, фільтрувальний матеріал та методи обробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й переробки фруктів та овочів можна знайти в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.2.3. Фрукти

Загальні положення – фрукти

- Термічна обробка, наприклад, пастеризація, стерилізація та автоклавування, повинна використовуватися з урахуванням мікробіологічної стабільності та терміну придатності продукту. Для досягнення бажаного результату слід обирати найбільш бережливий підхід; у разі сумнівів рішення про прийнятність відповідного методу обробки ухвалюється уповноваженою організацією з питань сертифікації.
- Асептичний розлив є бажаною й реальною технологією; обробку паром слід проводити з використанням багатоступеневих теплообмінних апаратів або тонкоплівкових випарників по можливості у вакуумі, наприклад, у вакуумному випарнику.
- Попереднє очищення можна проводити технічною водою; остаточне очищення плодів проводиться виключно чистою питною водою.
- Дозволено підсолоджування плодівих консервів. Заливна рідина може бути приготована з харчовим медом, цукром або цукром-сирцем. З міркувань

фізіології харчування слід дотримуватися максимально можливих низьких концентрацій.

- Виробництво концентратів фруктових соків з фруктових соків або необроблених фруктових екстрактів дозволяється лише без додаткового підсолоджування; повторне розведення соків з концентратів фруктових соків не дозволяється.
- Дозволено виробництво нектару з кісточкових і зерняткових фруктів, дикорослих фруктів і ягід.
- Дозволяється виробництво фруктового сиропу; додаткове підсолоджування фруктової м'якоти заборонено; фруктовий мус можна підсолодити медом або цукром.

Добавки, технологічні домішки та методи переробки в залежності від типу продукту Фрукти

- Для досягання бананів дозволяється застосовувати етилен;
- для фруктових спредів можна використовувати пектин (E 440, неамідований), агар-агар (E 406; без фосфатів або сульфату кальцію і без діоксиду сірки в якості консерванту) і камедь саранових бобів (E 410).
- Як інгредієнт може використовуватися нативний і прежелатинізований крохмаль.
- Можна використовувати ферменти та закваски, але вони повинні відповідати вимогам, зазначеним у Розділі 3.3 цього Регламенту.
- Дозволяється використовувати рослинну олію та рослинні жири (неетерифіковані або затверділі) як розпушувачі для сухофруктів.
- Використання рослинних білків (наприклад, горохового білка) для покращення зовнішнього вигляду або освітлення фруктових соків допускається за умови отримання спеціального дозволу від уповноваженої національної організації (ANGV X: Розділ 7.18.).
- Додавання сахарози в сухому вигляді або у вигляді сиропу заборонено.
- Для очищення, освітлення та фільтрації фруктових соків можна використовувати діатомову землю, бентоніт і желатин.
- Механічне подрібнення й гомогенізація заборонені.

7.2.4. Овочі (в т. ч. печериці і картопля)

Загальні положення – овочі

- Термічна обробка, наприклад, пастеризація, стерилізація та автоклавування, повинна використовуватися з урахуванням мікробіологічної стабільності та терміну придатності продукту. Для досягнення бажаного результату слід обирати найбільш бережливий підхід; у разі сумнівів рішення про прийнятність відповідного методу обробки ухвалюється уповноваженою організацією з питань сертифікації.
- Асептичний розлив є бажаною й реальною технологією; обробку паром слід проводити з використанням багатоступеневих теплообмінних апаратів або тонкоплівкових випарників по можливості у вакуумі, наприклад, у вакуумному випарнику.
- Попереднє очищення можна проводити технічною водою; остаточне

очищення плодів проводиться виключно чистою питною водою .

- Механічні методи очищення загалом дозволені; дозволяється застосовувати механічні методи чищення тих овочів, шкірка яких не придатна для споживання. Для очищення можна також використовувати пару.
- Дозволяється використовувати всі методи обробки овочів натуральними кислотами, такими як концентрат лимонного соку, оцет або молочна кислота.

Добавки, технологічні домішки та методи переробки в залежності від типу продукту Овочі

- Дозволяється застосування діатомової землі/кізельгуру.
- Заморожування овочів з додаванням рідини заборонено.
- Томатну пасту отримують з м'якоті шляхом випарювання. Дозволяється коригування сухої маси свіжою м'якоттю.
- Дозволяється використання стартових культур для квашення овочів.
- Харчовий мед, цукор-пісок і цукор-сирець можна додавати в кількості до 1%.

7.2.5. Упаковка фруктів та овочів

Загальні вимоги до упаковки фруктів та овочів, наведені в Розділі 7.1. Регламенту з питань упаковки, діють в повному обсязі, додаткові обмеження для фруктів і овочів наступні:

- Забороняється пакування свіжих фруктів і овочів у пластик, виготовлений на основі мінеральних олій або на біологічній основі. Це стосується й упаковок, які хоча б частково складаються з вищезгаданих матеріалів.
- Для чутливих фруктів та овочів (свіжа зелень, салат, ягоди, морква та помідори черрі) можна використовувати пластик, що біологічно розкладається, пластик, що піддається вторинній переробці, та пластик, що повністю піддається вторинній переробці (рисайклінгу) . Ця норма застосовується на перехідній основі до 1 січня 2026 року.

7.3. Хліб і випічка

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: червень 2020 року

7.3.1. Сфера дії

В цьому розділі Регламенту викладено правила переробки хліба, тортів, тістечок, печива, випічки й кондитерської випічки. Він укладений у формі позитивного переліку: всі методи переробки, добавки, технологічні домішки, не згадані в ньому, є забороненими для використання. У разі виникнення сумнівів просимо звернутися до своєї організації, відповідальної за сертифікацію, або до Комітету з питань регламенту BFDI.

7.3.2. Добавки, технологічні домішки, фільтрувальний матеріал та методи обробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й обробки хліба й випічки можна знайти в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.3.3. Загальні положення – хліб та випічка

Кожна національна організація, основується на якості хлібопекарської продукції, може вирішувати питання, які саме хлібопекарські добавки можна чи потрібно використовувати. Всі інгредієнти і добавки у вигляді розпушувачів повинні мати відповідне маркування з повним зазначенням даних по упакованих і сипучих продуктах і можуть містити тільки ті добавки й технологічні домішки, які дозволені цим Регламентом. Це стосується не лише конвенційних розпушувачів, але їх в першу чергу.

Використання молоткових млинів забороняється з огляду на надмірно високу швидкість обертання і пов'язаний з цим ризик погіршення якості під впливом підвищення температури. Втім, якщо молотковий млин обладнаний ефективною внутрішньою системою охолодження, його використання допускається. В іншому випадку слід використовувати дробарки з натурального, штучного каменю і сталі. При покупці нового млина слід віддавати перевагу першим двом названим матеріалам.

Чи слід випікати хліб зі свіжозмеленого зерна, чи з борошна, яке зберігалось протягом тривалого періоду часу, вирішує сам пекар.

Спечений хліб і тістечка (печиво) не можна заморожувати, а потім продавати в розмороженому вигляді.

Купуючи нову піч, з екологічних міркувань слід за найменшої можливості надавати перевагу природному газу, а не електриці чи мазуту.

Слід використовувати форми та деки для випікання, виготовлені з чорного металу, жерсті та скла. Крім того, при використанні форм чи дек для випікання з антипригарним покриттям зверніть особливу увагу на попередню обробку перед їх першим використанням у пекарні. Не можна й надалі використовувати деки з антипригарним покриттям навіть в разі наявності на їхній поверхні мінімальних пошкоджень.

7.3.4. Інгрєдїєнти, добавки, технологїчні домішки для переробки хліба й випїчки

- Арахїсовий і пальмовий жир дозволено використувати лише для приготування кондитерської випїчки, що готується в гарячому жирі.
- Заборонено застосування сухого молока або сухих молочних продуктів.
- Дозволяється використовувати такі хїмічні розпушувачі: винна кислота або бїкарбонат натрію з винною кислотою, тартрат натрію або калїю (E 334/335/336 і E 500/501) у будь-якій комбїнації; єдиним дозволеним носїєм є зерновий крохмаль.
- Допускається використання лецитину як добавки до шоколадних покриттів або для виробництва шоколадних покриттів.
- Дозволеними желеутворюючими агентами є агар-агар (E 406) та неамїдований пектин (E 440a). Желатин можна використовувати тїльки для приготування йогуртів, м'якого сиру і кремїв.
- Для випїчки лужних брецелїв та лужної випїчки дозволяється використовувати чотирьохвідсотковий розчин гїдроксиду натрію (E 524).
- Ароматичні екстракти можна використовувати в хлібобулочних виробах тїльки у формї чистої ефірної олії або чистих екстрактїв однакового сировинного походження. Це можуть бути тїльки екстракти або ефірні олії, які були екстраговані за допомогою тиску, води і пари, оцту, олії, етанолу або CO₂.
- Пшеничну клейковину як хлібопекарську добавку можна використовувати лише для печива, багетїв, сухарїв і тостїв на основї пшениці.
- Дозволено використовувати як хлібопекарські харчові розпушувачі із стартових культур хлібопекарський фермент, хлібну закваску і дріжджї. Культивована закваска може використовуватися як стартова культура тїльки на першому етапї; метою є багатоступенева пїдготовка тїста без використання дріжджїв. Стосовно дріжджїв дїє загальний порядок.
- Фруктові соки, солод і соєве борошно, а також порошок ацероли можна використовувати як інгрєдїєнт або розпушувач для всїх продуктів.
- Дозволяється застосовувати як розпушувачі зернове борошно та відповідні рослинні олії і жири, а також вершкове масло та інші тваринні жири, доки не буде знайдено відповідного замїнника.

7.3.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – хліб і випічка

- Випікання у фользі не дозволяється. Папір для випікання та фольга для випікання дозволені для використання лише як розділювальний засіб для випікання невеликих виробів (наприклад, лужна випічка, солодка випічка малого розміру).
- Пропечений хліб і хлібобулочні вироби не можна заморожувати і продавати згодом як розморожені продукти.
- Випікання у високочастотній інфрачервоній печі заборонено.
- Не дозволяється використовувати одноразові форми для випікання з жорсткої алюмінієвої фольги.

7.4. Зерно, продукти із зерна зернових культур, вироби з тіста

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

7.4.1. Сфера дії

В цьому розділі Регламенту викладено правила переробки зерна, виробництва продуктів із зерна зернових культур, зернових пластівців, в т. ч. з таких псевдозернових як кіноа та амарант, виробів з тіста, зокрема пельменів та макаронів, соєвих продуктів, а також сухих сніданків (мюслі), хлібопекарських сумішей та сухих продуктів із значною часткою зернових (ризотто, різале), заміників кави, виготовлених із зернових культур, нативного та прежелатинізованого крохмалю і зернового солоду. Він укладений у формі позитивного переліку: всі методи переробки, добавки, технологічні домішки, не згадані в ньому, є забороненими для використання. У разі виникнення сумнівів просимо звернутися до своєї організації, відповідальної за сертифікацію, або до Комітету з питань регламенту BFDI.

7.4.2. Добавки, технологічні домішки, фільтрувальний матеріал та методи переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й обробки зерна, продуктів із зерна зернових культур та виробів із тіста можна знайти в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.4.3. Загальні положення – продукти із зерна зернових культур, вироби з тіста

При виробництві продуктів з начинкою, таких як равіоли, начинка повинна бути виготовлена з дотриманням вимог відповідних розділів Регламенту, наприклад, розділів, що стосуються овочів і м'яса або м'ясних виробів.

7.4.4. Інгредієнти, добавки, технологічні домішки – продукти із зерна зернових культур, вироби з тіста

■ Дозволеними стартовими культурами для готових хлібопекарських сумішей є

тістові закваски, сухі закваски, дріжджі та дріжджові продукти. Дозволяється використання таких хімічних розпушувачів як винний камінь або бікарбонат натрію з винною кислотою, тартрат натрію або калію (E 334/335/336 та E 500/501) у будь-якій комбінації. Єдиним дозволеним носієм є зерновий крохмаль.

- Як ароматизатори можуть використовуватися лише екстракти із щонайменше органічно сертифікованої сировини, наприклад, ефірних олій.
- Як допоміжні речовини для переробки дозволяється використовувати азот (N₂) і двоокис вуглецю (CO₂) та всі інші допоміжні речовини, на які не поширюються обмеження щодо певних груп продуктів відповідно до Розділу 3.3. загальної частини цього Регламенту.
- Допускається застосування гідроксиду натрію (NaOH) для регулювання показника рН при виробництві крохмалю.

7.4.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – продукти із зерна зернових культур, вироби з тіста

- Дозволяється переробка рису Demeter на рис швидкого приготування; на лицьовій стороні упаковки повинна бути розміщена відповідна інформація.
- Хімічне або ферментативне виробництво модифікованого крохмалю заборонено.
- Методи екструзії поділяються на «формовочну екструзію» – будь-який вид м'якого холодного пресування речовини через форму та «модифікуючу екструзію» – обробку за допомогою високого тиску та/або високих температур, в результаті чого змінюється не тільки фізична форма виробу, а й структура вихідного матеріалу. Формовочна екструзія дозволена, модифікуюча екструзія заборонена. Оскільки часто неможливо провести чітку межу між цими технологіями, для формовочної екструзії встановлена верхня межа в 75°C і тиск 90 бар.

7.5. Трави і спеції

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: червень 2018 року

7.5.1. Додатки, технологічні домішки, фільтрувальний матеріал та методи переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й обробки трав і спецій можна знайти в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.5.2. Загальні положення – трави і спеції

При зборі необхідно звернути особливу увагу на те, щоб у зібраному врожаї не було жодних зовнішніх ознак хвороб, відмерлих частин рослин, зовнішніх пошкоджень, гнилі тощо. Щоб уникнути надмірного мікробного забруднення, особливу увагу слід приділити тому, щоб спеції та трави не торкалися ґрунту під час збирання врожаю. За необхідності для очищення зібраного врожаю слід використовувати питну воду без будь-яких добавок. Перед подальшою обробкою спецій і трав воду необхідно по можливості видалити повністю. Сушіння слід проводити дуже ретельно, з максимально можливим збереженням якості і в оптимальних умовах для даного продукту. Температура сушіння повинна відповідати особливостям продукту, що сушиться. При контролі процесу завжди слід звертати особливу увагу на дотримання ідеальних гігієнічних умов.

Подрібнення спецій і трав завжди пов'язане з втратою ефірних олій, тому, коли це можливо, трави і спеції слід продавати цілими або грубо подрібненими. Для помолу чи подрібнення спецій і трав дозволяється використовувати звичайні методи помолу й різання. Якщо в процесі обробки утворюється пил, його слід видалити методом всмоктування. Відпрацьоване повітря можна виводити в навколишнє середовище лише очищеним. Технологія помолу в герметичному охолодженому азотному середовищі є оптимальним варіантом з енергетичних міркувань.

7.5.3. Інгредієнти, добавки, технологічні домішки – трави і спеції

- Дозволяється використання карбонату кальцію (E 170) як допоміжного засобу від злежування.
- Допускаються методи подрібнення з використанням азоту (N₂) і вуглекислого газу

(CO₂) як холодоагентів.

7.5.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – трави і спеції

- Пряме сушіння сонячним промінням у полі або на землі дозволяється лише для фруктів і насіння (наприклад, кмину, фенхелю тощо) на валках для в'янення, щоб скоротити час збирання врожаю.
- Для штучного сушіння дозволені такі методи як сушіння на стрічках і в лотках, а також сушіння у вакуумі, сублімація та конденсаційне сушіння.
- Можна проводити сушіння електролітами (засолювання); в якості електроліту можна використовувати лише сіль.
- Для стерилізації використовується сухе та вологе тепло. Дезінфекція перегрітою парою, якщо це технічно можливо, є кращою за інші методи термічної обробки. Загалом, краще застосовувати обробку високими температурами з коротким часом експозиції (наприклад, 105-115°C протягом 2-5 хв).
- Після сушіння з метою знезараження допускається глибоке заморожування

7.6. М'ясні й ковбасні вироби

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

7.6.1. Додатки, технологічні домішки, фільтрувальний матеріал та методи переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й обробки м'ясних і ковбасних виробів містяться в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.6.2. Загальні положення – м'ясні й ковбасні вироби

Особливу увагу потрібно звернути на забій тварин, див. Розділ 6.3.11. Транспортування й забій тварин.

7.6.3. Інгрєдєнти, додатки, технологічні домішки – м'ясні й ковбасні вироби

- Заборонено використовувати спеції, екстракти спецій, м'ясні та дріжджові екстракти, а також підсилювачі смаку.
- Переробник повинен бути впевненим і отримати письмове підтвердження того, що стерилізація спецій не проводилася з використанням іонізуючого випромінювання або бромистого метилу.
- Штучні оболонки допускаються за наявності відповідної декларації; на натуральні оболонки, які після ретельного очищення необхідно обробити молочною кислотою або оцтом і кухонною сіллю, поширюється загальні вимоги.
- Якщо теплова обробка м'яса неможлива, дозволяється використати цитрат для виробництва вареної ковбаси. Цитрат не можна додавати до інших категорій продукту. Використання сушеної плазми крові, плазми крові та сироватки крові як добавки до ковбасних виробів також заборонено.
- Допускається використання аспідного порошку органічного походження.
- Для виробництва сирокочених ковбас і солених продуктів можна використовувати стартові культури, а культури плісняви дозволені для всіх

різновидів продукту, якщо вони відповідають загальним вимогам до мікроорганізмів, зазначеним у Розділі 3.3.

- Не допускається використання нітритної солі, селітри (E 252), аскорбінової кислоти (E 300), глюконо-дельта-лактону/глюконової кислоти (E 575) та харчових кислот у виробництві засоленого мяса й ковбаси.

7.6.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – м'ясні й ковбасні вироби

- Дозволяється застосовувати сухе й вологе засолювання. Розсіл складається з видів солі, згаданих у Розділі 3.3, з додаванням або без додавання спецій.
- Не дозволяється використовувати пристрої для пом'якшення мяса, а також обробляти м'ясо електричним струмом з тією ж метою.
- Допускається поступове або швидко охолодження холодним повітрям. Обприскування туш харчовими кислотами чи сольовими розчинами заборонене.
- Якщо пряма обробка не проводиться, з метою запобігання утворення згустків крові, її обробляють ударами металевих прутів.
- Дозволяється застосовувати копчення в рамках загальних вимог, сформульованих в Розділі 3.2.

7.7. Молоко й молочні продукти

*Міжнародний регламент з питань отримання
сертифікату
на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт»
(„biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки*

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

7.7.1. Сфера дії

У цьому розділі Регламенту сформульовано правила переробки свіжого молока та молочних продуктів, таких як йогурт, м'який сир, сир і масло. Положення, що стосуються морозива (сорбетів та замороженого йогурту) можна знайти в Розділі 7.10.

7.7.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва й обробки трав і спецій розміщені в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.7.3. Загальні положення – молоко й молочні продукти

Молоко повинно розливатися у спеціальні вантажівки для перевезення молока марки Demeter або в спеціально промарковані цистерни для молока марки Demeter. Його також можна збирати у належним чином промарковані бідони або доставляти самому безпосередньо на молокозавод. Діють загальні вимоги до розділення товарів, зазначені у пункті 2.6.4.

Для збереження внутрішньої якості незбираного молока до моменту його вживання воно повинно бути перероблене як можна більш цільним і відразу ж після доїння.

7.7.4. Інгредієнти, добавки й допоміжні речовини для переробки – молоко й молочні продукти

- Стартові культури (в т. ч. прями закваски) можуть використовуватися, якщо вони відповідають загальним вимогам Розділу 3.3 цього Регламенту стосовно мікроорганізмів. Культивування та подальше розмноження

культур, вирощених у молоці, повинно здійснюватися в молоці марки Demeter.

- Для загусання молока можна використовувати телячий сичужний фермент, мікробний сичужний фермент, сичужно-пепсинові суміші (телячий сичужний фермент) та рослинні екстракти (артишок, сичужна трава). Сичужний фермент слід використовувати без консервантів; для кислотного осадження молочних білків дозволяється використовувати ферментовану молочну кислоту та фруктовий оцет, але не чисті кислоти.
- Дозволене використання карбонату кальцію (CaCO_3 /E 170) і хлориду кальцію (CaCl_2 /E 509) у виробництві твердого сиру; використання гідрокарбонату натрію заборонене.
- Не допускається фарбування вершкового масла або молочних продуктів бета-каротином або лактофлавіном.
- Як загущувачі можна використовувати агар-агар або крохмаль.
- Не дозволяється поверхнева обробка сиру сорбатом калію, сорбатом кальцію або натаміцином.
- Відкачаний розсіл необхідно прокип'ятити і відповідно збагатити сіллю. Стерилізація гіпохлоритом натрію, перекисом водню або аналогічними їм засобами не дозволяється.

7.7.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – молоко й молочні продукти

- Для покриття твердого, напівтвердого та напівм'якого сиру можна використовувати такі речовини: бджолиний віск/натуральні тверді парафіни/мікрोकристалічні воски, які можна також змішувати між собою. Натуральні тверді парафіни і мікрोकристалічні воски не повинні містити ніяких інших добавок, таких як поліетилен, низькомолекулярні поліолефіни, поліізобутилен, бутилкаучук або циклокаучук. Віск не повинен бути штучно забарвленим.
- Суспензії, за умови що вони не містять сорбат калію, сорбат кальцію та натаміцин, дозволяється лише тимчасово використовувати для поверхневої обробки напівтвердих та напівм'яких сирів (лише до тих пір, поки не буде знайдено відповідний замітник або відповідну альтернативну технологію).
- Попереднє зберігання та обробка в алюмінієвих контейнерах не дозволяється.
- Для пастеризації молока можна використовувати офіційно затвержені технології пастеризації до максимальної температури 80°C . Після пастеризації продукт завжди повинен бути пероксидазно-позитивним. Для кислomолочних продуктів, таких як йогурт, кефір і сколотини (маслянка), сире молоко можна нагрівати до $85\text{-}95^\circ\text{C}$ протягом 5-10 хвилин. Забороняється застосування інших процесів нагрівання, таких як стерилізація, ультрапастеризація і термічна обробка з метою виробництва молока з подовженим терміном придатності (ESL).

- Молоко не повинно піддаватися гомогенізації.
- Для збуту молока під маркою Demeter воно може мати максимальний ступінь гомогенізації 30% (вимірюється за допомогою гомогенізаційної піпетки за методом NIZO). Для нанесення позначки «негомогенізоване молоко» незбиране молоко повинно мати максимальний ступінь гомогенізації 10%.
- Не дозволяється виробництво масла з титрованою кислотністю за технологією NIZO. За винятком сказаного вище, можна використовувати стандартні технології виробництва вершкового масла.
- Вершковий і м'який сир можуть вироблятися з додаванням підкислюючих культур, хлориду кальцію і сичужного ферменту. Допускається використання сироваткових білків за допомогою таких методів, як технологія Tetra Pack і ультрафільтрація. Використання технології термічної денатурації сироваткових протеїнів (Centri-Whey) заборонене. Вміст жиру можна регулювати шляхом змішування з жирним або знежиреним м'яким сиром та вершками.
- Кисломолочний сир може бути виготовлений тільки з кисломолочної закваски.
- Виробництва кисломолочних продуктів, йогуртів, кефіру та сколотини (маслянки) шляхом гомогенізації або за допомогою гомогенізатора заборонене. Дозволяється часткова гомогенізація, наприклад, за допомогою центрифуги. Для збільшення вмісту сухої речовини можна скористатися такими можливостями:
 - додавання сухого молока,
 - випарювання під вакуумом,
 - випарювання в багатоступеневих теплообмінних апаратах або тонкоплівкових випарниках,
 - ультрафільтрація,
 - зворотній осмос.
- Дозволяється виробництво сухих молочних продуктів (наприклад, сухого молока, знежиреного сухого молока, сухої сколотини (маслянки), сухої сироватки) з молока та продуктів переробки молока марки Demeter. Процес загущення та сушіння потрібно здійснювати поступово й за оптимального тиску та температури. Сухе молоко коней та кіз може продаватися під маркою Demeter. Сухе молоко з коров'ячого молока дозволено використовувати лише як інгредієнт у продуктах переробки молока.
- Знезараження від мікробів можна здійснювати шляхом бактофугування. Повторне використання бактофугату заборонено.
- Можливе дозрівання сиру в пакувальних плівках.

7.8. Молочні суміші для немовлят

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.8.1. Сфера дії

Сфера дії Регламенту поширюється на молочні суміші для немовлят марки Demeter у категоріях «молоко для новонароджених» та «молоко для подальшого вигодовування», виготовлені з коров'ячого або козячого молока. Під маркою Demeter чи Biodynamic можна продавати лише продукти для новонароджених та дітей віком до дванадцяти місяців. Продукти на основі соєвих бобів або соєвого молока заборонені.

7.8.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва молочних сумішей для немовлят сформульовані в наведених нижче пунктах цього Регламенту.

7.8.3. Загальні положення – молочні суміші для немовлят

Грудне вигодовування це не просто споживання дитиною найкращої та найздоровішої їжі. Це – харчування для душі на основі унікального зв'язку між матір'ю та дитиною, що склався ще під час вагітності. Дитячі суміші марки Demeter не призначені для заміни грудного молока, а є доповненням або підтримкою в тих випадках, коли виключне або часткове грудне вигодовування неможливе з різних причин.

Тому забезпечення харчування на основі біодинамічної сировини в цей вирішальний період життя для матері та дитини є особливо важливим завданням. Виробництво та склад молочних сумішей для немовлят підлягає дії суворих законодавчих норм, зокрема в частині гігієни, інгредієнтів та вмісту макро- і мікроелементів.

Якщо додавання інгредієнтів та поживних мікроелементів здійснюється з наукових, а не правових міркувань (див. пункт 7.8.5.), воно підлягає аналізу й оцінці консультативної ради, призначеної Комітетом з питань Регламенту BFDI, та

організацією-заявником. Рекомендації повинні бути винесені на голосування на загальних зборах.

7.8.4. Інгрєдїєнти, добавки, технологїчні домішки – молочні сумїші для немовлят

- Дозволяється використання таких інгрєдїєнтів: молоко та молочні компоненти, суха молочна сироватка, молочний жир та рослинні олії, а також лактоза, крохмаль та мальтодекстрин.
- Додавання інгрєдїєнтів і мікроелементів (вітамїнів і мїнералів, амінокислот, жирних кислот, холїну, інозиту і левокарнітину) дозволяється тїльки в тому випадку, якщо за рахунок використання інгрєдїєнтів лише в якості Demeter неможливо забезпечити встановлені законодавчі вимоги.
- Категорично заборонене використання нуклеотидів, гїдролїзованих бїлків і таурин у.

7.8.5. Спеціальні технологїї переробки в залежності від виду продукту – молочні сумїші для немовлят

- Всї етапи переробки спрямовані на досягнення оптимальної якості харчових продуктів.
- Дозволяється проводити розпилювальну сушку й гомогенїзацію всїєї маси.

7.9. Харчові олії й жири

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.9.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту охоплює олії холодного віджиму, в тому числі таких категорій якості як «virgin» та «extra virgin», а також олії для подальшої переробки. В розумінні цього Регламенту оліями для переробки вважаються олії, що використовуються як інгредієнт у продуктах переробки, як середовище переробки, наприклад, фритюрний жир, олія для смаження, або як роздільний агент. Дія Регламенту поширюється також на переробку тваринних жирів і маргарину. Просимо звернути увагу на додаткові законодавчі врегулювання стосовно переробки олій, зокрема на вимоги до різних категорій олій холодного віджиму.

7.9.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва харчових олій і жирів вміщені в наступних пунктах цього Регламенту.

7.9.3. Загальні положення – харчові олії й жири

Максимальна температура на виході при механічному пресуванні базується на встановлених чинних законодавчих вимогах до переробки олій холодного віджиму різних категорій. Ось деякі приклади:

- Оливкова олія, температура на виході не вище 27°C.
- Олія шафрану та гарбузового насіння, 50°C.
- Соняшникова олія, 60°C.
- Кукурудзяна, соєва, кунжутна олія та олія лісового горіха, 60°C.

На всіх пакувальних одиницях для споживачів і переробників має бути зазначена

інформація про дезодорацію (очищення парою).

7.9.4. Інгрєдїєнти, добавки, технологїчні домішки – харчовї олії й жири

- Для фільтрації дозволяється використовувати лише безазбестові фільтрувальні матеріали, такі як паперові або тканинні фільтри.
- Для фільтрації та освітлення можна використовувати діатомову землю.
- Азот (N₂) дозволяється використовувати як допоміжний засіб для обробки.
- Лецитин органічного походження дозволяється використовувати у переробці маргарину. Забороняється застосування затверділих (гідрогенізованих) жирів та ароматизаторів.

Інгрєдїєнти, добавки, технологїчні домішки олій, призначених для подальшої переробки

- Для фільтрації та освітлення можна використовувати бентоніт і активоване вугілля.

7.9.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – харчовї олії й жири

- Дозволяється проводити фільтрацію, центрифугування та зціджування.
- Для виробництва маргарину дозволяється використовувати такі технології як емульгування, пастеризація та кристалізація.

Олії холодного віджиму

- Дозволяється обсмажувати насіння перед пресуванням з нього гарбузової, кунжутної та горіхової олії. Ці продукти повинні бути марковані як «олія холодного віджиму зі смаженого насіння».
- Забороняється попереднє нагрівання пресованого матеріалу, екстракція органічно-хімічними розчинниками та дегумування мінеральними або органічними кислотами.
- Не дозволяється проводити обробку активованим вугіллям, знекислення, відбілювання та хімічну модифікацію (гідрогенізацію, затвердіння, перестерифікацію).
- Забороняється дегумування за допомогою кислот та знекислення з пальмової олії, позначеної як необроблена пальмова олія.

Олія для переробки

- Дозволяється застосовувати традиційні механічні процеси очищення та підготовки сировини (в т.ч. обробку й сушіння теплом, сушіння у вакуумі).
- Допускається дегумування і нейтралізація/знекислення (тільки один раз до чи після фракціонування).
- Можна використовувати відбілювання/знебарвлення та термічне фракціонування (рекристалізацію/сухе фракціонування).

- Можна проводити обробку паром/дезодорування шляхом одноразової температурної обробки до макс. 230°C.
- Екстракція органічними розчинниками та хімічна модифікація (гідрогенізація/затвердіння/переестерифікація) заборонені.

7.10. Цукор, підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво й шоколад

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.10.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту охоплює переробку й виготовлення рослинних сиропів (наприклад, кленового, бурякового, кокосового), рослинних концентрованих соків та екстрактів, зернових та крохмальних підсолоджувачів, солодових екстрактів, тростинного цукру сирцю, цільного цукру (сушеного та меленого сиропу), бурякового цукру, морозива, сорбетів, замороженого йогурту, шоколаду та інших кондитерських виробів.

7.10.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва цукру, підсолоджувачів, кондитерських виробів, морозива й шоколаду сформульовані в наступних пунктах цього Регламенту.

7.10.3. Інгредієнти, добавки, технологічні домішки – цукор підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво й шоколад

Цукор і підсолоджувачі

- Для виробництва продуктів оцукрювання зернових і крохмалю можна використовувати ферменти, які відповідають загальним вимогам, викладеним у Розділі 3.3. цього Регламенту, в т. ч. ізомеразу при виробництві інвертного цукру.
- Дозволяється використання вапняного молока для видалення небажаних супутніх речовин.
- В процесі переробки цукру та підсолоджувачів можна застосовувати вугільну кислоту для осадження надлишку вапна у вигляді суспензії карбонату кальцію та

олію для запобігання піноутворенню.

- Дозволяється використовувати дубильні кислоти природного походження та органічні ефіри сахарози у виробництві цукру та підсолоджувачів.
- Для переробки цукру та виробництва підсолоджувачів можна використовувати карбонат натрію, гідроксид кальцію та каустичну соду.
- Сірчану кислоту для контролю показника рН і лимонну кислоту для освітлення можна використовувати лише для переробки цукру.

Морозиво, кондитерські вироби, шоколад

- В якості загусників можна використовувати камедь сарани, пектин (неамідований), гуарову камедь і агар-агар.
- Інулін та інші олігосахариди можна використовувати для виробництва морозива, але вони повинні бути щонайменше органічної якості.
- Використання барвників заборонено.
- У виробництві шоколаду можна використовувати як емульгатор лецитин, але він повинен бути щонайменше органічної якості.
- Використання гуміарабіку (аравійської камеді) дозволяється у виробництві шоколаду та кондитерських виробів.

7.10.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – цукор, підсолоджувачі, кондитерські вироби, морозиво й шоколад

- При приготуванні цукрового сиропу випарювання повинно здійснюватися під тиском при температурі, яка не зумовлює карамелізацію.
- Інших обмежень в залежності від виду продукту, окрім врегулювань, наведених у Розділі 3.2., немає.

7.11. ПИВО

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.11.1. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва пива вказані в наступних пунктах цього Регламенту.

7.11.2. Загальні положення – пиво

Виробництво пива з торговим знаком Demeter має здійснюватися з використанням «автентичних традиційних методів пивоваріння», заснованих на процесах і процедурах з максимальною орієнтацією на біологічні й фізіологічні потреби й закономірності, що існують в природі. Тому при виробництві пива потрібно використовувати процеси, що побутують у природі (наприклад, органічне підкислення молочнокислими бактеріями замість додавання кислоти).

Вода для пивоваріння і для всіх інших технологічних процесів повинна братися з підземного джерела з мінімально можливим рівнем забруднення; її якість має бути принаймні не нижче якості питної води, а вміст нітратів повинен становити менше 25 мг/літр.

Проста обробка, передбачена для природної мінеральної води, зазвичай також може застосовуватися й для питної води для пивоваріння. Дозволяється видалення заліза і марганцю шляхом аерації. Перевищення природного вмісту вапна у воді можна зменшити шляхом додавання вапняного молока.

Законодавчих врегулювань стосовно деалкоголізації пива поки ще немає.

Пиво розливається виключно в скляні пляшки та/або цистерни з нержавіючої сталі або бочки з дерева. Заборонено використовувати банки (в тому числі алюмінієві бляшанки).

Етикетки на пляшках повинні бути надруковані фарбами, що не містять важких металів або з низьким вмістом важких металів, а пляшки не повинні бути покриті станіоллю (олов'яною фольгою). При закупівлі нових ящиків для пива необхідно вимагати від постачальників використання екологічно безпечних матеріалів (поліетилен низького тиску без вмісту важких металів).

Дозволено використовувати лише прокладки для ковпачків, що не містять ПВХ.

7.11.3. Інгрєдєнти, добавки, технологічні домішки – пиво

- Єдиними дозволеними для використання інгрєдєнтами є хміль і солод; дозволяється додавання трав, фруктів і спецій.
- Перевагу слід віддавати необробленим шишкам натурального хмелю, можна використовувати хміль у гранулах, але лише тип 90. Використання хмелю в гранулах типу 45 та екстрактів із хмелю заборонене.
- Дозволяється придбання органічних пивних дріжджів або додаткова закупівля органічних дріжджів від органічних пивоварень. Можна використовувати лише живі свіжі дріжджі без добавок. Розмноження або вирощування пивних дріжджів у власній броварні повинне здійснюватися виключно на суслі з сировини, сертифікованої за стандартами Demeter, а в разі її відсутності – з органічної сировини.
- При виробництві спеціальних (фірмових) сортів пива для стимуляції процесів молочнокислого бродіння можна додавати молочнокислі бактерії.
- Обробка води шляхом фільтрації з використанням активованого вугілля та іонообмінників, а також стерилізація забрудненої води, зокрема за допомогою УФ-променів, озону, гіпохлориту та діоксиду хлору заборонена.
- Дозволено використання текстильних фільтрів (наприклад, бавовняних) та мембран (без ПВХ, ПВП, азбесту та бентоніту).
- Застосування технічного CO₂ і N₂ дозволяється лише для попереднього збільшення натягу бочок перед розливом.
- Для пом'якшення води можна використовувати діатомову землю і півний гіпс, а також вапняне молоко.
- Використання харчових добавок, ароматизаторів, мінералів, мікроелементів та вітамінів для виробництва пива за стандартами «Demeter» заборонено.
- Сульфатизація солоду заборонена.
- Дозволяється використовувати діоксид кремнію (кремнієву кислоту) як технологічну добавку для виробництва безглютенового пива.

7.11.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – пиво

- Щоб мінімізувати ризик утворення нітрозамінів, сушіння солоду дозволяється

здійснювати тільки методом непрямого нагрівання.

- При кип'ятінні сусла не дозволяється повторно використовувати хмелеві зерна. Заборонене також застосування методів птучного прискорення технологічних процесів при кип'ятінні сусла, зокрема, використання препаратів кремнієвої кислоти для прискорення ізомеризації інгредієнтів хмелю.
- Допускається використання залишків пива для природного підкислення пива.
- Забороняється використання допоміжних засобів для очищення, зокрема деревної стружки, «органічної стружки», просоченої смолою, та алюмінієвої фольги.
- Спеціальні сорти світлого пива повинні вироблятися з використанням пшамів дріжджів, які за своєю природою виробляють менше алкоголю.
- Швидкі процеси ферментації з використанням ферментації під тиском або ферментації з перемішуванням заборонені. Всі методи швидкого дозрівання, такі як зберігання в теплі, також заборонені. Для підтримання процесів бродіння у пляшках дозволяється зберігання в теплі при температурі до 25°C, якщо зовнішня температура нижче 10°C.
- Не дозволяється усунення смакових або оптичних дефектів, наприклад, видалення сторонніх присмаків за допомогою промивання вугільною кислотою та фільтрів з активованим вугіллям або зміна кольору за допомогою підсмаженого солоду.
- Дозволяється використовувати метод Натана (бродіння і дозрівання пива в одній і тій же конічній ємності).
- Не допускається використання засобів, що подовжують термін придатності/зберігання, таких як препарати кремнієвої кислоти, ПВП, бентоніти тощо.
- Заборонено проводити гарячий розлив (у пляшки) та стерилізаційну фільтрацію для знищення мікроорганізмів, оскільки це призводить до послаблення смаку та консервації.
- Можна проводити пастеризацію пива з високим вмістом залишкового цукру.
- Забороняється здійснювати стерилізацію пляшок сульфітом та обробку кронен-ковпачків формальдегідом.
- У разі другого бродіння в пляшці додавання цукру дозволяється лише в тому випадку, якщо максимальна доза цукру не перевищує 2,5 г/л у пиві в цілому, 7,5 г/л у пиві верхнього бродіння і 10 г/л в ігристому пиві.

7.12. Вино й ігристе вино

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2021 року

7.12.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту охоплює переробку й виготовлення вин та ігристих вин. Переробка інших алкогольних напоїв, таких як фруктові вина, сидр, пиво та міцні спиртні напої регулюється окремим Регламентом з виробництва цих продуктів.

7.12.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва вин та ігристих вин можна знайти в наступних пунктах цього Регламенту.

7.12.3. Загальні положення – вино й ігристе вино

Вино торгових марок Demeter чи Biodynamic в ідеальному варіанті задовольняє вимогам органічного взаємозв'язку природи й людини, як з точки зору смакових відчуттів, так і по своїй суті. Мета полягає у збагаченні життєвого простору та гармонійному поєднанні природного й життєвого середовища.

Засади й цілі такого підходу ґрунтуються на лекціях Рудольфа Штайнера, прочитаних ним у 1924 році, а також згодом опубліковані й відомі під назвою «Сільськогосподарський курс». В цих лекціях мова йде, між іншим, про космічні ритми (ритми місяця й небесних планет) як джерело життєвої енергії, яка впливає на життя людей, тварин і рослин. В них показано шлях до продуктивного використання цих джерел життєвої енергії в сільському господарстві, в т. ч. й виноградарстві. Завдання людини полягає у мистецтві поєднання властивостей ґрунту, родючості та сорту рослин таким чином, щоб отримати виноград з «максимальними життєдайними якостями».

Вино торгових марок Demeter/ Biodynamic виробляється з винограду, що вирощується біодинамічними методами. Цей виноград є продуктом широкого

уявлення про природу в душі природознавчої спадщини Гете, згідно з яким природа є єдиним цілісним організмом, в якому діють матерія, форма, тепло й ритми. На основі цієї концепції виник біодинамічний «метод» та біодинамічні препарати, ефект від застосування яких ґрунтується на взаємодії між космічними ритмами, спеціальною селекцією рослин і т.д. Мета полягає в тому, щоб забезпечити розвиток виноградарства, в якому воно дедалі більше набуває індивідуального характеру. У винограді з такого виноградника повинні проявлятися справжні, унікальні й автентичні властивості такого індивідуального підходу.

Так само як ріст і дозрівання винограду залежать від вдумливого поєднання космічних і земних сил, розвиток людини також залежить від усвідомленої взаємодії з природою і співпраці між людьми на благо всіх і кожного. Біодинамічний підхід, спрямований на вдосконалення якості, ґрунтується саме на такій взаємодії. Індивідуальний характер окремих вин фірмових марок Demeter/Biodynamic залежить від того, що було вкладено авторами у їхнє виробництво, а також від індивідуальності самого виробника.

Якщо говорити про процеси, що несуть на собі відбиток творчості авторів, стає очевидним, що саме по собі дотримання правил і умов, описаних у цьому Регламенті, не може гарантувати збереження всього потенціалу життєвої енергії продукту. Проте положення Розділів 7.12.4. і 7.12.5. цього Регламенту та сформульовані у них правила й вимоги запобігають, принаймні наскільки це можливо на сучасному етапі розвитку, деградації чи руйнуванню цієї життєвої енергії в процесі переробки.

Дослідження в галузі біодинамічного виробництва та виноробства будуть невідпинно продовжуватися. Тому й цей Регламент також буде постійно вдосконалюватися.

Вино з маркуванням Demeter/ Biodynamic адресоване споживачеві з високою культурою споживання. Тому необхідно гарантувати максимальну прозорість походження та процесів виробництва вина з найменуванням чи торговим знаком Demeter/ Biodynamic, включаючи використання добавок або допоміжних речовин, навіть якщо вони контактують з кінцевим продуктом лише впродовж обмеженого періоду часу. Ніщо не повинно створювати хибне враження про справжній характер або реальні властивості продукту.

Якість вина під торговими марками Demeter/ Biodynamic проявляється у збереженні життєдайних сил винограду. Це можна виміряти традиційними методами за наявністю або відсутністю певних інгредієнтів, або такими технологіями, як кристалізація або біокристалізація.

Робота, що проводиться у винному господарстві, завершує процес вирощування винограду на винограднику. На всіх етапах процесу використовується якомога менше технологій, допоміжних матеріалів і добавок. Всі технології повинні бути гармонізовані з навколишнім середовищем, місцевістю й особами, залученими до виробництва, які приймають такий підхід.

Основна мета – принаймні зберегти досягнуті властивості біодинамічного винограду. Тому перевага надається ручному збору, щоб гарантувати максимальну якість сировини для переробки.

Усі етапи та методи переробки винограду та виготовленої з нього продукції повинні відповідати таким принципам:

- Продукт повинен бути якісним з точки зору сенсорних властивостей і

засвоюваності, а також мати приємний смак.

- Мінімальне використання двоокису сірки.
- Уникнення процесів, які вимагають великої кількості енергії або сировини.
- Уникнення допоміжних речовин і добавок, які викликають проблеми з точки зору негативного впливу на навколишнє середовище або здоров'я, та проблемні з точки зору походження, застосування й утилізації.
- Пріоритет фізичних методів перед хімічними.

З усіма побічними продуктами процесу виноробства, такими як органічні залишки або брудна вода, необхідно поводитися таким чином, щоб мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище.

7.12.4. Інгрєдїєнти, добавки й технологїчні домїшки – вино й їгристе вино

Регламент укладений у формї позитивного перелїку процесїв, їнгрєдїєнтїв, допомїжних речовин і добавок. Всї їнші методи переробки їй матерїали, не зазначенї тут, є забороненими для використання при виробництвї вина за стандартами Demeter. Попри це, а також з метою ще раз наголосити на категоричнїй заборонї, далї наводиться перелїк процесїв та матерїалїв, не дозволених для використання:

- Застосування генетично модифїкованих органїзмїв.
 - Гексаціаноферат калїю.
 - Аскорбїнова, сорбїнова кислота.
 - PVPP (полївінілполїпіролідон).
 - Гїдрофосфат амонїю (DAP).
 - Мїхур Хаузена (осетровий жовчний мїхур), кров і желатин.
- Додавання цукру або концентрату виноградного соку з метою збїльшення вмісту алкоголю дозволяється максимум до 1,5 вїдсотка об'ємних одиниць.
 - При шампанїзацїї дозволяється додавання цукру або концентрату виноградного соку з метою пїдвищення вмісту алкоголю шляхом подальшої ферментацїї лише в обсязї максимум до 1,5 вїдсотка об'ємних одиниць.
 - При переробцї *liqueur'expėdition* (їгристе вино) дозволяється додавання цукру або концентрату виноградного соку до рївня 50 г/л, а також додавання лїкеру до рївня 6 сотих лїтра.
 - Використання виноградних дріжджїв, *Pied de cuve*, додавання нейтральних дріжджїв дозволяється лише за умови зупинки бродїння (цукор 5 Вгїх – 50 г цукру або менше), або для виробництва їгристих вин. Якщо додаються дріжджї:
 - При перериваннї бродїння вина дріжджї повиннї щонайменше мати органїчну сертифїкацїю.
 - У разї вторинного бродїння при виробництвї шампанського або їгристого вина дріжджї, що використовуються, не повиннї бути вирощенї на нафтохїмїчному субстратї або на основї сульфатного луѓу.

- Можна використовувати лише клітинні стінки дріжджів, що відповідають стандартам якості Demeter, або органічних дріжджів, на використання інших поживних речовин для дріжджів потрібний спеціальний дозвіл уповноваженої організації з сертифікації. (ANGV XII: Глава 7.18.).
- Холодна стабілізація досягається за допомогою натурального винного каменю, отриманого в результаті біодинамічної або органічної вініфікації; також допускається використання бітартрату калію.
- Для регулювання кислотності дозволяється використовувати гідрокарбонат калію (KHCO_3), карбонат кальцію (CaCO_3) і винну кислоту (E 334). Максимальна доза додавання – 1,5 г/літр.
- Дозволяється застосовувати молочнокислі бактерії для зменшення кислотності/розкладання біологічних кислот.
- Консервування за допомогою сірки можна здійснювати в межах встановленої максимальної кількості і в наступних формах:
 - чистий SO_2 у формі газу або розчину,
 - бісульфіт калію,
 - метабісульфіт калію.
- Використання сірчаних таблеток заборонено.

Таб. 27. Максимально допустимий рівень концентрації SO_2 у вині

Залишковий цукор	SO_2 [мг/л] при розливі	
	Біле вино, шампанське, вино розе	Червоне вино
<5 г/л залишкового цукру	140	100
>5 г/л залишкового цукру	180	140
Десертне вино з бортритисом	360	
Десертне вино без бортритису	250	

- Дозволяється використання таких засобів для покращення зовнішнього вигляду й біохімічної стабілізації: яечний білок яєць стандарту Demeter або органічних яєць, молоко і сироватка, казеїн, гороховий, картопляний або пшеничний протеїн стандарту Demeter або щонайменше органічної якості, хітозан (за спеціальним дозволом відповідної організації з сертифікації) (ANGV XVI: Глава 7.18.).
- Засоби покращення зовнішнього вигляду й біохімічної стабілізації неорганічного походження, дозволені для використання: бетоніт, активоване вугілля, аерація, кисень (в т. ч. мікрооксидация).
- Дозволені для використання органічні та неорганічні фільтрувальні матеріали: целюлоза, текстиль (без хлору), поліпропілен, діатомова земля, бентоніт (необхідні тести на діоксин і миш'як), перліт і керамічні мембрани.
- Під час розливу дозволено використання CO_2 і N_2 як допоміжних речовин.

- Ароматизація дубовою деревиною досягається виключно шляхом зберігання в дубових бочках.
- Натуральна соснова смола – це ще одна допоміжна речовина або технологічна добавка, яку можна використовувати у виробництві Рецини – традиційного грецького вина.

7.12.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – вино й ігристе вино

- Насоси, які розвивають велику відцентрову силу, наприклад, центрифужні насоси, заборонено використовувати в новому обладнанні або при заміні старих агрегатів.
- Допускається нагрівання суслу червоного вина максимум до 35°C, а також використання холоду і тепла для контролю ферментації.
- Пастеризація заборонена.
- Не дозволяється здійснювати концентрацію всього виноградного суслу. Технічне зниження вмісту алкоголю у вині проводити не дозволяється. Допускається додавання води до браги (мусту).
- Центрифугування заборонено.
- Перехресна фільтрація (тангенціальна потокова фільтрація) може застосовуватися лише за наявності спеціального дозволу, наданого уповноваженою організацією з питань сертифікації. Такий дозвіл (ANG XVIII: Глава 7.19) може надаватися тільки один раз на партію при розмірі фільтра не менше 0,2 мікрметра і тиску не менше 0,5 бар. Окрім цього він може бути наданий для певних видів вина:
 - всіх сортів вина, виготовлених без додавання сірки,
 - натурального ігристого вина (Pétillant Naturel/méthode ancestrale),
 - десертних вин,
 - вин, в яких спостерігається надмірний розвиток молочної кислоти,
 - червоного вина з еміторганолептичними відхиленнями (бретаноміцез/Brettanomyces).

7.12.6. Упаковка й засоби для чищення – вино й ігристе вино

- Дозволено використовувати бетонні резервуари, дерев'яні бочки, порцеляну, резервуари з нержавіючої сталі, керамограніт і глину. Починаючи з сертифікаційної кампанії 2022 року, заборонено купувати металеві або полімерно-композитні резервуари, виготовлені із скловолокна, залитого епоксидною смолою. Резервуари із зазначених вище матеріалів, придбані до цієї дати, можуть продовжувати використовуватися, але тривалість використання встановлюється відповідною організацією з сертифікації. Пластикові тари дозволені лише для транспортування, але не для зберігання.
- Дозволені такі кришки: скляні, коркові, гвинтові, кронен-ковпачки, пластикові та технічні кришки на основі корку.
- Гарантія після першого відкриття може надаватися без будь-яких обмежень.

- Для очищення приміщень та обладнання можна використовувати воду, пару, сірку, м'яке мило, каустичну соду, озон, надоцтову кислоту, оцтову кислоту, перекис водню та лимонну кислоту.

7.13. Сидр, фруктовое вино й оцет

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2021 року

7.13.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту поширюється на пресування фруктових соків (крім виноградного) для виробництва сидру або яблучного вина, а також на фруктові вина й виробництво алкогольних напоїв з меду (медовухи) та на оцет з фруктових і овочевих соків, винний оцет і пиво. Переробка інших алкогольних напоїв, таких як вино, шампанське, пиво та міцні спиртні напої регулюється окремими Регламентами з виробництва цих продуктів.

7.13.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва сидру, фруктового вина й оцету наведені у наступних пунктах цього Регламенту.

7.13.3. Інгредієнти, добавки, технологічні домішки – фруктові вина

- Мета полягає у виробництві фруктового вина із виноградних дріжджів власного виробництва. В разі відсутності пропозиції біодинамічних чи органічних дріжджів можна застосовувати й традиційні (конвенційні) чисті культури дріжджів.
- Для підвищення вмісту алкоголю дозволяється додавання цукру або концентрату фруктового соку максимум до 1,5 об'ємних одиниць. Для другого бродіння при виробництві ігристих фруктових вин кількість цукру не обмежується.
- Метабісульфіти (E 224) та оксид сірки (SO₂/E 220) можуть використовуватися в обсязі не більше 50 мг/л для фруктових вин і медовухи та 100 мг/л для ігристих фруктових вин.
- З метою освітлення та надання більш приємного зовнішнього вигляду дозволяється використання рослинних білків.

- Для освітлення та очищення яблучного соку при виробництві сидру/яблучного вина дозволяється використовувати ферменти (за умови дотримання загальних обмежень, зазначених у Розділі 3.3) та хлориду кальцію (CaCl_2).

7.13.4. Інгрєдєнти, добавки й технологїчні домішки – оцет

- Використання етанолу як інгрєдєнта заборонено. Оцет виробляється або в процесі двоступеневої ферментації, або у вигляді ароматизованого оцету (винного оцету або винного оцету з додаванням трав), а всі ароматичні інгрєдєнти повинні бути сертифіковані за стандартами Demeter.
- Дозволяється використовувати рослинні білки для освітлення та надання приємного зовнішнього вигляду.
- При «засїві» у безперервних технологїчних процесах необхідно знову й знову використовувати закваски (оцтову матку) власного виробництва. Придбані культури можна використовувати тїльки в разї нового запуску процесу. У безперервних процесах із залученням сертифікованих органїчних кїнцевих продуктів частка сертифікованих органїчних заквасок у кїнцевому продукті не повинна перевищувати 5% від частки стартових культур, сертифікованих за стандартами Demeter.

7.13.5. Спеціальні технологїї переробки в залежності від виду продукту – фруктові вина

- Не дозволяється використовувати методи, спрямовані на зменшення вмісту алкоголю, зміну смаку або оптичні зміни за допомогою барвників.
- Заборонено застосовувати пастеризацію.
- Допускається фільтрація з використанням методів фільтрації, описаних у Розділі 3.3.
- Не дозволяється перехресна фільтрація/тангенціальна потокова фільтрація.

7.13.6. Спеціальні технологїї переробки в залежності від виду продукту – оцет

- Дозволяється використання традиційних методів (орлеанських методів), технологїї швидкого оцтового бродіння (з використанням стружки чи генераторних процесів) і глибинного бродіння з використанням ферментерів.
- Не дозволяється застосування синтетичних способів виробництва оцту.
- Заборонено виробництво оцтової есенції та виробництво оцту з повторно розведеного концентрату.
- Виробництво крем-оцету повинно здійснюватися шляхом зменшення кількості рідини без використання крохмалю або інших загусників.
- Дозволяється використовувати пастеризацію.
- Допускається фільтрація з використанням методів, описаних у Розділі 3.3.
- Сульфїтація оцту заборонена, але сульфїтоване вино можна використовувати як вихідний продукт для виробництва оцту.

7.13.7. Упаковка – оцет і фруктові вина

- Процес бродіння повинен здійснюватися в резервуарах з нержавіючої сталі, керамічних, скляних або дерев'яних бочках.
- Починаючи з сертифікаційної кампанії 2022 року, заборонено купувати металеві або полімерно-композитні резервуари, виготовлені із скловолокна, залитого епоксидною смолою. Резервуари із зазначених вище матеріалів, придбані до цієї дати, можуть використовуватися й надалі, але тривалість використання встановлюється відповідною організацією з сертифікації.
- Для упаковки оцту у великій споживчій тарі, наприклад, для громадського харчування, можуть використовуватися пластмаси за умови, що їхнє використання дозволено положеннями Розділу 7.1 Регламент з питань упаковки для інших груп продуктів. Використання пластику для пакування кінцевим споживачам заборонено.
- Стосовно пляшок, кришок та гарантії при першому відкритті діють ті ж вимоги, що й для вина (Пункт 7.12.6.) .

7.14. Спирт для подальшої переробки й міцні алкогольні напої

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2021 року

7.14.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту поширюється як на виробництво спирту торгової марки Demeter, що використовується як інгредієнт в інших продуктах з торговим знаком Demeter, таких як настоянки, так і на виробництво міцних спиртних напоїв. До міцних алкогольних напоїв належать алкогольні напої, дистильовані із зерна, вина, овочів (включаючи агаву), фруктів, залишків бродіння від виробництва вина та переробки фруктів, а також лікери (ароматизовані алкогольні напої з відносно високим вмістом цукру, щонайменше 100 г/л). Переробка інших алкогольних напоїв, таких як вино, шампанське, пиво та фруктове вино регулюється окремими Регламентами з виготовлення продуктів. Якщо в якості вихідних продуктів для дистиляції міцних алкогольних спиртних напоїв використовуються такі алкогольні продукти як фруктове вино чи вино, вони повинні задовольняти вимогам відповідного Регламенту з питань виробництва цього продукту.

7.14.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва спирту, призначеного для подальшої переробки, й міцних алкогольних напоїв сформульовані у наступних пунктах цього Регламенту.

7.14.3. Загальні положення – спирт й міцні алкогольні напої

Виробники біодинамічних міцних спиртних напоїв усвідомлюють свою відповідальність і вважають, що головним стимулом до свідомого споживання

біодинамічних міцних алкогольних напоїв має бути їхній неперевершений смак та аромат. Тому мета облагородження спиртних напоїв полягає в досягненні досконалого рівня майстерності, ферментації та дистиляції за класичними взірцями, а також дозріванні, заснованому на досвіді та часі. Будь-які методи прискорення цього процесу, ароматизація або підробка ароматів заборонені.

7.14.4. Інгрєдєнти, добавки й технологічні домішки – спирт і міцні алкогольні напої

- Використання дріжджів здійснюється в загальному режимі: додавання цукру або інших поживних речовин для дріжджів не дозволяється. Якщо міцні спиртні напої дистилюються з вина торгової марки Demeter, це вино повинне відповідати вимогам Регламенту з питань виробництва вина та ігристого вина (Розділ 7.2.).
- Дріжджі можна використовувати повторно після того, як вони були відцентрифуговані та відмиті від сусла. Відцентрифуговані дріжджі можуть містити сертифіковане органічне сусло, якщо воно є продуктом сертифікованого органічного виробництва. В разі безперервного технологічного процесу органічне сусло не може становити більше 5% від об'єму сусла, що відповідає стандартам Demeter. Використання сусла та дріжджів звичайного (конвенційного) виробництва заборонено.
- Дозволяється застосування ферментів для солодотворення зерна, картоплі чи кукурудзи, якщо вони відповідають загальним вимогам (Розділ 3.3.). Крім того, використання ферментів обмежується пектиназами та амілазами.
- Міцні спиртні напої торгової марки Demeter можна ароматизувати травами, спеціями, фруктами, овочами та корінням. Застосування інгрєдєнтів-ароматизаторів повинне відповідати загальним вимогам: дозволено використовувати лише продукти сертифікованого дикорослого збору.
- Лікери можуть вироблятися тільки на основі міцних спиртних напоїв, інших алкогольних напоїв, наприклад вина, харчових продуктів (наприклад, фруктів) і цукру (всіх видів цукру, а також сиропу і карамелізованого цукру). Для ароматизації лікерів дозволено використовувати ароматичні екстракти.
- Спирт для подальшої переробки може вироблятися лише з харчових продуктів або побічних продуктів харчової промисловості; використання гнилого (прілого) матеріалу або сировини, наприклад, деревини тощо забороняється.
- Сульфітація сусла заборонена.
- Заборонені будь-які заходи, що імітують тривале зберігання і дозрівання, наприклад, використання деревної тріски, цукрового барвника або карамелі.

7.14.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – спирт і міцні алкогольні напої

- Солод слід сушити лише непрямим нагріванням, щоб зменшити ризик утворення біогенних амінів.

- Дозволені всі види дистиляції, включаючи подвійну та потрійну дистиляцію.
- Ароматизовані міцні спиртні напої виробляються шляхом мацерації або перколяції. Такі прийоми прискорення ароматизації як метод змішування або використання концентрату застосовувати не дозволяється.
- Заборонено використовувати будь-які прийоми для прискорення дозрівання.
- Допускається фільтрація з використанням методів, описаних у Розділі 3.3.
- Для запобігання піноутворенню можна використовувати рослинні олії за умови дотримання загального режиму використання.

7.14.6. Дозрівання й упаковка – спирт і міцні алкогольні напої

- Міцні спиртні напої повинні витримуватися в бочках з нержавіючої сталі, глини, скла або дерева. Використання резервуарів з пластику заборонено. За можливості, дерев'яні бочки, що були у використанні, повинні надходити з біодинамічних виноробень. За відсутності пропозиції таких бочок в потрібній якості їх можна закуповувати з інших джерел. Якщо використовуються бочки із звичайних виноробень, необхідно подбати про те, щоб не допустити потрапляння залишків у біодинамічний продукт. Відповідна організація з сертифікації може звернутися із вимогою про надання протоколів проведених робіт з очищення бочок конвенційного походження.
- Спирт для подальшої переробки може зберігатися у пластикових ємностях.
- До пляшок, кришок і гарантії при першому відкритті застосовуються ті ж вимоги, що й до вина (Пункт 7.12.6.).

7.15. Косметика й засоби догляду за тілом

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: жовтень 2021 року

7.15.1. Сфера дії

Сфера дії цього Регламенту охоплює виробництво таких категорій продуктів:

- Засоби для догляду за обличчям, волоссям та тілом.
- Сонцезахисні креми.
- Засоби для догляду за ротовою порожниною.
- Ефірні олії.
- Екстракти, витяжки та настоянки.
- Туалетна вода та гідролати (гідрозолі).
- Мило, включаючи рідке мило, наприклад, шампуні та гелі для душу.
- Декоративна косметика та засоби для чищення.
- Парфуми.

7.15.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

На відміну від загальної систематики Регламенту, використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані не в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.), а сформульовані у наступних пунктах цього Регламенту.

Дія положень Розділів 3.2. та 3.3. не поширюється на цей Регламент.

7.15.3. Загальні положення — косметика

Метою є виробництво косметичних продуктів на основі натуральних продуктів та натуральних інгредієнтів з корисною та підтримуючою дією на шкіру й організм людини та якомога меншим ризиком для довкілля. Сировина рослинного або тваринного походження повинна бути, наскільки це можливо, сертифікована за

стандартами Demeter. При виробництві косметики перед виробником стоїть завдання зберегти особливу якість сировини, яка була створена завдяки вирощуванню на основі біодинамічних принципів, і навіть покращити її там, де це можливо.

Мета процесу переробки полягає у використанні методів з орієнтацією на врахування і покращення притаманних інгредієнтам якісних параметрів. Тому перевага надається інгредієнтам, які є продуктом ритмічних процесів (наприклад, світло/темрява, гаряче/холодне, схід/захід сонця). Під час виробництва слід уникати прямого впливу навколишнього середовища, наприклад, дії електромагнітного поля, й намагатися мінімізувати негативні ефекти. Інгредієнти сільськогосподарського походження повинні перероблятися таким чином, щоб мінімізувати втрати в якості, в тому числі й набутої продуктами в процесі вирощування за допомогою біодинамічних методів.

Потрібно пам'ятати про вплив будь-якого виробничого процесу на навколишнє середовище. Це стосується таких секторів виробництва як каналізація та гаряче водопостачання, а ще зменшення обсягу екологічно шкідливих відходів, споживання енергії, вибору належної упаковки та покращення здатності продукції до розкладання.

Вода відіграє центральну роль у різних косметичних продуктах; у багатьох випадках вона є основним інгредієнтом. Саме тому вона повинна бути найвищої якості.

Позитивний ефект може дати покращення якості води шляхом ритмізації.

Маркування регулюється Регламентом з питань маркування (Розділ 4. Загальні положення, пункт 4.8.4. Маркування косметичних продуктів).

Екологічні аспекти переробки

- Органічні відходи, які не несуть ризику забруднення навколишнього середовища, повинні компостуватися або перероблятися іншим екологічно безпечним способом.
- При обробці гарячою водою (наприклад, дистиляції) необхідно пересвідчитися в тому, що вода охолола до її потрапляння в екосистеми, наприклад, ґрунт або водойми.
- Гідрозолі/води, що містять добавки, такі як консерванти, не повинні потрапляти в такі екосистеми як ґрунт або вода.
- Пакувальний матеріал повинен відповідати вимогам Регламенту з питань переробки.

7.15.4. Класифікація в розумінні Регламенту по косметиці

За своєю функцією та призначенням косметичні інгредієнти поділяються на три категорії в розрізі відповідного продукту: активні інгредієнти, рецептурні інгредієнти/функціональні добавки та віддушки/ароматизатори:

- 1) Активні інгредієнти – це інгредієнти, які дійсно впливають на організм людини. Активні інгредієнти – це натуральні екстракти або жирні олії, які в ідеальному варіанті використовуються в якості, що відповідає стандартам Demeter, і не є ізольованими речовинами. Дозволені методи обробки наведені нижче в пункті 7.15.6.
- 2) Функціональні добавки – це речовини, які підтримують активні інгредієнти в косметичному продукті з точки зору його рецептури, функцій та текстури, такі як емульгатори, загусники та поверхнево-активні речовини. Вони мають виключно рослинне або мінеральне походження і можуть бути ізольованими речовинами, наприклад, ефірами жирних кислот. Вони повинні бути перелічені в Додатку I. Ізольовані речовини виробляються виключно для косметичного та харчового секторів.
- 3) Ароматизатори – це речовини, які підсилюють дію косметичного продукту завдяки своєму запаху. Віддушка повинна складатися тільки з чистих і натуральних ефірних олій (певних рослин), в ідеалі – в якості Demeter, або з фракцій, отриманих з ефірних олій.

Не кожен інгредієнт можна чітко віднести до однієї з цих трьох категорій. Якщо чітка градація неможлива, вони повинні бути перераховані в Додатку I.

7.15.5. Якість та розрахунок косметичних інгредієнтів

- Всі інгредієнти сільськогосподарського походження підлягають дії загального режиму: все, що є в якості відповідності стандартам Demeter, повинно застосовуватися у виробництві за стандартами Demeter. Положення щодо мінімальних часток у загальному складі див. Регламент з питань маркування.
- Якщо сільськогосподарський інгредієнт використовується у звичайній якості (конвенційний) з дотриманням загального режиму, він має відповідати таким вимогам:
 - Письмове підтвердження відсутності від трьох постачальників.
 - Комплексний аналіз залишків з орієнтацією на контрольні показники Федеральної спілки натуральних продуктів харчування й натуральних товарів (BNN).
 - Кількість не повинна перевищувати 5% від загальної рецептури.
- Напівфабрикати та інгредієнти, перероблені за іншими стандартами натуральної косметики, повинні виготовлятися з використанням методів обробки, що відповідають вимогам цього Регламенту. Еквівалентність Регламенту повинна бути визнана IFOAM.

- Сировина з дикорослих рослин повинна бути сертифікована відповідно до правових норм органічного сільського господарства; вона не вважається часткою, що відповідає стандартам Demeter, але може становити більше 5% кінцевої рецептури за умови дотримання правил маркування. В разі звернення до уповноваженої національної організації нею може бути наданий дозвіл на використання несертифікованих компонентів дикорослих рослин у кількості менше 2% у готовому продукті (ANGV XIV: Розділ 7.18.) при дотриманні наступних умов:
 - збір дикорослих рослин належним чином задокументований,
 - мова йде про невеликі партії дикорослих рослин з частотою збору менше одного разу на рік,
 - з точки зору кількісних об'ємів це не несе загрози популяції дикорослих рослин.
- Складові частини рецептури на основі пальмової олії повинні мати органічний сертифікат або інші докази екологічної сертифікації (наприклад, «сертифікована екологічно безпечна пальмова олія/RSPC, в ідеалі – першого рівня «зі збереженою ідентичністю»). Якщо сертифікованої пальмової олії немає, постачальник повинен надати письмове підтвердження. Допускається використання незабарвлених і невибілених рослинних восків.
- Побічні продукти від забою тварин можна використовувати, тільки якщо вони отримані від забою біодинамічних тварин. Положення стосовно відсутності пропозиції, яке діє щодо інших сільськогосподарських продуктів, див. (2), в цьому випадку не діє.
- Дозволяється використання незабарвлених і невибілених рослинних або тваринних восків. В разі застосування ланоліну (вовняний віск), потрібно мати інформацію про обробку овець інсектицидами (шляхом занурення), технологію екстракції ланоліну та розчинники ланоліну. Постачальник повинен надати письмову декларацію з цими відомостями. Кожна партія повинна бути перевірена на наявність залишків таких обробок, до неї має бути долучений сертифікат аналізу залишків. Необхідно використовувати ланолін з найнижчим рівнем забруднення інсектицидами.
- Не дозволяється використовувати ні як розчинники, ні для інших цілей (інгредієнти, добавки або технологічні домішки) такі матеріали:
 - Мінеральні оливи та нафтопродукти.
 - Бензен/Бензол.
 - Гексан.
 - Пропіленгліколь.
 - Бутиленгліколь.
 - Хелати ЕДТА та їхні солі.
 - Сировину, що походить від мертвих тварин (наприклад, тваринні жири, тваринний колаген або інший клітинний матеріал.
 - Мікропластик.

7.15.6. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – косметика

В цьому Регламенті перелічені виключно дозволені технології, застосування будь-чого іншого не дозволяється.

- Експерименти на тваринах, як хребетних, так і безхребетних, заборонені. Дозволяється використовувати лише ті продукти та інгредієнти, які не випробовувалися на тваринах з 1979 року.
- Іонізуюче випромінювання заборонено на всіх стадіях виробництва. Не можна використовувати матеріали з розміром частинок менше 100 нанометрів (нанотехнології заборонені) за винятком препаратів, приготовлених із ґрунтових та мінеральних компонентів.
- Дозволяється використовувати всі (традиційні) механічні та біологічні процеси, такі як дистиляція паровою, екстракція, подрібнення, сушіння, змішування, заморожування, дроблення, просіювання, промивання, нагрівання, охолодження та ферментація, дозволені для виробництва активних інгредієнтів у косметичних продуктах (див. 7.15.4.).
- Функціональні добавки в косметиці торгової марки Demeter (див. 7.12.4(3)) виготовляються із натуральних вихідних матеріалів, таких як олії, сахариди, білки, ліпопротеїни, органічні кислоти, і можуть бути модифіковані шляхом омилення, гідролізу, етерифікації та переетерифікації, дистиляції, ферментації, нейтралізації, конденсації з дегідратацією, гідратації та сульфатації. Отримані продукти повинні бути перелічені в Додатку I.
- Ефірні олії отримують шляхом парової/водної дистиляції, екстракції CO₂, холодного пресування, скаріфікації, ректифікації (тобто очищення від сенсibiliзуючих інгредієнтів шляхом вакуумної повторної дистиляції, наприклад, м'ятної олії), фракційної дистиляції (наприклад, іланг-іланг).
- Для виробництва екстрактів, витяжок і настоянок сировина готується виключно механічним, термічним або ферментативним способом. При виробництві екстрактів дозволяється використовувати лише такі екстрагенти: вода, жирна олія, етиловий спирт, CO₂, гліцерин, фруктовий оцет або суміші цих речовин.
- Гідролати отримують виключно шляхом дистиляції водяною паровою.
- Для видалення запаху необхідно використовувати воски чи жири в якості стандарту Demeter або сертифікованих за органічними стандартами.
- Для виробництва мила необроблене мило повинне бути виготовлене лише з сировини, що відповідає стандартам Demeter, та біодинамічної сировини, без жодних інших інгредієнтів. Для омилення можна використовувати лише гідроксид натрію або калію, який раніше не використовувався, і його кількість не повинна перевищувати 10% від всієї рецептури.
- Для екстракції з сировини дозволяється використовувати такі розчинники як етиловий спирт, жири та олії рослинного походження, гліцерин, отриманий з жирів або олії рослинного походження, мед, цукор та оцет. Розчинники підлягають дії загального

режиму.

7.15.7. Додатки не сільськогосподарського походження

- Дозволяється використання таких інгредієнтів мінерального походження: солі (хлориди та сульфати натрію, калію, кальцію та магнію), глини (включаючи бентоніт), діатомова земля (кізельгур), каміння (включаючи силікати), дорогоцінне каміння, природні мінерали, які не були хімічно синтезовані.
- Інгредієнти з металів: дорогоцінні метали, метали.
- Пігменти із слюди або агломерованих оксидів металів, які відповідають усім іншим вимогам цього Регламенту.
- Якщо в якості інгредієнтів використовуються мінерали або солі, повинні бути наявні аналізи та документальні докази, якими підтверджується відсутність заборонених залишків, таких як важкі метали, або додавання інших речовин, таких як антизлежувачі, що запобігають злипанню.
- Чиста питна вода найкращої якості, джерельна (в тому числі мінеральна), дистильована або динамізована вода. Водопідготовка повинна гарантувати високу якість води. Вода може бути відфільтрована, пом'якшена або оброблена ультрафіолетовими променями.
- Консерванти, антиоксиданти, поверхнево-активні речовини, емульгатори, спирт, розчинники (всі функціональні додатки) повинні бути зазначені в Додатку I.
- Застосування синтетичного денатурованого спирту заборонено.
- Перевагу слід надавати консервантам на рослинній основі.
- В першу чергу слід застосовувати натуральні антиоксиданти (наприклад, на основі шавлії або розмарину).
- Як розчинник дозволено використовувати CO₂.
- Можна використовувати ферменти природного походження (наприклад, фруктові ферменти) за наявності доказів щодо незастосування генної інженерії та відсутності додаткових добавок, заборонених цим Регламентом.
- Не дозволяється використовувати синтетичні ароматизатори. Ароматизатори повинні бути чистими ефірними оліями, які не містять барвників або інших добавок.

Додаток І

Дозволені для використання ізольовані речовини (лише функціональні добавки)

До Додатку І можуть бути включені додаткові речовини, якщо вони відповідають наступним критеріям:

Функціональні добавки вироблені із застосуванням технологій (методів), дозволених цим Регламентом.

Вони не є діючими речовинами/активними інгредієнтами.

Деякі функціональні добавки можуть додатково мати дію біологічно активної речовини або ароматизатора/віддушки. В таких випадках це зазначається після назви кожного відповідного інгредієнта.

A

Екстракт алантоїну (живокосту)

Аскорбінова кислота

Пальмітат аскорбінової кислоти

B

Бензиловий спирт

Бензойна кислота та її солі

C

Целюлозна камедь (для пілінгів/зубної пасти/зволожуючих гелів)

Цетеариловий спирт

Цетеарилглюкозид (ополіскувач та миючий засіб)

Цетиловий спирт

Цетилпальмітат

Цетеариловий оліват

Лимонна кислота

Глюкозид кокоса (ополіскувач та засіб для чищення)

Кокосовий спирт

D

Децилглюкозид (ополіскувач та миючий засіб)

Децилолеат

Дегідроксантанова камедь

Двонатрієвий кокоілглутамат

E

Етиловий спирт (як продукт ферментації органічної рослинної сировини сільськогосподарського походження)

G

Гліцерин
Гліцерилловий каприлат
Гліцерилловий цитрат
Гліцерил-кокоат
Гліцерил дистеарат
Гліцерил лактат
Гліцерил лаурат
Гліцерилловий лінолеат
Гліцерилловий олеат
Гліцерил олеат цитрат
Гліцерил стеарат SE
Гліцерил стеарат цитрат

H

Гідролізований пшеничний білок (активна та функціональна добавка)
Гідролізована пшенична клейковина (глютен) (активна та функціональна добавка)

J

Ефіри жожоба (активна та функціональна добавка)

L

Молочна кислота (продукт ферментації вуглеводного субстрату без ГМО / активна та функціональна добавка)
Ланоліновий спирт
Лауриловий спирт
Лаурилглюкозид (ополіскувач та миючий засіб)
Лецитин
Ланолін

P

Полігліцерил-3-полірицинолеат
Кокоат калію
Оліват калію
Пальмітат калію
Стеарат калію
Сульфат калію

S

Натрій цетеарилсульфат
Кокоат натрію x

Кокоілглутамат натрію x
Натрій коколіл гідролізований пшеничний білок x
Глюконат натрію x
Лауроілактилат натрію x
Натрію пальмоядровий кернелат x
Пальмат натрію x
Натрію стеариллактилат x
Сорбційні кислоти та солі x
Стеаринова кислота x
Стеариловий спирт
Стеарат сахарози x

T

Токоферол (вітамін E/активна та функціональна добавка)

Тотарол

X

Ксантанова камедь (E 415)

Дозволені для використання ізольовані інгредієнти (активні інгредієнти)

В разі доопрацювання в майбутньому цього Регламенту до цієї категорії не можуть бути додані жодні інші інгредієнти. Дозвіл на виробництво продуктів, що містять один з цих інгредієнтів, виданий до 2022 року, залишається чинними протягом невизначеного періоду часу. Нові продукти з іншими інгредієнтами заборонені.

- Оксиди заліза (для сонцезахисного крему)
- Саліцилова кислота (для пілінгів і лікування пігментних плям)
- Триетилцитрати (для дезодорантів)
- Діоксид титану (для сонцезахисного крему)
- Вітаміни (крім аскорбінової кислоти та токоферолу)
- Ксиліт (для зубної пасти) (якщо він виготовлений з кукурудзи, необхідне маркування «без ГМО»)
- Цинкоксид (для сонцезахисного крему).

7.16. Вироби з текстилю

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2018 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.16.1. Сфера дії

В цьому Регламенті врегульовані питання виробництва текстилю, тканини та волокна із сировини рослинного походження в якості відповідності стандартам Demeter.

7.16.2. Загальні положення – вироби з текстилю

Текстильна сировина (вовна, бавовна, льон, шовк, сукно тощо) є сільськогосподарською продукцією, на яку поширюється дія всіх принципів біодинамічного методу господарювання. Текстильне виробництво відрізняється від виробництва продуктів харчування тим, що тут завжди необхідна переробка. Обробка продуктів харчування може спричинити негативний вплив на біодинамічні властивості сировини. Обробка текстилю також може негативно вплинути на властивості біодинамічного волокна. В текстильній промисловості використовується велика кількість хімічних методів обробки (очищення, фарбування і т.д.), які можуть заподіяти значну шкоду навколишньому середовищу та/або зумовити забруднення кінцевого продукту.

Заборона на використання певних агресивних засобів у сільському господарстві регулюється Регламентом з питань вирощування федерації Demeter.

Стосовно текстилю ці питання врегульовані стандартами Міжнародної асоціації натурального текстилю (IVN), які були обрані як найбільш оптимальні з точки зору обробки текстилю.

7.16.3. Сировина – вироби з текстилю

- Всі види волокна (вовна, бавовна, льон та ін.), що відповідають стандартам Demeter, можуть бути використані для виробництва текстилю з торговим знаком Demeter. Волокно із сертифікаційним статусом «на стадії переходу до стандартів Demeter», може використовуватися в обсязі не більше однієї третини від загальної частки переробленого текстилю.
- Дозволяється змішувати волокно, вироблене різними сільськогосподарськими підприємствами за стандартами Demeter. Якщо шовку або інших натуральних

волокон в якості відповідно стандарту Demeter немає, допускається змішування з органічними волокнами.

- У продуктах, вироблених із змішаного волокна, які продаються під торговим знаком Demeter, щонайменше 66% від загальної ваги волокна повинне мати сертифікацію Demeter. Більш детальну інформацію про маркування продуктів Demeter, виготовлених з волокон, можна знайти в Розділі 4.12. Маркування текстилю.
- Бавовна повинна бути зібрана вручну. Машинний збір дозволений лише за умови незастосування хімікатів. Тваринне волокно повинне бути очищеним або вичесаним.

7.16.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – вироби з текстилю

Діють вимоги (стандарти) Міжнародної асоціації натурального текстилю (IVN) у відповідній чинній редакції. З огляду на відсутність національних правових норм, сертифікація згідно з цими вимогами є основою і для сертифікації за стандартами Demeter в цій сфері.

7.17. Харчові та оздоровчі добавки

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на червень 2019 року

Дата перегляду: вересень 2020 року

7.17.1. Сфера дії

Дія цього Регламенту поширюється на продукти, які доповнюють харчування людини або підтримують медичне лікування, але не підпадають під пряму чи обов'язкову дію загального законодавства про харчові продукти або лікарські засоби. До них належать такі групи виробів як харчові добавки, функціональні харчові продукти, біологічно активні добавки або фармацевтичні препарати.

Оскільки цей документ є міжнародним базовим регламентом, а національне законодавство або національні нормативні акти можуть по-різному розмежовувати або класифікувати ці групи, не завжди можна чітко і однозначно визначити сферу дії в розрізі конкретних груп продуктів.

З огляду на розбіжності у сферах дій національних органічних стандартів або на «горизонтальні» конфлікти в національних законодавствах, органічна сертифікація як обов'язкова передумова для всіх продуктів, вироблених за стандартами Demeter, в тому вигляді, в якому це сформульовано в загальній частині Регламенту, може застосовуватися до цієї групи продуктів лише в обмеженому обсязі. Відповідно, ця передумова діє лише за наявності органічного регламенту для відповідної групи продуктів; у будь-якому разі сировина сільськогосподарського походження, що використовується, повинна пройти органічну сертифікацію.

Зверніть увагу на те, що в деяких країнах може діяти заборона на найменування «органічний» чи «Demeter» для деяких продуктів з групи харчових або фармацевтичних добавок. Однозначна правова оцінка і видача дозволу – це зона відповідальності відповідного ліцензіата. Національним організаціям з питань сертифікації наполегливо рекомендується враховувати це в процесі видачі дозволу на виробництво відповідної продукції та звертати увагу ліцензіатів на цей момент .

7.17.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва харчових і оздоровчих добавок сформульовані у наступних пунктах цього Регламенту.

7.17.3. Інгредієнти, добавки й технологічні домішки – харчові й оздоровчі добавки

- Стосовно використання, якості та походження сировини, мінімальних вимог до складу продукту, виробленого за стандартами Demeter та його наявності діють загальні умови для продуктів торгової марки Demeter, викладені в загальній частині цього Регламенту.
- Дозволене застосування гуарової, арабської камеді, мальтодекстрину, рослинних восків, нативного крохмалю, желатину і пектин у(E 440 і) в якості клеїв і сполучних агентів.

7.17.4. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – харчові й оздоровчі добавки

- Відповідно до загальної частини цього Регламенту можна використовувати процеси сушіння та нагрівання. Дозволено здійснювати розпилювальне та вальцьове сушіння. Сублімаційне сушіння можливе за умови наявності спеціального дозволу відповідної національної організації.
- Дозволяється застосовувати «формуючу» (гарячу) екструзію в рамках встановлених порогових показників тиску і температури.

7.17.5. Капсули й оболонки – харчові й оздоровчі добавки

- Капсула або покривний матеріал не повинні перевищувати 5% від об'єму продукту.
- Використання тваринних білків, желатину або рослинних полісахаридів та олій як базових компонентів дозволяється лише в разі наявності органічного сертифікату.
- Використання мальтодекстрину, соняшникового лецитину, гуарової та арабської камеді й натурального крохмалю дозволяється лише в разі наявності органічного сертифікату.
- Як засіб проти злипання або антиспікаючий агент можна використовувати карбонат магнію.
- Підфарбовування заборонене, можливе використання фарбникових інгредієнтів у вигляді рослинного порошку.
- Виробник повинен гарантувати, що матеріал капсули або оболонки не містить жодних інших речовин, окрім зазначених вище. Для отримання дозволу на виробництво потрібно надати специфікацію продукту.

7.18. Соеві продукти, зернові й горіхові напої

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на жовтень 2021 року

Дата перегляду: жовтень 2021 року

7.18.1. Сфера дії

Дія цього Регламенту поширюється на переробку соєвих продуктів, таких як тофу та соєві напої, продуктів з пшеничного білка, таких як сейтан або темпура, та зернових напоїв, а також напоїв з горіхів або насіння. Цей Регламент не включає в себе переробку соєвих пластівців, див. Розділ 7.4.

7.18.2. Загальні добавки, технологічні домішки, фільтрувальні матеріали й технології переробки

Використання добавок та технологічних домішок, а також фільтрувальних матеріалів, ферментів та методів обробки врегульовані в загальній частині Регламенту (Розділ 3.2./3.3.). Спеціальні вимоги до виробництва соєвих продуктів, зернових і горіхових напоїв сформульовані у наступних пунктах цього Регламенту.

7.18.3. Загальні положення – соєві продукти, зернові й горіхові напої

Інформація про продукти, зазначені в цьому Регламенті, не повинна містити жодних посилань на використання напоїв на рослинній основі як поживного замітника молока.

7.18.4. Інгредієнти, добавки й технологічні домішки Соеві продукти, зернові й горіхові напої

- Дозволяється використання нігарі (хлориду магнію) і сульфату кальцію як коагулянтів у виробництві тофу і продуктів з тофу. Бікарбонат натрію (харчову соду) можна застосовувати як добавку і технологічну домішку.
- Для копчення соєвих продуктів можна використовувати лише тверді породи дерева (деревину, стружку або деревне борошно). Використання тропічних порід деревини заборонено.
- Для дегумування та оцукрювання крохмалю при виробництві зернових напоїв дозволяється використовувати ферменти.
- Для виробництва напоїв з горіхів дозволяється застосовувати лецитин.

7.18.5. Спеціальні технології переробки в залежності від виду продукту – соєві продукти, зернові й горіхові напої

- Для консервування напоїв зі злаків, сої та горіхів максимально можливим засобом термічної обробки є ультрапастеризація (УНТ).
- Гомогенізація напоїв із злаків, сої та горіхів заборонена.

7.19. Спеціальні дозволи – переробка й маркування

Міжнародний регламент з питань отримання сертифікату на торговий знак «Demeter», «біодинамічний продукт» („biodynamic“) та споріднені з ними торгові знаки

Станом на жовтень 2020 року

Дата перегляду: жовтень 2022 року

У наведеному нижче огляді наведені всі спеціальні дозволи у сфері переробки відповідно до Міжнародного регламенту федерації Demeter, які можуть надаватися ліцензіатам відповідними організаціями з питань сертифікації без погодження з BFDI.

Таб. 28. Оглядова характеристика спеціальних дозволів (СД) в галузі переробки й маркування

№ СД	Описання	Розділ	Критерії/Обмеження
I	Сублімаційне сушіння	<u>3.2.1.</u>	Тільки в окремих випадках з урахуванням необхідності. Кваліфікація відповідного випадку є зоною відповідальності уповноваженої організації з сертифікації.
II	Рентгенівське випромінювання з метою виявлення сторонніх тіл	<u>3.2.2.</u>	
III	Фермент з консервантами	<u>3.3.</u>	Лише в разі наявності документального підтвердження відсутності альтернативи з боку щонайменше трьох постачальників (оферентів)
IV	Засоби проти злежування (грудкування) солі	<u>3.3.</u>	Дозволяється використовувати карбонат кальцію і карбонат магнію як засоби проти злежування (грудкування) солі. Для використання інших засобів необхідно отримати спеціальний дозвіл відповідної організації з сертифікації та надати письмове обґрунтування того, чому дозволені засоби проти злежування не можуть бути використані у відповідному технологічному процесі.

№ СД	Описання	Розділ	Критерії/Обмеження
V	Продукти, що містять від 66 до 90% інгредієнтів, сертифікованих за стандартами Demeter	4.5.	Фактичний відсотковий вміст інгредієнтів, сертифікованих Demeter, повинен бути чітко зрозумілим для споживача й впливати із переліку інгредієнтів. В якості альтернативи в рамках маркування продукту можна скористатися формулюванням: «Цей продукт містить від 66 до 90% інгредієнтів, сертифікованих за стандартами Demeter».
VII	Піретрум з РВО (піперонілбутоксидом)	5.4.2.	Тільки якщо РВО міститься в речовинах, використання яких вимагається законодавством
VIII	Заборонені заходи боротьби зі шкідниками	5.4.4.	<p>Причини, які наводяться в письмовій заяві, включають в себе щонайменше:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ поради та обґрунтування від спеціаліста з боротьби зі шкідниками, ■ опис і специфікацію засобів і матеріалів, ■ опис заходів щодо запобігання забрудненню продуктів після повторного використання сховища, ■ заходи щодо вдосконалення профілактики з метою уникнення повторних заражень.
IX	Активний хлор як миючий засіб для обробки м'яса та ковбасних виробів	5.5.4.	
X	Рослинні білки для очищення та покращення зовнішнього вигляду – фрукти та овочі	7.2.3.	
XII	Інші поживні речовини для дріжджів, крім біодинамічних або органічних дріжджових оболонок – вино	7.12.4.	
XIII	Ароматизатори, не сертифіковані за стандартами Demeter – міцні спиртні напої	7.14.3.	
XIV	Сировина зі збору дикорослих рослин – косметика	7.15.5.	<p>Заява на надання дозволу повинна містити інформацію про те, що</p> <ul style="list-style-type: none"> - невеликі за кількістю збори сировини повністю задокументовані, - ці збори проводяться на частіше одного разу в рік, - їхній обсяг не загрожує популяції рослин, - ця сировина становить менше 2% від рецептури.
XV	Сільськогосподарський інгредієнт традиційного (конвенційного) походження	7.15.4.	<p>За таких умов:</p> <ul style="list-style-type: none"> - письмове документальне підтвердження відсутності пропозиції від принаймні трьох постачальників, - скринінгові мультитести на наявність залишків,

			кількість не повинна перевищувати 5% від обсягу всієї рецептури.
XVI	Хітозан	<u>7.12.4.</u>	Засіб для покращення зовнішнього вигляду вина
XVII	Авіап перевезення	<u>3.4.3.</u>	– Письмове обґрунтування потреби в авіап перевезенні, компенсація викидів двоокису вуглецю щонайменше в обсязі реального споживання пального.
XVIII	Тангенціальна фільтрація / перехресна (потокосна) фільтрація	<u>7.12.5.</u>	– Всі вина без додавання сірки, – натуральні ігристі вина (Pétillant Naturel/méthode ancestrale), – десертні вина, – вина, в яких спостерігається надмірне утворення молочної кислоти, червоні вина з емітерганолептичними відхиленнями (бретаноміцез/Brettanomyces).
XIX	Ковпачки та кришки, що містять ПВХ	<u>7.1.3.</u>	–

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.